

บรรณานุกรม

หลักฐานชั้นที่หนึ่ง

"พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๖๑" ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๓๑
พระนคร : โรงพิมพ์เคลิเมนต์ , ๒๔๗๗

"พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔" ราชกิจจานุเบกษา ๓๔ (๑๓ พฤศจิกายน ๒๔๖๔)

"พระราชบัญญัติประถมศึกษา แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๓" ราชกิจจานุเบกษา ๔๗
ตอนที่ ๕๐ (๖ กรกฎาคม ๒๔๗๓)

"พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๑" ราชกิจจานุเบกษา

"ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕" ราชกิจจานุเบกษา ๔๙
(๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๕) : ๑๖๖

"รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. ๒๔๗๕" ราชกิจจานุเบกษา ๔๙
(๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕) : ๕๒๙

"ประกาศตั้งสภาการศึกษา" ราชกิจจานุเบกษา ๔๙ (๓๑ สิงหาคม ๒๔๗๕)

"พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๗๕" ราชกิจจานุเบกษา ๕๒ (๓๑ สิงหาคม ๒๔๗๕)

"กฎกระทรวงกรมการ ออกตามความในพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๗๕
ฉบับที่ ๒" ราชกิจจานุเบกษา ๕๒ ตอนที่ ๖๓ (๑๒ มกราคม ๒๔๗๕)

"ประกาศพระบรมราชโองการ เรื่อง การยกเลิกบรรดาศักดิ์ พ.ศ. ๒๔๔๕"
ราชกิจจานุเบกษา ๔๙ (๑๙ พฤษภาคม ๒๔๔๕)

"พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๔๔" ราชกิจจานุเบกษา ๒๒ ตอนที่ ๔ (๑๖ มกราคม ๒๔๔๔)

"พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๔๙๑" ราชกิจจานุเบกษา ๖๕
ตอนที่ ๒๔ (๔ พฤษภาคม ๒๔๙๑)

"พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๙" ราชกิจจานุเบกษา ๔๓ ตอนที่ ๙๘
(๑๖ กันยายน ๒๕๐๙)

"พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๘ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๕" ราชกิจจานุเบกษา
๖๙ (๑๔ ตุลาคม ๒๔๙๕) : ๖๓

"พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๙"
ราชกิจจานุเบกษา ๔๓ (๑๖ กันยายน ๒๕๐๙) : ๑๙

"พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๙"
ราชกิจจานุเบกษา ๙๓ (๒๔ ธันวาคม ๒๕๑๙) : ๑๕๖

"พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๑"
ราชกิจจานุเบกษา ๙๕ (๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๑) : ๑๓

"พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๓"
ราชกิจจานุเบกษา ๙๗ (๑๓ ตุลาคม ๒๕๒๓) : ๑๕๘

"พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓" ราชกิจจานุเบกษา ๙๗
(๑๓ ตุลาคม ๒๕๒๓) : ๓๘

"พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๐๙"
ราชกิจจานุเบกษา ๔๙ (๕ กรกฎาคม ๒๕๐๙)

"ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๔" ราชกิจจานุเบกษา ๔๙ ตอนที่ ๑๔๕
(๒๙ กันยายน ๒๕๑๕)

"พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔" ราชกิจจานุเบกษา
๙๒ (๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔)

"พระราชบัญญัติระเบียบคณะกรรมการข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓" ราชกิจจานุเบกษา

"พระราชบัญญัติ คณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓" ราชกิจจานุเบกษา

"พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๕" ราชกิจจานุเบกษา ๙๙ (๒๗ กรกฎาคม
๒๕๐๕)

หลักฐานชั้นที่สอง

หนังสือ

กมล เกาพิจิตร. วิชาครูมัธยม พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช , ๒๕๐๓.

ก่อ สวัสดิพานิชย์. "ปรากฏการณ์ เรื่อง ลักษณะของครูไทย และสิ่งที่คาดหวังได้จากครูไทย" ใน ผู้นำครู พระนคร : โรงพิมพ์เจริญวิทยการพิมพ์ , ๒๕๑๕.

เกษินี หงสนันท์. วิวัฒนาการของระบบราชการไทย พระนคร : คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , ๒๕๒๓

กำธร กำประเสริฐ. ประวัติศาสตร์กฎหมาย พระนคร : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์ , ๒๕๒๔

คณะกรรมการการศึกษานานาชาติถึงถวัลยราชสมบัติ ครบรอบร้อยปี ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การจัดการศึกษาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา , ๒๕๑๑.

คณะกรรมการข้าราชการครู , สำนักงาน. การบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู กรุงเทพมหานคร : ๒๕ การพิมพ์ , ๒๕๒๕.

คณะกรรมการข้าราชการครู , สำนักงาน. จรรยาและวินัยข้าราชการครู , กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์เกษตรกรแห่งประเทศไทย , ๒๕๒๕

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , สำนักงาน. การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม รายงานของคณะกรรมการวางแผนงานเพื่อปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ , ๒๕๑๔

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา , ม.ป.ป.

คึกฤทธิ์ ปราโมช , ม.ร.ว. ความคิดเห็นเกี่ยวกับครู กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา , ๒๕๑๗

- จิตรกร คั้งเกษมสุข. ความเป็นมาของการศึกษาไทย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
เคล็ดไทย , ๒๕๒๕.
- จุลจักรพงศ์ , พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า. เจ้าชีวิต พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา ,
ม.ป.ป.
- ชัย เรื่องศิลป์. ประวัติศาสตร์ไทยสมัย พ.ศ. ๒๔๓๒ - พ.ศ. ๒๔๕๓ ตอนที่ ๑
บ้านสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บ้านเรื่องศิลป์ , ๒๕๑๗.
- ชัยอนันต์ สมุทรวานิช. ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์ กับการเมืองไทย.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ , ๒๕๒๓.
- ชาย โทชิตตา. มหาวิทยาลัยสงฆ์ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
สหประชาพานิชย์ , ๒๕๒๒.
- เดช มუნนาค. ประมวลเหตุการณ์สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาของไทย ระหว่าง
พ.ศ. ๒๓๖๗ - พ.ศ. ๒๔๕๕ พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา , ๒๕๑๓.
- เคชา ศิริเจริญ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง , ๒๕๒๐.
- เคโซ สวานานนท์. "นายสาโรช บัวศรี" ครูไทย ๒๐๐ ปี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภา , ๒๕๒๕.
- ควงเดือน พิศาลบุตร. ประวัติการศึกษาไทย (ฉบับย่อ). กรุงเทพมหานคร :
มงคลการพิมพ์ , ๒๕๑๗.
- คำรงราชานุภาพ , สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ. ความทรงจำ. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา ,
ม.ป.ป.
- _____ . ประชุมพระนิพนธ์เกี่ยวกับอำนาจทางพระพุทธศาสนา. พิมพ์เป็นอนุสรณ์
ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระเทพคุณาธาร ฌ ณาปณสถานวัคพระพิเรนทร์
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม , ๒๕๑๔

พระประวัติสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทววงศ์วโรปการ.
(พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรม
พระยาเทววงศ์วโรปการ) ม.ป.ท. , ๒๔๖๖.

นิติศาสตร์ ไทศาล , พระยา. ประวัติศาสตรีกฎหมาย. พระนคร : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , ๒๕๐๒.

ประกอบ कुमारกฤษ. และคนอื่น ๆ. การวิเคราะห์นโยบาย. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร. ม.ป.ท. , ๒๕๑๑.

ประคิษฐ์ มนุชธรรม , หลวง. คำอธิบายกฎหมายปกครอง ๒๔๗๔. สำนักงานทนาย
ความพิมพ์ธรรม. ม.ป.ท. , ๒๕๑๓.

ปลื้ม โชติสุขยางกูร. คำบรรยายกฎหมายคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ประยูรวงศ์ , ๒๕๒๐.

"แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๓" ราชกิจจานุเบกษา. ๗๗ ตอนที่ ๔๖ (๒
ตุลาคม ๒๕๐๓).

"แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๐" ราชกิจจานุเบกษา. ๙๔ (๑๒ เมษายน
๒๕๒๐) : ๓๔๔.

พนัส หันนาคินทร์. การศึกษาของไทย. พระนคร : วัฒนาพานิช , ๒๕๒๑.

พระราชวรมนี. ปรัชญาการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย ,
๒๕๑๘.

พระศรีวิสุทธิโมลี. พระพุทธศาสนากับการศึกษาในอดีต. พระนคร : โรงพิมพ์
กรมการศาสนา , ๒๕๑๓.

พุทธทาสภิกขุ. "ครูผู้คุมชะตากรรมของโลก" ใน สวนโมกข์ครบรอบ ๕๐ ปี. ม.ป.ท. ,
๒๕๒๕.

มนต์ ทองรัช. ประวัติศาสตรมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
วัฒนาพานิช , ๒๕๒๑.

เยื่อ วิชัยศิษฐ์. "สวัสดิภาพของนคร" ใน ประมวลบทความเกี่ยวกับการศึกษา.

กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ , ๒๔๑๓

_____ . "งานของอาพณา ทวี บุญยเกตุ" ใน คำบรรยายและบทความบางเรื่องของ
นายทวี บุญยเกตุในเรื่องการให้กำเนิดครูสภา. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ครูสภา , ๒๔๑๕

_____ . "ความทรงจำและข้อคิดเกี่ยวกับครูสภา" ใน ๔๐ ปี ครูสภา
ม.ป.ท. , ๒๕๒๔.

รอง ศยามานนท์ และคณะ. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ ๒๔๓๕ - ๒๕๐๗.

พระนคร : โรงพิมพ์ครูสภา , ๒๕๐๗.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม. พระนคร , ๒๕๑๑.

เลขาธิการครูสภา , สำนักงาน: คุรุกับวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ครูสภา , ๒๕๒๖.

ลินจี ทะวานนท์. การศึกษา กับสังคมไทยก่อนสมัยปฏิรูปการศึกษา. พระนคร :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , ๒๕๒๖.

วิจิตร ศรีสะอ้าน. การบริหารบุคลากรในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์วิคตอรีพอยท์ , ๒๕๒๕.

วิชาการ , กรม. ความเป็นมาของแบบเรียนไทย. กรุงเทพมหานคร : เจริญ
การพิมพ์ , ๒๕๒๐.

_____ . ๒๐๐ ปีของการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครูสภา , ๒๕๒๖.

วิชาการณ์ แสงมณี. การศึกษาและประเพณี. กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองการพิมพ์ , ม.ป.ป.

วุฒิชัย มูลศิลป์. "การปฏิรูปการศึกษาสมัยรัชกาลที่ ๕ ถึง พ.ศ. ๒๔๗๕" ใน ๒๐๐ ปี
ของการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครูสภา , ๒๕๒๖.

สนานจิตร สุนทรทรัพย์. "สวัสดิการและความก้าวหน้าของครูประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด" ใน วิทยากรเกี่ยวกับการศึกษาประชาบาล. พระนคร : โรงพิมพ์สวนทองถิ่น กรมการปกครอง , ๒๕๑๕.

สมาน รังสิโยกฤษฏ์. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักงาน ก.พ. , ๒๕๒๕.

สวัสดิ์ จงกล. "วิวัฒนาการการจัดรูปแบบบริหารการศึกษา" ใน บทเรียนจากการจัดการศึกษาในรอบร้อยปี. พระนคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา , ๒๕๑๓.

สามัญศึกษา , กรม. รายงานการประชุมคณาจารย์ เรื่อง การศึกษาประชาบาล พ.ศ. ๒๔๘๔ เล่ม ๒. พระนคร : โรงพิมพ์โรงเรียนการช่างวุฒศึกษา , ๒๔๘๔.

สาโรช บัวศรี. "คตินิยมและแนวทางการศึกษาของไทยในอนาคต" ใน บทเรียนจากการจัดการศึกษาในรอบร้อยปีที่ผ่านมา. โรงพิมพ์คุรุสภา , ๒๕๑๒.

สิริวัฑ : คำวันสา. สงฆ์ไทย ๒๐๐ ปี. พระนคร : โรงพิมพ์ศรีอนันต์ , ๒๕๒๔.

เสถียร ลายลักษณ์ , ร.ต.ท. ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๑๑. พระนคร : โรงพิมพ์เคลิเมนต์ , ๒๔๗๔.

เสถียร สุนทร. ประวัติศาสตร์ไทย. พระนคร : อักษรเจริญทัศน์ , ๒๕๐๕.

เสนีย์ ปราโมช , ม.ร.ว. "ปฐมรัฐธรรมนูญของไทย" ใน ประชุมปาฐกถาและคำอธิบายของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช. พระนคร : รวมสาส์น , ๒๕๐๘.

สุโขทัยธรรมมาธิราช , มหาวิทยาลัย. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน หน่วยที่ ๑ - ๕. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิศกอร์พอยท์ , ๒๕๒๕.

สุจิต เหล่าสุนทร. ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา : อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ณ เมรุวัดธาตุทอง. พระนคร : จุฬารัตน์การพิมพ์ , ๒๕๒๕.

ศิลป์ากร, กรม. ประณม ก.ท. ธนบุรี : โรงพิมพ์รุ่งเรืองวัฒนา , ๒๕๑๓.

ศึกษาธิการ , กระทรวง. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภา , ๒๕๐๒.

อมร จันทรสุมบรณ์. กฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง , ๒๕๒๒.

อมร คุรุวารักษ์ , จมื่น. "การศึกษาของชาติ ตอน ๒" ใน พระราชกรณียกิจสำคัญ
ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เล่ม ๔. พระนคร :
โรงพิมพ์คุรุสภา ; ๒๕๑๓.

อนุมาน ราชชน , พระยา. ชีวิตชาวไทยสมัยก่อน และการศึกษาเรื่องประเพณีไทย.
พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา , ๒๕๑๕.

อรุณ รักธรรม. พฤติกรรมข้าราชการไทย. กรุงเทพฯ : โอเคียนส์โตร์ ,
เอกวิทย์ ณ ถลาง. "อันอาจนำไปสู่ปรัชญาการศึกษาของเราเอง" ใน ประชุม
ทางวิชาการ เรื่อง พระพุทธศาสนากับการศึกษาในประเทศไทย.
พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา , ๒๕๑๔.

อุทัย บุญประเสริฐ. การศึกษาเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบริหาร
การศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , ๒๕๒๖. (อัครสำเนา).

อุทัย หิรัญโศ. หลักการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พีระพัฒนา ,
๒๕๒๐.

บทความ

คณะกรรมการศึกษาเอกชน , สำนักงาน. วารสารโรงเรียนราษฎร์. ฉบับพิเศษ.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน , ๒๕๒๓.

"คำปราศรัย ของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์" วิทยากรย์. ปีที่ ๖๑ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม
๒๕๐๔) : ๕๗๕ - ๕๘๒.

- ชาติชาย พถานานนท์. "ผลกระทบของมิชชันนารี นิกายอเมริกันโปรเตสแตนต์ ที่มีต่อประเทศไทย ในช่วง ค.ศ. ๑๘๓๐ - ๑๘๖๐" วารสารประวัติศาสตร์ ปีที่ ๕ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๒๗) : ๑ - ๕๒.
- ทรงศรี กำภู ณ อยุธยา. "การบริหารงานบุคคลแนวใหม่" เอกสารการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์. (มกราคม ๒๕๒๖) : ๑๘.
- ธรรมนิศย์ วราภรณ์. "โครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินของไทย ใน สมัย สมบูรณาญาสิทธิราชย์" วารสารประวัติศาสตร์. ปีที่ ๗ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๒๕) : ๘๑ - ๑๐๒.
- ไพโรจน์ สิตปรีชา. "วิวัฒนาการระบบข้าราชการพลเรือนของไทย" วารสารข้าราชการ ๑๒ (ธันวาคม ๒๕๑๘) : ๗๘.
- รอง ศยามานนท์ และ วิลาสว่างค์ นพรัตน์. "แถลงงานประวัติศาสตร์" เอกสารโบราณคดี. ปีที่ ๑ เล่ม ๒ (พฤศจิกายน ๒๕๖๐) : ๔๔.
- เลขานุการคุรุสภา , สำนักงาน "มาตรฐานวิชาชีพครู" ข่าวคุรุสภา (๒๕๒๗) : ๑.
- วิยอาจ , เควิก เค., "คณะสงฆ์เป็นเครื่องยกฐานะในสังคมไทยโบราณ" ศิลปากร ๑ : ๔๑ - ๔๕ พฤษภาคม ๒๕๐๘.
- เอกสารอื่น ๆ
- "แกะระเบียบเรื่องการออกคำสั่ง" วิทยาจารย์. เล่ม ๒๔ ตอนที่ ๒๑ พ.ศ. ๒๔๗๐ - ๒๔๗๑ หน้า ๑๑๖๘ - ๑๑๖๙.
- จารุวรรณ ไวยเจตน์. "การศึกษาภาคบังคับของไทยในระยะ ๑๐ ปี ก่อน พ.ศ. ๒๔๗๕" ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัย การศึกษาประสานมิตร , ๒๕๑๖.
- ฉลอม อินทกุล "บทบาทศึกษาธิการจังหวัดในการบริหารการศึกษา" วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , ๒๕๐๗ หน้า ๓๖.

ชวรัตน์ ชุ่ม. "สถานการณ์ของอาชีพครูในประเทศไทย" วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร์
มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย , ๒๕๒๐.

ประยูร ชีรพงศ์. รายงานการสัมมนาอบรมครูภาคเหนือ ครั้งที่ ๑ จำนวน ๑๗ จังหวัด
เมื่อ ๑๑ - ๑๒ มิถุนายน ๒๕๒๒ โรงแรมเทพนคร จังหวัดพิษณุโลก

เปลื้อง นิลลัทธิ. "กฎหมายการศึกษา" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , ๒๕๑๗.

เพทาย ทองมหา. "ความคิดเห็นของคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
ของคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด" วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต
ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , ๒๕๒๗.

ระลึก ธานี. "นโยบายการจัดการศึกษาภาคบังคับของไทย ภายหลังเปลี่ยนแปลง
การปกครอง (พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๐๓)" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , ๒๕๒๒.

รายงานการวิจัยอันดับที่ ๘ กรมสามัญศึกษา , กระทรวงศึกษาธิการ , "สมฤทธิผล
การจัดการศึกษาภาคบังคับ" โรงพิมพ์การศาสนา , ๒๕๑๖ , หน้า
๗๗ - ๗๘.

วันทนา เดิสนิไทย ๒๕๒๓ "นโยบายการจัดการศึกษาและการขยายการศึกษาภาคบังคับ
ของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๒๐" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , ๒๕๒๓.

วารีย์ ธีระจิตร. "แนวคิดทางการศึกษาของเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี"
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมษายน ๒๕๒๕.

วิชาการ , กรม. ความเป็นมาของการบริหารการศึกษา (เอกสารของกรมวิชาการ
ชุดพัฒนาการทางการศึกษา อันดับที่ ๔) โครงการพัฒนาการทางการศึกษา
๒๕๐๘ หน้า ๓๗ - ๓๘.

วิรุทธ วิเชียรโชติ. วิเคราะห์ระบบงานและระบบการทำงานการศึกษาเพื่อ

พัฒนาประเทศ. รายงานการประชุมวิจัยการศึกษา ประจำปี ๒๕๑๘.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ , ๒๕๑๘.

สุรชาติ เสนาจักร. "ความคิดเห็นของครูและผู้เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูในเขตการศึกษา ๑

ต่อแนวทางการยกระดับ วิชาชีพครู" วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชา

บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , ๒๕๒๓.

สำนักนายกรัฐมนตรี. รายงานความก้าวหน้าของกิจการในรอบปีที่ ๒ แห่งการปฏิวัติ.

กรุงเทพ : ธนการพิมพ์ , ๒๕๐๓.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

ประกาศโรงเรียน

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศแก่พระราชวงศานุวงศ์ และข้าทูลละอองธุลีพระบาทผู้ใหญ่ผู้น้อย ในพระบรมมหาราชวัง และพระราชวังบวร กับทวยราษฎร์ทั้งปวงให้ทราบทั่วกันว่า

ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริเห็นว่าการวิชาหนังสือเป็นคันทงของวิชาความรู้ทั้งปวง สมควรที่จะทะนุบำรุงให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป เพราะคนในพื้นที่บ้านเมืองสยามเรา นี้ ที่จนันต์ใหญ่ไม่รู้หนังสือไทยก็มีไคยมาก ที่รู้พออ่านไค้เขียนไค้แต่ไม่ถูกพวนนั้นก็มีไคยมาก เพราะโรงเรียนที่สอนวิชาตามแบบหลวงยังมีน้อยไม่พอกับผู้ที่จะเล่าเรียนมีพระราชประสงค์จะให้พระราชวงศานุวงศ์และบุตรหลานข้าราชการ บวรราษฎร์ทั้งปวง ไค้เล่าเรียนศึกษาหนังสือไทยให้รู้ไค้ละเอียดเยือกตามแบบที่ถูกค้อง จึงทรงเสียดสละพระราชทรัพย์ออกตั้งโรงเรียน แลจ้างครูสอนบำรุงการเล่าเรียน สิ้นพระราชทรัพย์เป็นอันมาก โรงเรียนซึ่งไค้โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นแล้วตามพระอารามหลวงเป็นหลายแห่ง แลยังทรงพระรชดำริจะให้ตั้งโรงเรียนให้ มีสำหรับพระอารามหลวงทุก ๆ พระอาราม เพื่อจะให้บุตรหลานของไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินไค้เล่าเรียนโดยสะดวก ไม่ค้องเสียเงินทองอะไรเลย แลโรงเรียนสำหรับพระบรมวงศานุวงศ์ก็โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นแล้วที่พระค่านักสวนกุหลาบแห่งหนึ่ง ยังจะตั้งโรงเรียนสำหรับข้าราชการอีกแห่งหนึ่ง พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้จัดการโรงเรียนทั้งปวงนี้ ก็เพราะทรงพระมหากรุณาแก่ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน แลมีพระประสงค์จะให้วิชาหนังสือไทยรุ่งเรืองแพร่หลายเป็นคุณแก่ราชการ แลเป็นความเจริญแก่บ้านเกิดเมืองนบ

บัดนี้ทรงทราบไตฝาดะของขลุ้พระบาทว่า ราษฎรตื่นเล่าลือกันว่า
 ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนนั้น พระราชประสงค์จะเก็บเด็กมักเรียน
 เป็นทหาร ผู้ที่จะส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนหนังสือก็มักจะพาดันหวาดหวั่นครั้น
 ครามว่าบุตรหลานจะต้องเป็นทหารเป็นอันมาก ที่พูดเล่าลืออย่างนี้เป็นการณ์ไม่
 จริง ห้ามอย่าให้ผู้ใดพลอยตื่นเอนเชื่อฟังคำเล่าลือนี้เป็นอันขาด คนที่ควรจะ
 ชักเป็นทหารก็มีอยู่พวกหนึ่งต่างหาก ไม่ต้องตั้งโรงเรียนเกลี้ยกล่อมเด็กมา
 เป็นทหารเลย อนึ่ง เด็กทั้งปวงนี้ก็ล้วนเป็นบุตรหลานไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน
 ทั้งสิ้นด้วยกัน ถ้าจะเก็บเอามาเป็นทหารเสียตรง ๆ นั้นจะไม่ได้หรือ จะต้อง
 ตั้งโรงเรียนเกลี้ยกล่อมให้ลำบากและ **เปลื้องพระราชหฤทัยด้วยเหตุใด** ผู้ที่เล่า
 ลือโจษกันอย่างนั้นเหมือนเป็นคนไม่มีกตัญญูไม่รู้พระเดชพระคุณในพระบาทสม-
 เด็จพระเจ้าอยู่หัว อันทรงพระมหากรุณาทรงพระราชดำริจัดการจะให้เป็นผู้
 เป็นประโยชน์แก่ประชาราษฎรทั่วไปในพระราชอาณาจักร

ถ้อยคำของคนเช่นนั้นใคร ๆ ไม่ควรที่จะเชื่อเอาเป็นประมาณ
ถ้าใครมีบุตรหลาน อยากให้ **ได้เล่าเรียน** ให้วิชาความรู้สำหรับตัวก็ส่งเข้า
 เล่าเรียนในโรงเรียนสอนใกล้เคียงเขตบ้านที่อยู่ นั้น ๆ เด็ด อย่าคิดหวาด
 หวั่นครั้นคร้ามควยขอที่บุตรหลานจะล่องคิดเป็นทหารนั้นเลย

ประกาศมา ณ วันศุกร์ เดือนหก แรม ๓ ค่ำ ปีระกา
 สัปตศก ๑๒๔๗ (พ.ศ. ๒๔๒๘) เป็นปีที่ ๑๔ ภาววันที่ ๒๑๑๕ ในรัชกาล
 ปรัตยุมบันนี้

ประกาศเรื่องโรงเรียน

มี **พระบรมราชโองการ** มานพระมัญจรัสสุตดังหมาย ไปประกาศ
แก่พมเจ้าหม่อมราชวงศ์และข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยซึ่งได้นำบุตรหลานเกล้า ๆ
ถวายให้นำราชการฉลองพระเดชพระคุณในกรมมหาดเล็กบ้าง ในกรมทหาร
มหาดเล็กรักษาพระองค์บ้าง มีดังนี้

ทรงพระราชดำริว่า บุตรหลานของบ้านทั้งปวง บรรดาที่เข้ารับ
ราชการฉลองพระเดชพระคุณอยู่นี้ แต่ล้วนเป็นผู้มีวิชาดีมีตระกูล ควรจะรับ
ราชการในเบื้องหน้าต่อไป แต่ยังไม่รู้หนังสือไทยแลขนบธรรมเนียมราชการ
อยู่โดยมาก ที่รู้ก็อยู่บ้างแต่ยังไม่ใช้อักษรเอกไทย แลตัวสะกดผิด ๆ ไม่ถูกต้อง
ตามแบบอย่างก็มีอยู่มาก แลการรู้หนังสือก็เป็นคุณสำคัญข้อใหญ่เป็นเหตุจะ
ให้รู้วิชาแลขนบธรรมเนียมต่าง ๆ จึงจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้
จัดโรงเรียนขึ้นไว้ที่ในพระบรมมหาราชวัง แล้วจัดคนในกรมพระอาลักษณ์ตั้ง
ให้เป็นขุนนางพนักงานต่างกับเป็นครูสอนหนังสือไทย สดขลิลเลข แลขนบ-
ธรรมเนียมราชการ พระราชทานเงินเดือนครูสอนให้สมควรพอใช้สอย
ส่วนผู้เรียนหนังสือนั้นก็จะพระราชทานเบี้ยขบ่งให้ กับเบี้ยเลี้ยงกลางวัน
เวลาหนึ่งทุกวัน ครูสอนนั้นจะให้สอนโดยอาการเรียบร้อยไม่ให้เด็กเสียหยาบ
คาย

อนึ่ง บุตรหลานของข้าราชการซึ่งยังไม่ได้เข้ามาทูลเกล้า ๆ
ถวายนั้นก็ ถ้าสมัครจะเข้ามาฝึกหัดเล่าเรียนหนังสือไทย ก็ให้ทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้รับไว้ฝึกหัดเล่าเรียน เพื่อจะให้รู้หนังสือ รู้จัก
กลลเลข แลขนบธรรมเนียมราชการให้ดีเจน จะได้รับราชการฉลองพระ
เดชพระคุณต่อไป ถ้าบ้านทั้งปวงได้ทราบหมายประกาศนี้แล้ว จึงมีใจยินดี
หนักแน่นก็ควรบุตรหลานของบ้านทั้งปวงให้เข้ามาฝึกหัดหนังสือไทย ถ้าเล่า-
เรียนใกล้บ้านอยู่ในกรมหนังสือสอน ก็ควรที่จะมาความเจริญก็จะมีบุตรหลาน

ของท่านทั้งปวงไปสิ้นกาลนาน

ประกาศมา ณ วันพฤหัสบดี เดือนอ้าย แรม ๓ ค่ำ
ปีมะแม ทวีศก ศักราช ๑๒๓๓ (พ.ศ. ๒๔๑๔)

ประกาศการ เรียนหนังสือ

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศแก่พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยและพ่อค้าราษฎรทั้งปวงทั่วกัน ด้วยในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริเห็นว่า วิชาหนังสือเป็นต้นเค้าคุณความเจริญของราชการบ้านเมืองยิ่งกว่าศิลปศาสตร์วิชาการอื่น ๆ ทั้งสิ้น ถ้าผู้ใดเล่าเรียนรู้ออกแต่จริง ถึงแม้จะเป็นคนตระกูลสูงต่ำอย่างไรก็สมควรที่จะทรงพระกรุณาชุบเกล้าฯ เลี้ยงให้ไ้ได้มียศศักดิ์รับราชการบ้านเมือง สนองพระเดชพระคุณตามคุณานุรูปถ้วนทั่วกัน ทุกวันนี้ผู้ที่เล่าเรียนวิชาหนังสือไทยก็มีเป็นอันมาก แต่บางคนเรียนรู้ออกแต่จริงและผู้นั้นไม่จริง จึงยังเป็นความขัดขวางแก่พระราชประสงค์ ซึ่งจะทรงชุบเกล้าฯ เลี้ยงและพระราชทานคุณความดีแก่ผู้เล่าเรียนอยู่ เพราะเหตุฉะนั้นได้โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งแบบหลวงสำหรับสอบไล่วิชาหนังสือไทยนักเรียนทั้งปวง จะโปรดเกล้าฯ ให้มีข้าหลวงเป็นพนักงานไล่หนังสือปีละครั้งหนึ่งเสมอต่อไป ถ้านักเรียนคนใดมีความรู้ไล่ได้ตลอดวิชาโดยกำหนดไว้เพียงชั้นใด ก็จะได้โปรดเกล้าฯ พระราชทานให้ไ้คุณพิเศษ โดยควรแก่ผู้มีความรู้ในวิชานั้นถ้วนทั่วกัน

กำหนดวิชาที่จะไล่ชั้น ประโยคต้นจะสอบวิชาตลอดแบบเรียนหลวงทั้งหกเรื่องคือ แคมูลบทบรรพกิจจนจบพิศาลการันต์ ถ้าผู้ใดไล่ได้ตลอด ก็จะได้หนังสือสำหรับตัวใบหนึ่ง ลงชื่อข้าหลวงพร้อมกับรับรองว่าผู้นั้นเป็นคนดีมีความรู้จริง ไ้สอบซ่อมวิชาในที่ประชุมข้าหลวงแล้ว หนังสือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ตัวเจ้าของในเมื่อเวลาจะไปทำการที่ใด ๆ จะได้อาศัยเป็นประกันสำหรับตัว ถ้าผู้นั้นอยากจะไ้คร้เล่าเรียนเพื่อจะได้คุณพิเศษในวิชาชั้นสูงต่อไป ก็จะได้เข้าเรียนในโรงเรียนหลวงสำหรับสอบวิชาชั้นสูงไ้ตามพระราช

บัญญัติสำหรับโรงเรียน วิชาที่จะไล่ชั้นประโยคสองนั้นแยกอย่าง คือ
 ลายมือหวัดและบรรจงอย่าง ๑ เขียนหนังสือใช้ตัววางวรรคตอนถูกต้องตามใจ
 ความไม่ต้องดูแบบอย่าง ๑ ทานหนังสือที่คัดลอกจากลายมือหวัดอย่าง ๑
 คัดสำเนาความและย่อความอย่าง ๑ แต่งจดหมายอย่าง ๑ แต่งแก้
 กระทบความร้อยแก้วอย่าง ๑ วิชาเลขอย่าง ๑ วิชาบัญชีอย่าง ๑
 ผู้ใดมีความรู้สอบไล่สอบตลอดวิชาทั้งแยกอย่างเป็นชั้นประโยคสองนี้ ถ้า
 เป็นไพร่หลวงหรือไพร่สมกรมใด ๆ ก็จะต้องทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
 ให้ขาดจากสังกัดเดิม ได้หนังสือพิมพ์ภูมิ sát ลอกชีวิต ถ้าเป็นผู้จะรับราช-
 ការฉลองพระเดชพระคุณ ก็จะต้องทรงพระกรุณาชุบเกล้า ฯ เลี้ยงตามสมควร
 แก่คุณานุรูปถ้วนทุกคน ถ้าไม่สมัครจะรับราชการจะไปทำการที่ใด ๆ ก็
 จะพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ไม่ขัดขวาง กำหนดจะได้ไล่นหนังสือตั้ง
 แต่ปีจออัฐศกนี้ต่อไป ถ้าผู้ใดจะใคร่ทราบความและวิธีแบบสำหรับไล่นหนังสือ
 โดยละเอียด ก็ให้ไปถามที่ออฟฟิศเจ้าพนักงานจัดการโรงเรียนหรือตาม
 โรงเรียนหลวงแห่งใดแห่งหนึ่งนั้นเถิด

ประกาศมา ณ วันศุกร์ เดือนสาม ขึ้นสองค่ำ ปีระกา
 สัปตศก จุลศักราช ๑๒๘๗ (พ.ศ. ๒๔๒๘) เป็นวันที่ ๒๒๘๖ ในรัชกาล
 ปรดิบุบับ

ประกาศตั้งกรมศึกษาธิการ

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกัน การเล่าเรียนวิชาเป็นการสำคัญของราชการบ้านเมือง แต่ก่อนมายังหาได้จัดตั้งขึ้นเป็นแบบแผนให้แพร่หลาย และยังหาได้มีเจ้าพนักงานสำหรับบังคับบัญชาราชการฝ่ายการเล่าเรียนทั้งปวงไม่ บัดนี้ได้ทรงทำนุบำรุงการเล่าเรียนให้เป็นแบบอย่างเจริญรุ่งเรืองขึ้นได้มาก และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีเจ้าพนักงานรับกระแสราชการคำวินิจฉัยการนั้นตลอดมา เมื่อการเล่าเรียนเจริญขึ้น ผู้ซึ่งรับราชการในการเล่าเรียน คือ เจ้าพนักงานสำหรับบังคับบัญชาการเล่าเรียน และอาจารย์ผู้ฝึกสอนวิชาเป็นคณนั้นก็มีมากขึ้นโดยลำดับ ผู้ซึ่งรับราชการในตำแหน่งการทั้งปวงเหล่านี้ ก็เป็นข้าราชการรับราชการแผนดินจลองพระเดชพระคุณในส่วน ๑ เหมือนกับข้าราชการอื่น ๆ แต่ยังหาได้มีตำแหน่งในราชการไม่ เพราะราชการฝ่ายการเล่าเรียนยังไม่ได้จัดตั้งสังกัดขึ้นเป็นกรม ๑ เหมือนกับประเทศอื่น ๆ

บัดนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานซึ่งสำหรับจัดการเล่าเรียนทั้งปวงรวมเป็นกรม ๑ เรียกว่ากรมศึกษาธิการ ซึ่งผู้ได้รับกระแสราชการคำวินิจฉัยเป็นหัวหน้าพนักงานจัดการเล่าเรียน เป็นตำแหน่งชาหลวงผู้บัญชาการศึกษา และให้ผู้ซึ่งได้รับราชการอยู่ในพนักงานจัดการเล่าเรียนทั้งปวงสังกัดขึ้นอยู่ในกรมศึกษาธิการตามตำแหน่งซึ่งได้รับราชการนั้นทุกคน ให้กรมศึกษาธิการนี้เป็นกรม ๑ ในราชการฝ่ายพลเรือนเหมือนกับกรมอื่น ๆ สืบไป

ประกาศมา ณ วันศุกร์ เดือน ๖ ขึ้น ๑๕ ค่ำ ปีกุน นพศก

จุลศักราช ๑๒๔๘ (พ.ศ. ๒๔๓๐)

ภาคผนวก ข.

พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหา
วชิราวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว คำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบ
ทั่วกันว่า บัดนี้เป็นกาลสมควรจะจัดประถมศึกษาให้แพร่หลายและให้เจริญยิ่งขึ้น
ในพระราชอาณาจักร และร้อยกรอง บทกฎหมายข้อบังคับสำหรับประถมศึกษา
วางลงไว้ให้เป็นระเบียบ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราช
บัญญัติไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ชื่อว่า "พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พระพุทธศักราช ๒๔๖๔"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้เป็นกฎหมายจำเดิมแต่วันที่ ๑
ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๔
แม้กระนั้นก็ดี ให้ใช้แต่เฉพาะอำเภอและตำบลที่ออกชื่อไว้ในบัญชี
ข้างท้ายนี้

เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยาย
การใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกต่อไป เมื่อเห็นว่าเป็นกาลสมควรที่จะ
ทำดังนี้

มาตรา ๓ บทพิเกราหัตถ์พันในพระราชบัญญัตินี้
คำว่า "โรงเรียนประถมศึกษา" หมายความว่า โรงเรียนรัฐบาล
โรงเรียนประชาบาล และโรงเรียนราษฎร์

คำว่า "โรงเรียนรัฐบาล" หมายความว่า โรงเรียนประถมศึกษา
ที่กระทรวงศึกษาตั้งและดำรงอยู่ด้วยเงินในงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ
ทั้งสิ้น

คำว่า "โรงเรียนประชาบาล" หมายความว่า โรงเรียนประถมศึกษา
ที่ประชาชนอำเภอหนึ่ง หรือตำบลหนึ่ง ตั้งและดำรงอยู่ด้วยทุนทรัพย์ของตนเอง หรือ
ที่นายอำเภอตั้งขึ้นและดำรงอยู่ด้วยทุนทรัพย์ของประชาชนที่วานั้น อยู่ในความดูแล

ของกระทรวงศึกษาธิการ ในหมู่บ้านหนึ่งหมู่บ้านเดียวกันหรือตำบลหนึ่งตำบลเดียวกัน จะตั้งและดำรงโรงเรียนประจำตำบลอยู่มากกว่าโรงเรียนหนึ่งก็ได้ ถ้าเป็นการจำเป็น

คำว่า "โรงเรียนราษฎร์" หมายความว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่บุคคลคนเดียวหรือหลายคนรวมกันตั้งและดำรงอยู่ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์

คำว่า "เด็ก" หมายความว่า ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงไม่ว่าในที่ใด

ลักษณะที่ ๑

ข้อบังคับต่าง ๆ

มาตรา ๔ ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนประจำตำบล ย่อมให้เปล่าคือว่าไม่เรียกค่าสอนจากเด็กที่มาเรียน

แม้กระนั้นก็ดี โรงเรียนรัฐบาลบางโรงเรียนซึ่งจัดเป็นพิเศษ ให้เรียกค่าสอนจากเด็กได้ตามอัตราที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนด

มาตรา ๕ เด็กทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ ๗ ปีบริบูรณ์ ต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนอายุได้ ๑๔ ปีบริบูรณ์ แต่สำหรับบางอำเภอและตำบล ควบเหตุเฉพาะท้องที่เขตรอายุ ๗ ปีที่ว่านี้ อาจเขยิบขึ้นเป็น ๘ ปี ๙ ปี หรือ ๑๐ ปีได้ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการจะได้ชี้แจง

เวลาเรียนในปีหนึ่งต้องไม่น้อยกว่า ๓๒๐ เวลา หรือ ๔๐๐ ชั่วโมง)

มาตรา ๖ การเรียนอยู่ในโรงเรียนตามพระราชบัญญัตินี้ให้กินความดังนี้

(๑) การที่เด็กผู้ที่มีชื่อในบัญชีตามมาตรา ๔ เรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งสอนตามหลักสูตรประถมศึกษาหรือหลักสูตรอื่นที่เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ เห็นว่าเทียบเท่ากับหลักสูตรประถมศึกษาได้

(๒) การที่เด็กเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ว่านั้นจริง ๆ ไม่ขาดเกิน ๓๐ วันติด ๆ กันโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือโดยปราศจากเหตุผลที่พึงได้

มาตรา ๘ เมื่อเด็กคนใดอายุได้ ๑๔ ปีบริบูรณ์ ยังอ่านและเขียนภาษาไทยไม่ได้พอสมควรต้องเขยิบเขตรที่บังคับให้เรียนอยู่ในโรงเรียนออกไปอีกจนกว่าเด็กคนนั้นจะอ่านและเขียนภาษาไทยได้พอสมควร ยกเสียแต่เด็กที่บกพร่องในส่วนกำลังความคิดซึ่งเห็นได้ว่าคงจะเรียนให้ถึงฐานะดังนั้นไม่ได้

มาตรา ๘ ในเดือนสุดท้ายของปีหนึ่ง ๆ นายอำเภอต้องทำบัญชีเด็กทั้งปวงซึ่งมีที่อยู่ในท้องที่ของตนในเวลานั้น ซึ่งจะมีอายุถึงเขตรที่จะต้องเข้าเรียนในระหว่างปีต่อไป

นายอำเภอต้องแจ้งความด้วยลายลักษณ์อักษรต่อบิณฑการหรือผู้ปกครองเด็กทุกคนที่มีชื่อในบัญชีให้ส่งเด็กนั้นเข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาระหว่างปีต่อไปตั้งแต่เวลาที่นายอำเภอเห็นว่าจะเป็นการสะดวกและได้กำหนดไว้ในแจ้ง-ความนั้น

ให้นายอำเภอส่งบัญชีเด็กที่ว่ามีแก่ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในท้องที่ของตนโรงละฉบับ

มาตรา ๙ โรงเรียนประถมศึกษาทุก ๆ โรง ครูใหญ่จะต้องใช้สมุดบันทึก ๓ เล่ม ต้องทำให้ทันเวลาเสมอ และถูกต้องตามขอบบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ สมุด ๓ เล่มนั้นคือ

- (๑) ทะเบียนนักเรียนแสดงรายรับและรายจ่าย
- (๒) บัญชีเรียกชื่อ
- (๓) สมุดหมายเหตุรายวัน

มาตรา ๑๐ เสนาบติกระทรวงศึกษาธิการจะให้ยกเว้นเด็กคนใดคนหนึ่งจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาก็ได้ ถ้าบิณฑการหรือผู้ปกครองร้องขอว่าเด็กคนนั้นรับศึกษาอยู่ในครอบครัวของเขาแล้ว

แต่ถ้าได้ยกเว้นดังนี้ บิณฑการหรือผู้ปกครองต้องส่งเด็กคนนั้นให้ศึกษาธิการอำเภอปีละครั้งหนึ่ง เพื่อสอบไล่ดูว่าศึกษาที่ได้รับนั้นเป็นอย่างไรในเวลานั้น ถ้าปรากฏว่าไม่เพียงพอหรือไม่ได้เรียนจบหลักสูตรประถมศึกษา หรือหลักสูตรที่เทียบได้ปานนั้น เสนาบติกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อได้ทราบจากรายงาน

ของนายอำเภอว่าเป็นดังนั้นแล้ว จะถอนยกเว้นเสียก็ได้

มาตรา ๑๑ การยกเว้นจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา จะให้ไต่ถามเด็กที่มีลักษณะดังนี้อีกด้วยคือ

(๑) เด็กอายุต่ำกว่า ๑๔ ปี เมื่อได้เรียนจบหลักสูตรประถมศึกษา หรือหลักสูตรอื่นที่เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่าเทียบได้ปานนั้น และสอบได้ไต่ถามประโยคประถมศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา หรือหลักสูตรที่เทียบได้ปานนั้น

(๒) เด็กที่บกพร่องในส่วนกำลังกายหรือกำลังความคิดหรือเป็นโรคติดต่อก

(๓) เด็กที่อยู่ห่างจากโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนให้เปล่าเกิน ๓,๒๐๐ เมตร หรือที่ไม่สามารถจะไปถึงโรงเรียนได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง อันไม่มีทางจะหลีกเลี่ยงได้

มาตรา ๑๒ การยกเว้นทั้งปวงตามมาตรา ๑๑ ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ไต่ถาม แต่เมื่อให้ยกเว้นไปแล้วต้องรายงานต่ออุปราชหรือสมุหเทศาภิบาล อุปราชหรือสมุหเทศาภิบาลจะถอนการยกเว้นที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไต่ถามให้ไปนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๑๓ จะให้ยกเว้นชั่วคราวจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาได้ชั่วคราวไม่เกิน ๒ เดือน ในปีหนึ่งติด ๆ กันไปหรือไม่ติด ๆ กัน เมื่อบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กขอร้องด้วยลายลักษณ์อักษร การยกเว้นชั่วคราวนี้จะให้ไต่ถามเฉพาะเมื่อปรากฏว่าการ เป็นอยู่ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องอาศัยการงานที่เด็กทำ หรือจำเป็นต้องใช้เด็กสำหรับการกสิกรรมหรือการหัตถกรรม ซึ่งมีฉะนั้นจะทำได้ทีเดียว

นายอำเภอเป็นผู้ให้ยกเว้น แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะถอนการยกเว้นที่นายอำเภอไต่ถามให้ไปนั้นเสียก็ได้เมื่อเห็นว่าควรทำดังนั้น

มาตรา ๑๔ โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียนให้เจ้าพนักงานของรัฐาผู้มีตำแหน่งที่จะตรวจ ตรวจได้ไม่ว่าเวลาใด ผู้มีตำแหน่งดังที่ว่านี้คือหัวหน้ากรมกองต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ ข้าราชการตรวจการศึกษาประจำภาค

ศึกษาธิการมณฑล ศึกษาธิการจังหวัด พนักงานตรวจการศึกษาประจำแขวง
และศึกษาธิการอำเภอ แห่งกระทรวงศึกษาธิการ กับทั้งอุปราชสมุหเทศภิบาล
ผู้ว่าราชการจังหวัด

โรงเรียนประถมศึกษาทั้งปวง นายอำเภอจะไปตรวจเพื่อสอดส่องดู
ว่าเด็กในท้องที่ของคนที่เรียนตามพระราชบัญญัติก็ได้ และส่วนโรงเรียนประชา
บาลไปตรวจเพื่อทำหน้าที่จัดการและคุ้มครองตามที่กล่าวไว้ในลักษณะ ๑ แห่งพระ
ราชบัญญัตินี้ได้

มาตรา ๑๕ การสอบไล่ประโยคประถมศึกษานั้น ให้เด็กทุกคนที่ได้รับประถมศึกษาตาม
ข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับแก่เรื่องนี้เข้าสอบไล่ การสอบไล่ให้มี
วิชาอยู่ทุกวิชาแห่งหลักสูตรประโยคประถมศึกษาหรือหลักสูตรที่เสนาบดีกระทรวง
ศึกษาธิการเห็นว่าเทียบได้ปานนั้น

การสอบไล่ที่วານี้เจ้าพนักงานของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้สอบทั้งสิ้น

ลักษณะ ๒

โรงเรียนรัฐบาล

มาตรา ๑๖ การตั้ง การ ดำรงอยู่ และการจัดโรงเรียนรัฐบาลยอม
เป็นไปตามข้อบังคับซึ่งเสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจออกใช้สำหรับโรงเรียน
รัฐบาล

ลักษณะที่ ๓

โรงเรียนประชาบาล

มาตรา ๑๗ โรงเรียนประชาบาลตั้งดังนี้

(๑) ด้วยประชาชนในหมู่บ้านหนึ่งหรือตำบลหนึ่งมีใจสมัครตั้ง เมื่อได้
ยื่นเรื่องราวต่อผู้ว่าราชการจังหวัดโดยทางนายอำเภอและได้รับอนุญาตจากผู้ว่า
ราชการจังหวัดให้ตั้งแล้วหรือ

(๒) ถ้าประชาชนไม่สมัครหรือไม่สามารถทำดังนั้นให้นายอำเภอเป็นผู้
ตั้ง เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วอย่างเดียวกัน

มาตรา ๑๔ โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนตั้งนั้น ให้มีสภากรรมการจัดการเป็นผู้จัดตั้งและดำรงไว้ สภากรรมการจัดการหนึ่งให้มีจำนวนกรรมการจัดการไม่เกิน ๕ คน และผู้ที่สมัครออกเงินสำหรับการตั้งขึ้นและดำรงอยู่แห่งโรงเรียนที่ว่าเป็นผู้ตั้ง

มาตรา ๑๕ การตั้งกรรมการจัดการนั้นดังนี้

ก. ในการจัดตั้งโรงเรียนนี้เมื่อประชาชนจำนวนหนึ่งได้ลงชื่อสมัครออกเงินและได้ออกเงินแล้วได้จำนวนเงินซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าพอที่จะจัดตั้งโรงเรียนได้เมื่อใดผู้ที่ลงชื่อสมัครออกเงินและได้ออกเงินแล้วตามอัตราที่อุปราชหรือสมุหเทศาภิบาลกำหนดตามที่เห็นเป็นการสมควรซึ่งเป็นจำนวนเงินไม่ต่ำกว่า ๕ บาท มีสิทธิให้คะแนนเลือกได้คนละคะแนนในการตั้งกรรมการจัดการ

ข. สำหรับการดำรงโรงเรียน ผู้ที่ลงชื่อออกเงินเลือกตั้งกรรมการจัดการในเดือนต้นของทุกปี เว้นเสียแต่ผู้ที่ลงชื่อสมัครออกเงินคนใดไม่ได้ออกเงินสำหรับการดำรงอยู่แห่งโรงเรียนตามอัตราที่อุปราชหรือสมุหเทศาภิบาลกำหนดตามที่เห็นเป็นการสมควรซึ่งเป็นจำนวนเงินไม่ต่ำกว่า ๕ บาทต่อปี ตามคราวเป็นอันไม่มีสิทธิจะให้คะแนนเลือกตั้งได้

แต่อย่างไร ๆ การตั้งกรรมการจัดการนั้นยังไม่นับว่าถูกต้องตามกฎหมายจนกว่าจะได้เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้รับความเห็นชอบแล้ว

กรรมการจัดการที่ตั้งขึ้นมา นี้ อาจได้รับช่วยการจากเงินบำรุงโรงเรียนตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดให้เป็นปี ๆ ไปด้วยความเห็นชอบของอุปราชหรือสมุหเทศาภิบาล

มาตรา ๒๐ เมื่อประชาชนได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงเรียนประชาบาลขึ้นในหมู่บ้านหรือตำบลที่อยู่นั้น และได้ตั้งกรรมการจัดการแล้ว กรรมการจัดการครั้งนี้ต้องไปจดทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอตามท้องที่

จำเดิมแต่ได้จดทะเบียนแล้ว กรรมการจัดการนั้นรวมกันตั้งสภาเป็นบุคคลตามกฎหมาย หากเป็นบุคคลตามกฎหมายเป็นคน ๆ ไปไม่

มาตรา ๕๑ กรรมการจัดการสภาหนึ่งสภาเดียวกันจะตั้งให้จัดการ
สองโรงเรียนหรือมากกว่าสองโรงเรียนที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้านหมู่หนึ่งหมู่เดียวกันหรือ
ตำบลหนึ่งตำบลเดียวกันก็ได้

แต่แม้อย่างนี้ก็ดี ให้เป็นหน้าที่ของสภากรรมการจัดการที่จะหางบ--
ประมาณรายได้ กระจายเป็นโรง ๆ ไป

มาตรา ๕๒ เงินที่จำต้องใช้จ่ายสำหรับการตั้งและดำรงอยู่แห่ง
โรงเรียนประชาบาล ซึ่งประชาชนตั้งขึ้นเก็บจากประชาชนตามที่สมัคออกให้
เงินที่ประชาชนสมัคออกให้ นั้นเก็บด้วยวิธีต่อไปนี้

ก. ในการจัดตั้งโรงเรียนให้ส่งต่อนายอำเภอ นายอำเภอต้องจัด
การรักษาเงินนั้นในความคุ้มครองของผู้ว่าราชการจังหวัดตามคำสั่งแห่ง
กระทรวงศึกษาธิการด้วยเรื่องนี้จนถึงเวลาที่ได้อนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้จัด
ตั้งโรงเรียนและได้ตั้งกรรมการจัดการแล้วตั้งแต่นั้นให้นายอำเภอมอบเงิน
ที่เก็บไว้ได้ตั้งนั้นแก่สภากรรมการจัดการ

ข. สำหรับการดำรงโรงเรียนอยู่ในสภากรรมการจัดการเป็นผู้เก็บ
เงินที่ประชาชนสมัคออกให้เป็นรายปี

มาตรา ๕๓ หน้าที่ของสภากรรมการจัดการนั้นดังนี้

- ก. เก็บเงินที่ประชาชนสมัคออกให้ทุกปี
- ข. ดูแลการเงินของโรงเรียน(ทั้งรายรับรายจ่าย) ให้เรียบร้อย
และปฏิบัติให้เป็นสมควรในการซื้อขายเช่าให้เช่าสมบัติของโรงเรียน
- ค. รักษาและดำรงโรงเรียนให้เป็นไปตามที่ควรจะเป็น กับจัดสถาน
ที่เรียนและเครื่องใช้ให้ควรแก่การณ
- ง. ช่วยเหลือผู้ตรวจการของกระทรวงศึกษาธิการ สारวัดศึกษา
และกรรมการศึกษา เมื่อต้องการให้ช่วยเหลือ

มาตรา ๕๔ เมื่อประชาชนไม่สามารถจะดำรงโรงเรียนที่ได้ตั้งขึ้น
ต่อไปอีกด้วยเหตุผลอย่างใด ๆ ก็ดี สภากรรมการจัดการต้องแจ้งความต่อนายอำเภอ

ในเวลาเดียวกันนั้นสภากรรมการจัดการต้องตั้งผู้ชำระบัญชีคนหนึ่ง หรือหลายคนซึ่งเมื่อนายอำเภอเห็นด้วยแล้วจะเป็นผู้มีอำนาจชำระสะสางกิจการ ของโรงเรียนนั้น จัดการใช้หนี้สินและแบ่งทรัพย์สินสมบัติที่คงมีอยู่ให้แก่ผู้ที่ยังสมัค ออกเงิน ให้ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจบังคับให้ผู้ที่ลงชื่อสมัคออกเงินไว้ส่งเงินที่ยังค้าง อยู่ในเวลาที่ลมโรงเรียนนั้นให้เสร็จสิ้น

ทรัพย์สินสมบัติที่คงมีอยู่ต้องแบ่งให้ผู้ที่ลงชื่อสมัคออกเงินตามส่วนของเงิน ที่ได้ออกจริง ๆ แต่ผู้ที่จะได้ส่วนแบ่งนั้นต้องเป็นผู้ที่ได้ออกเงินมาติด ๆ กัน ๓ ปี หรือถ้าโรงเรียนนั้นค้างมาได้ไม่ถึง ๓ ปี ก็ต้องเป็นผู้ที่ได้ออกเงินมาตั้งแต่แรกตั้ง

ผู้ชำระบัญชีต้องเป็นผู้จัดการใช้หนี้สิน เหตุฉะนั้นถ้าทรัพย์สินสมบัติที่คงมี อยู่ของโรงเรียน ปรากฏว่าไม่เพียงพอที่จะใช้หนี้สินของโรงเรียนให้เสร็จสิ้นได้ ให้ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจที่จะเรียกส่วนที่ขาดนั้นจากผู้ที่ลงชื่อสมัคออกเงินไว้ แต่ว่า ให้ผู้ที่ลงชื่อสมัคออกเงินนั้นออกกันเป็นส่วนตามจำนวนเงินที่ได้ออกครั้งหลังที่สุด

มาตราที่ ๒๕ เมื่อกรรมเป็นไปตามมาตรา ๒๔ ให้กระทรวงศึกษาธิการมีสิทธิที่จะซื้อสมบัติที่เคลื่อนที่ได้หรือที่เคลื่อนที่ไม่ได้ซึ่งเป็นของโรงเรียน จากสภากรรมการจัดการก่อนผู้อื่นที่ขอซื้อ เว้นไว้เสียแต่ว่าถ้ากระทรวงศึกษา ธิการไม่ได้แจ้งความจดหมายต่อสภากรรมการจัดการภายใน ๓ เดือนนับตั้งแต่วันที่ สภากรรมการจัดการได้แจ้งความ ให้ถือว่ากระทรวงศึกษาธิการสละสิทธิตั้งนั้น แล้ว

ถ้ากระทรวงศึกษาธิการจะซื้อการกำหนดราคาให้ถึงราคาที่สภากรรมการ จัดการได้ซื้อมาและราคาของสมบัตินั้นในปัจจุบันประกอบกัน ถ้ามีการโต้แย้ง ค้วยเรื่องนี้ ให้รองคอสาลแห่งของจังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ ให้ศาลที่ว่ามีอำนาจ เป็นผู้ที่จะกำหนดราคาแห่งสมบัติ

มาตรา ๒๖ โรงเรียนประชาบาลที่นายอำเภอตั้ง ให้นายอำเภอ เป็นผู้จัด มีศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้ช่วยตามหน้าที่ นอกจากนี้จะตั้งข้าราชการ อื่น ๆ ในอำเภอเป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่อีกก็ได้ เมื่อเห็นว่าเป็น การสมควร

มาตรา ๒๗ เงินที่จำเป็นต้องใช้จ่ายสำหรับการตั้งและดำรงอยู่แห่งโรงเรียนประชาบาลซึ่งนายอำเภอตั้ง ให้เก็บจากประชาชนในอำเภอเป็นรายปี เป็นศึกษาพลีตามที่จะกล่าวในข้อต่อไป หรือตามวิธีอื่นซึ่งอุปราชหรือสมุหเทศาภิบาลเป็นผู้วางระเบียบการเก็บเมื่อกำหนดและผู้นายอำเภอเห็นด้วยคั้งนั้นแล้ว

มาตรา ๒๘ ชายฉกรรจ์ทุกคน อายุ ๑๕ ปี ถึง ๒๐ ปี จำต้องเสียศึกษาพลี ศึกษาพลีนี้ต้องไม่ต่ำกว่า ๑ บาท หรือไม่เกิน ๓ บาท เก็บตามอัตราและเก็บภายในเวลาที่อุปราชหรือสมุหเทศาภิบาลจะกำหนดเป็นปี ๆ ไป ด้วยความเห็นชอบของกระทรวงศึกษาธิการ

บุคคลต่อไปนี้ไคยกเว้นไม่ต้องเสียศึกษาพลี

(๑) ผู้ที่ทำการหาเลี้ยงชีพไม่ได้

(๒) ภิกษุ สามเณร บาทหลวง ครูสอนศาสนาคริสต์เชียน และผู้สอนศาสนาอิสลาม ส่วนผู้สอนศาสนาอิสลามนั้นให้กำหนดในสุเหราแห่งหนึ่งไม่เกินกว่า ๓ คน

(๓) พลทหารบก พลทหารเรือ พลตำรวจภูธร และพลตำรวจพระนครบาลประจำการที่ต้องเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติ

(๔) ผู้ที่ในปีเดียวกันนั้นได้สมัคออกเงินให้ในการดำรงอยู่แห่งโรงเรียนประชาบาลในอำเภอเดียวกันแล้ว ยกเสียแต่ถ้าจำนวนเงินที่ออกไปแล้วนั้นน้อยกว่าศึกษาพลีที่คงเสียจำต้องออกส่วนที่ยังขาดอยู่

มาตรา ๒๙ หน้าที่ของนายอำเภอมีคั้งนี้

ก. ในส่วนโรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนตั้ง ให้เป็นผู้ตรวจสอบสองควาสาภากรรมาการจัดการได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓ หรือไม่

ข. ในส่วนโรงเรียนประชาบาลที่นายอำเภอตั้งเอง ให้เป็นผู้เก็บเงินทุกปีตามมาตรา ๒๗ คุแลการเงิน (ทั้งรายรับ-รายจ่าย) ให้เรียบร้อยและปฏิบัติให้เป็นที่สมควรในการซื้อ ขาย เช่า ให้เจ้าสมบัติของโรงเรียนในความคุ้มครองของผูวาระชาการจังหวัดตามคำแจ้งของกระทรวงศึกษาธิการด้วยเรื่อง

นั้น รักษาและดำรงโรงเรียนให้เป็นไปตามสมควรจะเป็น กับจัดสถานที่และ
เครื่องใช้ให้ควรแก่การณ

มาตรา ๓๐ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะตั้งกรรมการศึกษาอันประกอบ
ด้วยบุคคลที่สมควรและมีผู้รับหน้าถื่อตาก็ได้เมื่อได้รับมอบอำนาจจากอุปราชหรือ
สมุหเทศาภิบาลแล้ว

หน้าที่ของกรรมการศึกษานั้นดังนี้

(๑) ในส่วนโรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนตั้ง ให้เป็นผู้ตรวจ
ตราดูแลงบประมาณบัญชีเงินของโรงเรียนปีละครั้ง และตรวจสอบดูว่า
โรงเรียนได้จัดที่อยู่หรืออย่างไร

(๒) ในส่วนโรงเรียนประชาบาลที่นายอำเภอตั้ง ให้เป็นผู้ช่วยนาย
อำเภอหรือแบ่งเบาหน้าที่ใดส่วนหนึ่งของนายอำเภอเมื่อได้รับคำสั่งผู้ว่าราชการ
จังหวัดให้ทำดังนี้

มาตรา ๓๑ กระทรวงศึกษาธิการอาจให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนประ
ชาบาล เงินอุดหนุนตั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการจ่ายให้จากงบประมาณของกระทรวง
ศึกษาธิการแก่สภากรรมการจัดการ หรือแก่นายอำเภอ แล้วแต่ประเภทของ
โรงเรียน แต่อย่างไร ๆ ไม่ให้ถือว่ากรณีที่ให้อุดหนุนตั้งนั้นเป็นการให้ลดเงินที่มี
ผู้สมัคออกหรืออัตราเงินที่ต้องเสียตามที่บังคับไว้ในมาตรา ๒๗

มาตรา ๓๒ สภากรรมการจัดการหรือนายอำเภอ แล้วแต่ประเภท
โรงเรียน มีอำนาจที่จะรับทรัพย์สินสมบัติอย่างใด ๆ ที่เอกชนหรือคณะมอบให้หรือให้
เป็นมรดกไว้โดยพินัยกรรมหรือบำรุงโรงเรียน

ถ้าทรัพย์สินสมบัติที่มอบให้หรือให้เป็นมรดกไว้ นั้นผู้ให้ข้อความบ่งไว้อย่างไร
ด้วยสภากรรมการจัดการหรือนายอำเภอ แล้วแต่ประเภทโรงเรียนรับไม่ได้เป็น
อันขาด นอกจากได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด

มาตรา ๓๓ โรงเรียนประชาบาลทั้งปวงอยู่ที่ข้อบังคับของกระทรวง
ศึกษาธิการเกี่ยวกับเวลาของโรงเรียน หลักสูตร หนังสือที่จะใช้ ระเบียบปก-
ครอง การปิดโรงเรียนชั่วคราว เมื่อมีโรคระบงคเกิดขึ้น ความสมควรและการ

ผู้ชานักเรียนแห่งสถานที่ของโรงเรียนและสิ่งทั่วไปที่เกี่ยวข้องแก่การสอนและความสะดวก
ของนักเรียน

ครูใหญ่และครูน้อยของโรงเรียนประชาบาลผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ตั้ง
และถอนความเห็นชอบของอุปราชหรือสมุหเทศาภิบาล

มาตรา ๓๔ ในส่วนโรงเรียนประชาบาลที่นายอำเภอตั้ง **นายอำเภอ**
มีอำนาจที่จะโอนเงินที่เก็บได้ในตำบลหนึ่งซึ่งจำนวนเงินที่เก็บตามมาตรา ๒๗
ปรากฏว่าเหลือใช้สำหรับการดำรงอยู่แห่งโรงเรียนประชาบาลในตำบลนั้นไปใช้
เท่าที่จำเป็นสำหรับการดำรงอยู่แห่งโรงเรียนประชาบาลในอีกตำบลหนึ่งในท้อง
ที่อำเภอเดียวกัน ซึ่งเงินที่เก็บได้ปรากฏว่าไม่เพียงพอสำหรับการดำรงอยู่แห่ง
โรงเรียน

การที่จะจัดตั้งนี้ ต้องรายงานเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อรับความ
เห็นชอบก่อน

มาตรา ๓๕ นายอำเภอมีอำนาจที่จะส่งให้ส่งเด็กที่มีที่อยู่กินในท้อง
ที่ตำบลหนึ่งหรืออำเภอหนึ่งไปยังโรงเรียนที่อยู่ในท้องที่อีกตำบลหนึ่งหรืออำเภอ
หนึ่ง เมื่อปรากฏว่าควรตั้งนั้นด้วยเด็กอยู่ไกลโรงเรียนที่ว่านั้นกว่าโรงเรียนอื่น
ในท้องที่ซึ่งเด็กมีที่อยู่กิน นายอำเภอจะทำดังนี้ต่อเมื่อบิดามารดาหรือผู้ปกครอง
เด็กขอร้อง สภากรรมการจัดการ นายอำเภอ หรือกรรมการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
แล้วแต่กรณี ต้องจัดการทั้งปวงเพื่อใช้หนี้โรงเรียนที่ส่งเด็กไปนั้นด้วยการ
ตกลงคิดทดแทนกันในระหว่างโรงเรียนที่เกี่ยวข้องหรือด้วยการคิดค่าใช้จ่ายที่ต้อง
เสียไปในงบประมาณของโรงเรียนในท้องที่ที่เด็กอยู่กิน เพื่อใช้ให้แก่โรงเรียนที่
ว่านั้น

ถ้ามีการโต้แย้งเกิดขึ้นด้วยการใช้มาตรานี้ให้รองต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
ซึ่งเป็นผู้ตัดสินเด็กชานักเรียนและสั่งในเรื่องนี้

มาตรา ๓๖ ถ้าสภากรรมการจัดการไปปฏิบัติให้เพียงพอตามบทพระ
ราชบัญญัตินี้ เมื่อได้อนุญาตให้จัดตั้งและจัดการโรงเรียนประชาบาลแล้ว ให้
ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งความด้วยลายลักษณ์อักษรให้ทำคงภายในเวลาอันสมควร

ถ้าสภากรรมการจัดการไม่ทำตามดั่งนั้นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดถอน
อนุญาตให้ตั้งและดำรงโรงเรียนประชาบาลต่อไป

เมื่อการณ้เป็นดั่งนี้โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้งขึ้นนั้นให้เป็น
อันเล็กและให้จัดการชำระบัญชีตามความแห่งมาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ แต่
ผู้ว่าราชการจังหวัดจะตั้งผู้ชำระบัญชีเองก็ได้ถ้าเห็นว่าสมควรจะทำดั่งนั้น

ลักษณะที่ ๔

โรงเรียนราษฎร์

มาตรา ๓๓ การตั้งการดำรงอยู่และการจัดโรงเรียนราษฎร์ให้อยู่
ในความครอบงำของพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์

ลักษณะที่ ๕

सारวัดศึกษา

มาตรา ๓๔ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งसारวัดศึกษาได้ และसारวัด
ศึกษานี้ให้ได้รับเงินเดือนตามอัตราที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำหนดด้วยความเห็น
ชอบของอุปราชหรือสมุหเทศาภิบาล

เงินเดือนसारวัดศึกษาที่ตั้งขึ้นสำหรับอำเภอใดให้ใช้จากรายได้ประจำปี
ของโรงเรียนประชาบาลในอำเภอนั้น รายได้ดั่งนี้ได้แก่รายรับทั้งปวงของโรง-
เรียน เช่น เก็บเงินที่มีผู้สมัคออกให้ เงินศึกษา เงินอุดหนุนจากกระทรวง
ศึกษาธิการ(ถ้าได้อุดหนุน) ฯลฯ เงินที่โรงเรียนประชาบาลโรงเรียนหนึ่ง ๆ จำ
ต้องให้ให้เป็นจำนวนตามส่วนของรายได้

นายอำเภอต้องเก็บค่าเงินเดือนसारวัดศึกษาจากสภากรรมการจัดการ
เป็นรายปีหรือเอาจากเงินของโรงเรียนประชาบาลที่ตนเป็นผู้จัดเองแล้วแต่ประ-
เภทของโรงเรียน

มาตรา ๓๕ สारวัดศึกษามีหน้าที่ที่จะสอบบัญชีเด็กตามที่กล่าวไว้ใน
มาตรา ๔ เพื่อให้ทราบว่าเด็กได้เรียนอยู่ตามความต้องการแห่งแจ้งความของ
นายอำเภอหรือไม่

เมื่อบิดามารดาผู้ปกครองหรือเด็กเองไม่ปฏิบัติตามแจ้งความที่ว่านั้น ให้สารวัตรศึกษาแจ้งความด้วยลายลักษณ์อักษรให้ปฏิบัติตามภายในเวลาอันสมควร

สารวัตรศึกษามีหน้าที่ที่จะแจ้งความแก่บิดามารดาผู้ปกครองหรือเด็กเอง ด้วยลายลักษณ์อักษรให้ปฏิบัติให้เพียงพอดำเนินพระราชบัญญัตินี้อีกด้วยเมื่อเด็กขาดการเรียนตามมาตรา ๒(๒)

ถ้าบิดามารดาผู้ปกครองหรือเด็กเองไม่ปฏิบัติตามแจ้งความตักเตือนของสารวัตรศึกษาเช่นนี้อย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สารวัตรศึกษารายงานด้วยลายลักษณ์อักษรต่อนายอำเภอเพื่อบังคับให้ได้เรียน

มาตรา ๔๐ นอกจากที่กล่าวแล้ว ให้สารวัตรศึกษามีอำนาจสืบสวนและสอดส่องดูว่ามีเด็กรับจ้างงานอะไร รับใช้อยู่ในโรงงานหรือในบ้านโรงอะไร จนเป็นที่ชักขวางไม่ให้เด็กได้เรียนอยู่ในโรงเรียนตามพระราชบัญญัตินี้

ถ้าว่าเด็กไม่ได้เรียนอยู่ในโรงเรียนเพราะเหตุที่รับใช้การงานตามที่ว่านี้ ให้สารวัตรศึกษาแจ้งความด้วยลายลักษณ์อักษรแก่ผู้ใช้ให้จัดการอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วแต่สะดวก ให้เด็กได้เรียนอยู่ในโรงเรียนตามพระราชบัญญัตินี้ในเวลาอันสมควร

ถ้าผู้ใช้ไม่จัดการดังนั้นให้สารวัตรศึกษารายงานด้วยลายลักษณ์อักษรต่อนายอำเภอ นายอำเภอจะเป็นผู้แจ้งความด้วยลายลักษณ์อักษรต่อผู้ใช้นั้นให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ

ลักษณะที่ ๒

วิธีพิจารณาและลงโทษ

มาตรา ๔๑ ถ้าผู้ใดต้องเสียเงินศึกษาพลีตามที่บังคับไว้ในมาตรา ๒๗ หรือสภากรรมการจัดการที่ต้องเสียค่าเงินเดือนสารวัตรศึกษาตามที่บังคับไว้ในมาตรา ๓๘ ไม่เสียให้ด้วยเหตุใด ๆ ก็ดี ให้นายอำเภอมีอำนาจที่จะเอาเงินจำนวนนั้นให้ไว้ด้วยการยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินสมบัติของผู้นั้น หรือทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนประชาบาลที่เงินศึกษาหรือค่าเงินเดือนสารวัตรศึกษาติดค้าง แล้วแต่การณ จนเพียงพอกับจำนวนเงินที่ติดค้างกับทั้งค่าชดเชยของการขายทอดตลาดด้วย

มาตรา ๔๒ บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดที่ได้รับแจ้งความของ นายอำเภอให้ส่งเด็กเข้าโรงเรียนประถมศึกษาไม่ปฏิบัติตามแจ้งความนั้น ให้ นายอำเภอแจ้งความแก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนนั้นอีกครั้งหนึ่ง **ถ้าบิดา** มารดาหรือผู้ปกครองผู้นั้นยังขัดขืนไม่ทำตามคำสั่งแจ้งของนายอำเภออยู่อีก ผู้นั้น มีความผิดฐานลหุโทษและอยู่ในฐานะที่จะต้องถูกหมายเรียกไปยังศาลคดีอาญาชั้นต้น ถ้าผู้นั้นไม่มีข้อแก้คดีอันฟังฟังได้ศาลคดีอาญานั้นจึงบังคับเรียกประกันทัณฑ์ บนหรือเรียกแต่ทัณฑ์บน ให้ผู้นั้นสัญญาว่าต่อไปจะปฏิบัติตามให้เด็กได้เรียนอยู่ในโรงเรียนให้กำหนดจำนวนเงินค่าปรับเมื่อผิดทัณฑ์บนแต่อย่างมากไม่เกิน ๕๐ บาท

บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ว่านั้นขัดขืนที่จะทำทัณฑ์บน หรือไม่หวประกัน ให้ตามที่ศาลเห็นสมควรจะเรียก ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๕๐บาท

มาตรา ๔๓ ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดต้องโทษตามมาตรา ๔๒ แล้วยังขัดขืนไม่ปฏิบัติตามให้เด็กได้เรียนอยู่ในโรงเรียนให้หมายเรียกไปยังศาลคดีอาญาชั้นต้นและผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ วัน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาทหรือ ทั้งจำทั้งปรับกับค่าผิดทัณฑ์บนก็ได้ปรับด้วย

มาตรา ๔๔ บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดที่เด็กของตนขาดโรงเรียน เกิน ๓๐ วัน ตามมาตรา ๖ ให้นายอำเภอแจ้งความแก่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ผู้นั้นให้ปฏิบัติตามบทพระราชบัญญัติ ถ้ายังขัดขืนไม่ปฏิบัติตาม คือปล่อยให้เด็กขาด อีกระหว่างปีเดียวกัน โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือโดยปราศจากเหตุผลที่ฟังได้ ผู้นั้นมีความผิดฐานลหุโทษและอยู่ในฐานะที่จะต้องถูกหมายเรียกไปยังศาลคดีอาญาชั้นต้นตามที่บังคับไว้ใน ๒ มาตราข้างต้นและให้ผู้นั้นต้องโทษอย่างเดียวกัน แต่ ลดกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๔๕ ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดแสดงให้ศาลคดีอาญา ชั้นต้นเห็นเพียงพอว่าได้ใช้ความพยายามอันควรทุกอย่างที่จะให้เด็กไปเรียนอยู่ใน โรงเรียน ศาลจะปล่อยบิดามารดาหรือผู้ปกครองคนนั้นให้พ้นโทษ แต่ว่าอาจจะ ตัดสินให้ส่งเด็กไปไว้ในโรงเรียนฝึกอาชีพที่มีกำหนดเวลาหรือจนกว่าจะสิ้นเวลาบังคับให้เรียนอยู่ในโรงเรียนตามพระราชบัญญัตินี้

แต่อย่างไร ๆ ต้องนำเด็กนั้นมายังศาล

มาตรา ๔๖ ผู้ใช้เด็กทำงานคนใดจงใจชักชวนต่อสภารวัดศึกษาหรือ นายอำเภอแล้วแต่การณ์ ในการปฏิบัติหน้าที่ หรือชักชวนไม่ให้เด็กเรียนอยู่ใน โรงเรียนด้วยการไม่ปฏิบัติตามแจ้งความของนายอำเภอ ตามมาตรา ๔๐ ผู้นั้น มีความผิดฐานลหุโทษและให้ปรับไม่เกิน ๕๐ บาท

มาตรา ๔๗ ครูใหญ่โรงเรียนราษฎรคนใดไม่ใช้สมุดบันทึกและทำให้ หมดเวลาตามที่บังคับไว้ในมาตรา ๕ ผู้นั้นมีความผิดฐานลหุโทษ ปรับไม่เกิน ๕๐ บาท

มาตรา ๔๘ ผู้ใดจงใจชักชวนต่อผู้ตรวจการตามที่กล่าวไว้ในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือนายอำเภอ หรือผู้ชำระบัญชีที่ได้ตั้งให้ชำระสะสาง กิจการของโรงเรียนประชาบาล ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้นั้นมีความผิดฐานลหุโทษปรับไม่เกิน ๕๐ บาท

มาตรา ๔๙ การฟ้องเอาโทษผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็น หน้าที่ของพนักงานอัยการฝ่ายเดียว

ลักษณะที่ ๓

ข้อความเบ็ดเตล็ด

มาตรา ๕๐ โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนตั้ง ซึ่งมีอยู่แล้วในเวลา ใช้พระราชบัญญัตินี้ ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่บังคับไว้ภายในปีหนึ่ง นับแต่วันที่ใช้ พระราชบัญญัติ

เกี่ยวแกชื้อผู้ต้องชื้อสมค้อออกเงินซึ่งมีสิทธิที่จะเลือกตั้งกรรมการจัดการ ต้องตั้งกรรมการจัดการและยื่นคำร้องต่อผู้ว่าราชการจังหวัดตามมาตรา ๑๗ เมื่อ ใ้ได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วเงินที่เก็บไว้ได้สำหรับการนี้ทั้งสิ้นจะใ้ทำ การมอบใ้สภากรรมการจัดการ

มาตรา ๕๑ สำหรับคำเนนการตามพระราชบัญญัตินี้ในกรุงเทพมหานคร ให้ถือว่าเสนาบดีกระทรวงนครบาลเป็นผู้ทำหน้าที่ตามมาตราต่าง ๆ ข้าง บนนี้ ซึ่งตกอยู่แก่อุปราชหรือสมุหเทศาภิบาล และนครบาลจังหวัด หรืออธิบดี กรมพระนครบาลเป็นผู้ทำหน้าที่ ซึ่งตกอยู่แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่ระเบียบ

แล้วแต่ระเบียบการปกครองท้องถิ่นในกรุงเทพมหานคร

มาตรา ๕๒ เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะออกกฎ
เสนาบดีเพื่อดำเนินการให้เป็นไปโดยเรียบร้อยตามพระราชบัญญัตินี้ กฎเสนาบดี
เมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัตินี้ตราไว้แต่ ณ วันที่ ๑ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๔
เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปรद्यุบันนี้

พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พุทธศักราช ๒๔๙๘
(และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๘๓)

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร
ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๙๘)

น.อ. อาทิตยทีพอภา ร.น.
พล. อ. เจ้าพระยาพิชเยนทรโยธิน
ตราไว้ ณ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๙๘
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา เพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัย

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภาผู้แทนราษฎรดังต่อไปนี้

ข้อความเบื้องต้น

- มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า "พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พุทธศักราช ๒๔๙๘"
- มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
พระราชบัญญัติประถมศึกษาแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๓ กฎและข้อบังคับอื่น ๆ
ซึ่งมีข้อความขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ และให้ยกเลิกเก็บเงินศึกษา
พลีตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งค้างชำระอยู่นั้นด้วย

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"โรงเรียนประถมศึกษา" หมายความว่าถึงโรงเรียนรัฐบาล
โรงเรียนประชาบาล และโรงเรียนเทศบาลที่ให้จัดสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา
ของกระทรวงธรรมการ หรือหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่ากัน และ
โรงเรียนราษฎร์ที่อนุมัติให้สอนตามหลักสูตรประถมศึกษา

"โรงเรียนรัฐบาล" หมายความว่าถึงโรงเรียนประถมศึกษาที่กระทรวง
ธรรมการตั้ง และดำรงด้วยเงินงบประมาณของกระทรวงธรรมการ

"โรงเรียนประชาบาล" หมายความว่าถึงโรงเรียนประถมศึกษาที่
ประชาชนในตำบลหนึ่งหรือหลายตำบล ตั้งและดำรงด้วยทรัพย์สินของตนเอง
และโรงเรียนประถมศึกษาที่นายอำเภอตั้งและดำรงด้วยทรัพย์สินของประชาชน
ที่วานั้น หรือด้วยเงินช่วยการประถมศึกษาในงบประมาณของกระทรวงธรรมการ
หรือทั้งสองประการ

"โรงเรียนเทศบาล" หมายความว่าถึงโรงเรียนประถมศึกษาที่ทั้ง
เทศบาลตั้งหรือได้รับโอนมาและดำรงด้วยเงินรายได้ของเทศบาล

"โรงเรียนราษฎร์" หมายความว่าถึงโรงเรียนประถมศึกษา ที่ตั้ง
และดำรงตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์

"ผู้ปกครอง" หมายความว่าถึงผู้ปกครองตามความหมายแห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือบุคคลใด ๆ ที่เด็กอยู่ด้วยประจำ หรือที่เด็กอยู่รับใช้
การงาน (วรรคนี้แก้ไขตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา ฉบับที่ ๒
พ.ศ. ๒๔๘๓)

"รัฐมนตรี" หมายความว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

"กฎกระทรวง" หมายความว่ากฎซึ่งรัฐมนตรีออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่าเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ รัฐมนตรี ปลัดกระทรวงธรรมการ อธิบดีกรมสามัญศึกษา อธิบดีกรมวิชาการ อธิบดีกรมพลศึกษา หัวหน้ากองในกรมสามัญศึกษา หัวหน้ากองในกรมวิชาการ หัวหน้ากองในกรมพลศึกษา หัวหน้าแผนกโรงเรียนประชาบาล ข้าหลวงประจำจังหวัด ข้าหลวงตรวจการธรรมการ ธรรมการจังหวัด ธรรมการจังหวัดผู้ช่วย นายอำเภอ ปลัดอำเภอประจำกิ่ง ธรรมการอำเภอ และธรรมการอำเภอประจำกิ่ง เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง

ในท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว นายกเทศมนตรีและเจ้าหน้าที่จัดการศึกษาแห่งเทศบาล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่งด้วย

(มาตรา ๕ นี้ คือที่แก้ไขตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๘๓ แล้ว)

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๖ เด็กทุกคนที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปดต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า เว้นแต่มีความรู้สอบไล่ได้ประโยคประถมศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงธรรมการ หรือหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่ากัน

เมื่อมีเหตุจำเป็นเฉพาะท้องถิ่นสำหรับบางตำบล เขตอายุแปดปีที่ว่านี้อาจเขิบขึ้นเป็นเก้าปีหรือสิบปีได้ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การนับอายุ ให้นับตามปีปฏิทินหลวง

มาตรา ๗ โรงเรียนประชาบาลและโรงเรียนเทศบาลสอนให้
โดยไม่เรียกเก็บค่าสอน ส่วนโรงเรียนรัฐบาลนั้น อาจเรียกเก็บค่าสอนได้
ตามอัตราที่รัฐมนตรีได้กำหนดไว้

มาตรา ๘ การเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ให้หมายความ
ดังนี้

(๑) เด็กที่มีชื่ออยู่ในบัญชีตามความในมาตรา ๑๒ ต้องเรียนอยู่
ในโรงเรียนประถมศึกษา

(๒) เด็กต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจริง ๆ เดือน
หนึ่งไม่ขาดเรียนเกินเจ็ดวันโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือโดยปราศจากเหตุผลอัน
สมควร

มาตรา ๙ ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กคนใดร้องขอ
เป็นลายลักษณ์อักษรให้ยกเว้นเด็กคนนั้นจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถม
ศึกษา โดยเหตุที่เด็กคนนั้นได้รับการศึกษาอยู่ในครอบครัวของตน และเมื่อ
นายอำเภอได้พิจารณาเห็นชอบตามเกณฑ์ในกฎกระทรวงที่ได้กำหนดไว้แล้ว
ให้นายอำเภอสั่งยกเว้นได้

บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องส่งเด็กที่ได้รับการยกเว้นนั้นให้ธรรม
การอำเภอสอบไล่ความรู้ปีละหนึ่งครั้ง ถ้าปรากฏว่าเด็กนั้นไม่มีความรู้เพียงพอ
ตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงธรรมการหรือหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็น
ว่าเทียบเท่ากันหรือเมื่อมีเหตุอันสมควร ข้าหลวงประจำจังหวัดจะสั่งถอน-
การยกเว้นนั้นได้

มาตรา ๑๐ เมื่อบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กคนใดร้องขอเป็น
ลายลักษณ์อักษรว่า การเป็นอยู่ของตนจำต้องอาศัยใช้เด็กนั้นชั่วคราวหรือจำ-
เป็นต้องใช้เด็กสำหรับการอาชีพ ซึ่งมิฉะนั้นจะทำได้ยาก และเมื่อ
นายอำเภอสอบสวน ปรากฏความจริงก็มีอำนาจถอนเด็กคนนั้นจากการเรียน
อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาได้ปีหนึ่งไม่เกินสองเดือน

ข้าหลวงประจำจังหวัดจะส่งถอนการผ่อนผันที่นายอำเภอได้ให้ไป
นั้นเมื่อใดก็ได้ เมื่อมีเหตุผลอันสมควร

มาตรา ๑๑ นายอำเภอมีอำนาจยกเว้นเด็กที่มีลักษณะดังต่อไปนี้
จากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา

(๑) เด็กที่บกพร่องในส่วนกำลังกายหรือกำลังความคิด หรือเป็น
โรคเรื้อรังหรือโรคติดต่อ

(๒) เด็กที่อยู่ห่างจากโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนให้เปล่าเกิน
สองพันเมตรหรือที่ไม่สามารถจะไปถึงโรงเรียนได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ซึ่งไม่
มีทางจะหลีกเลี่ยงได้

(๓) เด็กที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดามารดาหรือผู้ปกครองซึ่งทุพพล-
ภาพ ไม่มีหนทางหาเลี้ยงชีพ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดูแทน

(๔) เด็กที่มีความเป็นอยู่อันไม่เหมาะสมที่จะเรียนอยู่ในโรงเรียน
ประถมศึกษา

(ข้อที่ ๔ นี้ คือที่เพิ่มเติม **ตามมาตรา ๖** แห่งพระราชบัญญัติประ-
ถมศึกษา ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๕๓)

การยกเว้นตามข้อ (๓) นี้ ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ทุพพล-
ภาพมีเด็กที่ต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาพร้อมกันหลายคน คงยกเว้น
ให้แก่คนเดียว

เมื่อปรากฏว่าเด็กพ้นจากลักษณะที่ได้รับยกเว้นดังกล่าวแล้ว ให้
นายอำเภอส่งถอนการยกเว้นนั้น

ข้าหลวงประจำจังหวัดจะส่งถอนการยกเว้นที่นายอำเภอได้ให้ไว้
เมื่อใดก็ได้ เมื่อมีเหตุผลอันสมควร

มาตรา ๑๒ ภายในเดือนธันวาคมและมกราคมทุกรอบปี ให้นาย-
อำเภอประกาศแก่ราษฎรในท้องที่ของตน ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็ก
ที่มีอายุถึงเขตที่จะต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในเดือนเมษายนหรือ
พฤษภาคมต่อไป ไปแจ้งความ **ตาม**รายการสำรวจเด็กต่อเจ้าพนักงานยังสถานที่
ในตำบลและภายในเวลาที่นายอำเภอกำหนดไว้

การแจ้งความตามความในมาตรานี้ หรือการทำคำร้องใด ๆ
เกี่ยวกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามความในพระราชบัญญัตินี้ให้ยกเว้นไม่ต้องปิด
อากรแสตมป์

(มาตรา ๑๒ นี้ แก้ไขตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติประถม
ศึกษา ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๔๓)

มาตรา ๑๓ ให้นายอำเภอแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรแก่บิดา
มารดาหรือผู้ปกครองของเด็กที่ได้สำรวจตามมาตรา ๑๒ ให้ส่งเด็กนั้นเข้าเรียน
ในโรงเรียนประถมศึกษาในวันเปิดเรียนภาคต้นของปีต่อไป ตามที่นายอำเภอจะ
ได้กำหนดไว้ในใบแจ้งความนั้น เว้นแต่จะมีเหตุสุดวิสัยเป็นอุปสรรคขัดขวางไว้

ถ้าปรากฏว่ามีเด็กที่ยังมิได้เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ให้
นายอำเภอแจ้งความเป็นหนังสือแก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กนั้น ให้ปฏิบัติ
ตามพระราชบัญญัตินี้ภายในกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน นับแต่วันรับแจ้งความ

(มาตรา ๑๓ นี้ ได้แก้ไขวรรคท้ายตามความในมาตรา ๔ แห่ง
พระราชบัญญัติประถมศึกษา ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๔๓ แล้ว)

มาตรา ๑๔ เมื่อปรากฏว่าเด็กคนใดยังมีได้เรียนอยู่ในโรงเรียน
ตามแจ้งความของนายอำเภอตามมาตรา ๑๓ หรือขาดเรียนเป็นการฝ่าฝืนต่อ
มาตรา ๔ (๒) ให้นายอำเภอแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรอีกครั้งหนึ่ง ทั้งฉบับ
ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองนำเด็กนั้นไปเข้าเรียน

มาตรา ๑๕ เมื่อบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กคนใดร้องขอ
เป็นลายลักษณ์อักษร ให้เด็กซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในท้องที่ตำบลหนึ่งหรืออีกอำเภอหนึ่งไป
เรียนยังโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งอยู่ในท้องที่อีกตำบลหนึ่งหรืออำเภอหนึ่ง และ
เมื่อนายอำเภอสอบสวนเห็นสมควรแล้ว ก็มีอำนาจสั่งได้

มาตรา ๑๖ คุรุใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาต้องจัดให้มี

- (๑) ทะเบียนนักเรียน
- (๒) บัญชีเรียกชื่อ

(๓) สมุดหมายเหตุรายวัน
ตามแบบของกระทรวงธรรมการ กับทั้งต้องทำให้ทันเวลาและถูกต้องตามข้อบังคับ
บังคับของกระทรวงธรรมการด้วย

มาตรา ๑๗ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเจ้าตรวจสอบด้วยความเป็นไป
ในโรงเรียนประถมศึกษาได้ทุกเมื่อ และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนต้องให้ความสะดวกแก่เจ้าพนักงานในการนั้นทุกอย่าง

มาตรา ๑๘ การสอบไล่ประโยคประถมศึกษานั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กระทรวงธรรมการเป็นผู้สอบ และให้สอบไล่ทุกวิชาแห่งหลักสูตรประถมศึกษา
ของกระทรวงธรรมการหรือหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่ากัน

หมวด ๒

โรงเรียนรัฐบาล

มาตรา ๑๙ การตั้ง การดำรง และการจัดการโรงเรียนรัฐให้เป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับ ซึ่งกระทรวงธรรมการกำหนดให้ใช้สำหรับ
โรงเรียนรัฐบาล

หมวด ๓

โรงเรียนประชาบาล

ส่วนที่ ๑

โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้ง

มาตรา ๒๐ เมื่อประชาชนในตำบลใดประสงค์จะตั้งโรงเรียนประชาบาล ในตำบลที่ตนอาศัยอยู่ ให้ผู้เป็นหัวหน้าเปิดบัญชีรับเงินและเก็บเงินที่ประชาชนในตำบลนั้นสมัครออกสำหรับการตั้งโรงเรียนนั้น ตามที่กำหนดไว้ใน
มาตรา ๒๕ (๑) แล้วทำเรื่องรាយยื่นต่อข้าหลวงประจำจังหวัดโดยทางนายอำเภอ

ขออนุญาตตั้งโรงเรียนพร้อมทั้งส่งบัญชีแสดงรายชื่อผู้สมัครออกเงินและจำนวนเงินที่สมัครออก และส่งเงินที่เก็บไค้ต่อนายอำเภอ

เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดเห็นสมควร และมีเงินพอที่จะจัดตั้งโรงเรียนไค้ ก็ให้อนุญาตให้ตั้งโรงเรียนตามความประสงค์แล้วรายงานต่อรัฐมนตรี ถ้าข้าหลวงประจำจังหวัดไม่ให้อนุญาต ก็ให้คืนเงินที่เก็บไค้คืนแก่ผู้ออกเงิน

(มาตรา ๒๐ นี้ ไค้แก้ไขวรรคแรกตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๘๓ แล้ว)

มาตรา ๒๑ โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้งเป็นนิติบุคคล มีคณะกรรมการจัดการเป็นผู้จัดการและค่าง มีจำนวนไม่ต่ำกว่าสามคนและไม่เกินกว่าห้าคน

มาตรา ๒๒ การเลือกตั้งกรรมการจัดการนั้น ให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) ผู้ที่ไค้จ่ายเงินสำหรับการตั้งโรงเรียนแล้วเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยบาท หรือไค้จ่ายเงินสำหรับการค่างโรงเรียนในปีนั้นแล้วเป็นจำนวนตามอัตราที่ข้าหลวงประจำจังหวัดกำหนดไว้หรือมากกว่านั้น แต่ไม่ต่ำกว่าห้าบาท มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งกรรมการจัดการไค้ คนหนึ่งออกเสียงไค้หนึ่งคะแนน

(๒) ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงประชุมกันเลือกตั้งกรรมการจัดการในเดือนเมษายนทุกปี กรรมการจัดการนั้น ให้เลือกจากประชาชนที่สมัครออกเงิน ผู้ที่ไค้คะแนนเสียงมากให้ถือว่าเป็นผู้ไค้รับเลือก

(๓) บุคคลที่ไค้รับเลือกจะเป็นกรรมการจัดการไค้ต่อเมื่อไค้รับอนุมัติจากข้าหลวงประจำจังหวัดแล้ว ถ้าข้าหลวงประจำจังหวัดคัดค้านการตั้งกรรมการผู้จัดการทั้งหมดหรือแต่คนใดคนหนึ่ง ให้มีการเลือกกันใหม่ ถ้าหากข้าหลวงประจำจังหวัดยังคงคัดค้านการตั้งกรรมการจัดการที่เลือกขึ้นใหม่ทั้งหมดหรือแต่บางคนอยู่ไค้ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดรายงานเรื่องมายังรัฐมนตรี คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีเป็นที่

สุก

มาตรา ๒๓ เมื่อไค้รับเลือกกรรมการเลือกตั้งกรรมการจัดการแล้ว

ให้กรรมการจัดการไปจดทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่

มาตรา ๒๔ กรรมการจัดการคณะหนึ่ง จะตั้งให้จัดการโรงเรียนที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้านเดียวกัน หรือตำบลเดียวกันมากกว่าโรงเรียนหนึ่งก็ได้

มาตรา ๒๕ เงินที่จำเป็นต้องใช้จ่ายสำหรับการตั้งและดำรงโรงเรียนประชาบาลซึ่งประชาชนจัดตั้งนั้น ให้เก็บจากประชาชนตามที่สมัครออกให้และให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) สำหรับการจัดตั้งโรงเรียน ให้ผู้เป็นหัวหน้าเก็บเงินจากประชาชนที่สมัครออกให้ส่งต่อนายอำเภอ เพื่อรักษาตามระเบียบและข้อบังคับของกระทรวงธรรมการ

(๒) สำหรับการดำรงโรงเรียน ให้คณะกรรมการจัดการเป็นผู้เก็บและรักษาเงินที่ประชาชนออกให้ประจำปี

นอกจากเงินที่ประชาชนสมัครออกให้แล้ว กระทรวงธรรมการอาจให้เงินอุดหนุนเป็นพิเศษจากงบประมาณของกระทรวงก็ได้

มาตรา ๒๖ คณะกรรมการจัดการมีหน้าที่

(๑) เก็บเงินที่ประชาชนสมัครออกให้ประจำปี

(๒) จัดการการเงินและทรัพย์สินของโรงเรียนให้เรียบร้อย

(๓) ท่างบประมาณรายได้รายจ่ายของโรงเรียนแยกเป็นรายโรงเรียน

(๔) รักษาและดำรงโรงเรียนให้เป็นไปตามที่ควร กับจัดสถานที่เรียนและเครื่องใช้ของโรงเรียนให้ควรแก่การ

(๕) จัดการในเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการโรงเรียน ซึ่งรัฐมนตรีจะกำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๗ โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้งขึ้นนั้น ข้าหลวงประจำจังหวัดมีอำนาจสั่งให้เลิกก็ได้

(๑) เมื่อคณะกรรมการจัดการได้รายงานขอเลิกล้มด้วยเหตุใด ๆ หรือ

(๒) ถ้าปรากฏว่าคณะกรรมการจัดการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และเมื่อได้รับหนังสือแจ้งความจากข้าหลวงประจำจังหวัดให้ปฏิบัติตามภายในเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือแจ้งความแล้ว คณะกรรมการจัดการก็ยังไม่ปฏิบัติตาม ข้าหลวงประจำจังหวัดส่งเลิกล้มโรงเรียนได้โดยอนุมัติของรัฐมนตรี เมื่อโรงเรียนใดเลิกล้มตามความข้างต้นนี้ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดส่งนายอำเภอถอนชื่อคณะกรรมการจัดการโรงเรียนนั้นออกจากทะเบียน

มาตรา ๒๘ เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดส่งเลิกล้มโรงเรียนตามความในมาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการจัดการตั้งผู้ชำระบัญชีคนหนึ่งหรือหลายคนเพื่อชำระสะสางกิจการของโรงเรียนด้วยความเห็นชอบของนายอำเภอ ถ้าไม่ตกลงกันให้นายอำเภอร้องขอศาลให้ตั้งผู้ชำระบัญชี

แต่ในกรณีตามมาตรา ๒๗ (๒) ข้าหลวงประจำจังหวัดอาจตั้งผู้ชำระบัญชีเสียเองก็ได้เมื่อเห็นสมควร

มาตรา ๒๙ ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของโรงเรียนในระหว่างเวลาที่ยังไม่เสร็จการชำระบัญชี

ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจเรียกร้องให้ชำระหนี้ที่ค้างชำระแก่โรงเรียน แต่มิให้ผู้ชำระบัญชีชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ของโรงเรียนจนกว่าจะสอบสวนเป็นที่แน่นอนแล้วว่า ทรัพย์สินของโรงเรียนมีพอที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เงินสิ้นเชิง ถ้าปรากฏว่าทรัพย์สินของโรงเรียนไม่มีพอ ผู้ชำระบัญชีมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้สมัครออกเงิน ส่งเงินตามจำนวนที่ค้างชำระถ้ายังไม่พออยู่อีก ให้ผู้ชำระบัญชีขอเงินช่วยเหลือจากกระทรวงธรรมการผ่านทางอำเภอ ถ้ากระทรวงธรรมการปฏิเสธ ให้ผู้ชำระบัญชีเอาทรัพย์สินเท่าที่มีอยู่ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ของโรงเรียนตามส่วนแห่งหนี้

มาตรา ๓๐ เมื่อได้ชำระบัญชีแล้ว ถ้ามีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใดให้ผู้ชำระบัญชีมอบหมายแก่ข้าหลวงประจำจังหวัด และให้ข้าหลวงประจำจังหวัดจัดโอนไปยังโรงเรียนประชาบาล หรือโรงเรียนเทศบาลซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับโรงเรียนที่เลิกลมนั้น เพื่อใช้จ่ายในการประถมศึกษาต่อไป

ส่วนที่ ๒

โรงเรียนประชาบาลที่นายอำเภอจัดตั้ง

มาตรา ๓๑ ตำบลใดไม่มีโรงเรียนประถมศึกษาหรือมีไม่พอแก่ความเป็นอยู่แห่งตำบลนั้น ให้นายอำเภอจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นตามจำนวนที่เห็นสมควร โดยความเห็นชอบของข้าหลวงประจำจังหวัด

มาตรา ๓๒ เงินที่ต้องใช้จ่ายสำหรับการตั้งและดำรงโรงเรียนนั้น ให้ได้รับจากทรัพย์สินซึ่งประชาชนออกให้โดยใจสมัครหรือโดยกฎหมาย หรือจากเงินช่วยการศึกษาในงบประมาณของกระทรวงธรรมการ

มาตรา ๓๓ ให้นายอำเภอเป็นผู้จัดการโรงเรียน และให้กรรมการอำเภอเป็นผู้ช่วยโดยตำแหน่ง นอกจากนี้นายอำเภอจะตั้งข้าราชการอื่นในอำเภอนั้นเป็นผู้ช่วยอีกก็ได้เมื่อเห็นสมควร

มาตรา ๓๔ บทบัญญัติในส่วนที่ ๑ ซึ่งว่าด้วยการเลิกล้มและการจัดการชำระสะสางกิจการของโรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้งนั้น ให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๓

การควบคุมโรงเรียนประชาบาล

มาตรา ๓๕ ภาคเรียน หลักสูตร การสอน หนังสือ เครื่องใช้ ในการสอน การเรียน วินัย ระเบียบการปกครองโรงเรียน ความสมควรและการสุขาภิบาลแห่งสถานที่ของโรงเรียนให้อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎกระทรวง

มาตรา ๓๖ นายอำเภอเป็นผู้ตั้งและถอนครูโรงเรียนประชาบาล ้วยความเห็นชอบของข้าหลวงประจำจังหวัด

คุณสมบัติและวิthurานะของครูให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๓ ทรัพย์สินที่มีผู้ให้หรือสั่งไว้ในพินัยกรรมเพื่อประโยชน์ของโรงเรียนโดยมีเงื่อนไข หรือภาระค้ำประกันโรงเรียนประจำที่ประชาชนจัดตั้งหรือ นายอำเภอแล้วแต่ประเภทของโรงเรียน จะรับได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบของ ข้าหลวงประจำจังหวัด

มาตรา ๓๔ เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการศึกษา ข้าหลวงประจำ จังหวัดมีอำนาจตั้งและถอนกรรมการศึกษาได้ตามความที่เห็นสมควร

มาตรา ๓๕ กรรมการศึกษามีหน้าที่

- (๑) รับผิดชอบหรือในการจัดและดำเนินการศึกษา
 - (๒) ตรวจสอบดูแลงบประมาณบัญชีเงินและสอดส่องความเป็นไปของ โรงเรียนประจำที่ประชาชนจัดตั้ง
 - (๓) ช่วยเหลือนายอำเภอในส่วนโรงเรียนประจำที่นายอำเภอจัด
- ตั้ง

หมวด ๔

โรงเรียนเทศบาล

มาตรา ๔๐ เมื่อท้องถิ่นใดมีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว ให้โอนโรงเรียน ประจำศาลรวมทั้งทรัพย์สินของโรงเรียนมาเป็นของเทศบาลนั้น

มาตรา ๔๑ ท้องถิ่นใดมีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว ให้เทศบาลมีหน้าที่ จัดตั้งและดำรงโรงเรียนประถมศึกษาด้วยเงินรายได้ของเทศบาลนั้น และให้ งบบัญชีมาตรา ๓๕ , ๓๖ , ๓๘ , ๓๙ และ ๔๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ อำนาจการตั้งและถอนครูตามมาตรา ๓๖ อำนาจการตั้งและถอนกรรมการศึกษา ตามมาตรา ๓๔ ให้เป็นอำนาจของนายกมนตรีแห่งเทศบาลนั้น

มาตรา ๔๒ การจัดการประถมศึกษาแห่งเทศบาลนั้น ให้มีคณะกรรมการ โรงเรียนตามจำนวนที่สภาเทศบาลจะได้ออก แต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าคน ให้นายก มนตรีเป็นประธานโดยตำแหน่งและให้นายกมนตรีเลือกมนตรีอื่นอีก ๒ คน นอกนั้นให้

สภาเทศบาลเลือกตั้ง

มาตรา ๔๓ คณะอำนวยการโรงเรียนเทศบาลมีหน้าที่

- (๑) จัดการเงินและทรัพย์สินของโรงเรียนให้เรียบร้อย
- (๒) ทำงบประมาณรายได้รายจ่ายของโรงเรียน แยกเป็นราย

โรงเรียน

- (๓) จัดสถานที่เรียนและเครื่องใช้ให้พอควรแก่การ
- (๔) ตรวจสอบตรากิจการของโรงเรียนเป็นครั้งคราว และให้รายงานถึงกิจการของโรงเรียนต่อคณะมนตรีเทศบาลทุกภาคเรียน
- (๕) ทำรายงานประจำปีแสดงกิจการของโรงเรียนยื่นต่อข้าหลวงประจำจังหวัด ตามกำหนดเวลาและคามแบบของกระทรวงธรรมการ

มาตรา ๔๔ ภายใต้งบบังคับมาตรา ๓๕ ห้องถิ่นใดมีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว เทศบาลมีอำนาจออกเทศบัญญัติในกิจการต่อไปนี้

- (๑) การปกครองโรงเรียน
- (๒) การเงินและทรัพย์สินของโรงเรียน
- (๓) การทำงบประมาณรายได้รายจ่ายของโรงเรียนแยก
- (๔) การจัดสถานที่เรียนและเครื่องใช้ในโรงเรียน
- (๕) การตรวจสอบตรากิจการของโรงเรียน
- (๖) การบัญชีทุกอย่างในโรงเรียน
- (๗) การอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโรงเรียน

มาตรา ๔๕ ห้องถิ่นใดมีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว รัฐบาลอาจมอบอำนาจตามมาตรา ๘ , ๑๐ , ๑๑ , ๑๒ , ๑๓ , ๑๔ และ ๑๕ ให้เทศบาลจัดการได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อรัฐบาลมอบอำนาจเช่นว่านี้ให้เทศบาลจัดการแล้ว ความในพระราชบัญญัตินี้ส่วนที่กำหนดว่าเป็นอำนาจ ให้หน้าที่ของนายอำเภอ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายกมนตรี

การมอบอำนาจให้เทศบาลจัดการนั้น ให้เป็นไปตามที่จะได้มีบท
พระราชกฤษฎีกากำหนดไว้

หมวด ๕

โรงเรียนราษฎร์

มาตรา ๔๖ การตั้ง การดำรง และการเลิกโรงเรียนราษฎร์
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธศักราช ๒๔๖๑ แต่อยู่ภายใต้
บังคับบทบัญญัติต่อไปนี้ ซึ่งให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชบัญญัตินั้น

(๑) โรงเรียนราษฎร์จะรับเด็กที่มีอายุในเขตบังคับตามพระราชบัญญัตินี้
เข้าเรียนในโรงเรียน ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากข้าหลวงประจำ
จังหวัดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

(๒) โรงเรียนราษฎร์ซึ่งรับเด็กที่มีอายุในเขตบังคับตามพระราชบัญญัตินี้
เข้าเรียน ในเรื่องครู ภาคเรียน เวลาเรียน หลักสูตร การสอน หนังสือ
เครื่องใช้ในการเรียน ระเบียบการปกครองโรงเรียน การหยุดทำการสอนชั่วคราว
เพราะเหตุจำเป็นใด ๆ ความสมควรและการสุขาภิบาลแห่งสถานที่ของโรงเรียน
ให้อยู่ภายใต้บังคับกฎกระทรวงและต้องปฏิบัติตามความในมาตรา ๑๖ และ
๑๘

หมวด ๖

सारวัดศึกษา

มาตรา ๔๗ ข้าหลวงประจำจังหวัดมีอำนาจตั้งและถอนसारวัดศึกษา
ได้ตามที่เห็นสมควร

แต่ถ้าท้องถิ่นใดมีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว การตั้งและถอนसारวัดศึกษา
ให้เป็นอำนาจของนายกมนตรีแห่งเทศบาลนั้น

คุณสมบัติและวิถึฐานะसारวัดศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ใน
กฎกระทรวง

มาตรา ๔๔ เงินเดือนสรวัดศึกษาที่ข้าหลวงประจำจังหวัดตั้งให้จ่ายจากเงินช่วยการประถมศึกษาในงบประมาณของกระทรวงธรรมการ เงินเดือนสรวัดศึกษาที่นายกมนตรีเทศบาลตั้งให้จ่ายจากเงินรายได้แห่งเทศบาลนั้น

มาตรา ๔๕ สรวัดศึกษามีหน้าที่ตรวจสอบเพื่อทราบว่ามีเด็กที่มีอายุในเขตบังคับมิได้เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาตามแจ้งความของนายอำเภอเป็นการฝ่าฝืนต่อมาตรา ๑๓ หรือมีเด็กขาดเรียนเป็นการฝ่าฝืนต่อมาตรา ๔ (๒) หรือไม่ ถ้าปรากฏว่ามี การฝ่าฝืนให้สรวัดศึกษารายงานเป็นหนังสือต่อนายอำเภอ

(มาตรานี้คือที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๔๓)

หมวด ๗

วิธีพิจารณาและบทลงโทษ

มาตรา ๕๐ บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดไม่แจ้งความตามรายการสำรวจเด็ก ตามมาตรา ๑๒ ผู้มีความผิดให้ปรับไม่เกินสิบสองบาท

มาตรา ๕๑ บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่ปฏิบัติตามแจ้งความของนายอำเภอ ตามมาตรา ๑๓ วรรค ๒ หรือมาตรา ๑๔ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท

(มาตรานี้ คือที่ได้แก้ไขตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๔๓)

มาตรา ๕๒ บิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือผู้ใช้เด็กคนใดต้องโทษตามมาตรา ๕๑ แล้วยังซัดซิ่นอยู่อีก ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๓ ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใด แสดงให้เห็นเป็นที่พอใจแก่ศาลว่า การที่เด็กไม่ได้ไปเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาชั้นนั้น ไม่ใช่เป็นความผิดของตน เพราะได้ใช้ความพยายามอันสมควรทุกอย่างที่จะให้เด็กไปเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาแล้ว จะเอาผิดแก่ผู้นั้นไม่ได้ ถ้าพนักงานอัยการร้องขอ ศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองส่งเด็กไปไว้ในโรงเรียนฝึกอาชีพมีกำหนดเวลาแต่ไม่ได้พ้นเวลาที่บังคับให้เรียนอยู่ในโรงเรียนตามพระราชบัญญัตินี้

ในการพิจารณาคดีเช่นว่านี้ ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองนำเด็กนั้นไป
ยังศาลด้วย

มาตรา ๕๔ ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางผู้ชำระบัญชีซึ่งกระทำการตามหน้าที่ ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญามาตรา ๑๑๔

มาตรา ๕๕ ในการฟ้องร้องบุคคลผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ทำต่อเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ร้องขอ

หมวด ๔

การรักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา ๕๖ ให้รัฐมนตรีมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม และกิจการอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
(ตามมติคณะรัฐมนตรี)

พระยานิติศาสตร์ไพศาล
รัฐมนตรี

กฎกระทรวงกรรมการ
ออกตามความในพระราชบัญญัติประถมศึกษา
พุทธศักราช ๒๔๗๕ (ฉบับที่ ๒)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา
พุทธศักราช ๒๔๗๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกรรมการออกกฎกระทรวงไว้ดัง
ต่อไปนี้

ให้ยกเลิกกฎกระทรวงกรรมการออกตามความในพระราชบัญญัติประถม
ศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ ลงวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๕ และให้
ใช้กฎกระทรวงต่อไปนี้

หมวด ๑

การแจ้งความตามรายการสำรวจเด็ก

ข้อ ๑ ภายในเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์ทุกปี ให้นายอำเภอ
ประกาศในท้องที่ของตนให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กแจ้งความตามรายการ
สำรวจเด็กต่อเจ้าพนักงานตามแบบ ป. ๑

ข้อ ๒ บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กต้องแจ้งความตามรายการ
สำรวจเด็กต่อเจ้าพนักงานภายในตำบล และภายในเวลาที่นายอำเภอกำหนดไว้
ตามแบบ ป. ๒

ข้อ ๓ ภายในเดือนมีนาคมทุกปี ให้นายอำเภอทำบัญชีเด็กที่มีอายุ
ย่างเข้าปีที่แปดหรือเก้าหรือสิบในปีต่อไปแล้วแต่กรณี ตามแบบ ป.๓ และเมื่อ
กรอกรายการพร้อมแล้ว ให้ส่งสำเนาบัญชีนี้แก่สภารัตศึกษาหนึ่งชุด

ข้อ ๔ ให้นำายอำเภอแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรแก่บิดามารดา หรือผู้ปกครองของเด็กให้ส่งเด็กเข้าเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาโดยปกติ ในวันเปิดเรียนภาคต้นของปีต่อไป ตามแบบ ป. ๔ และเมื่อบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กได้ส่งเด็กนั้นไปเข้าเรียนอยู่ ณ ที่ใดหรือมีเหตุที่ควรได้รับผ่อนผัน ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา ให้แจ้งต่อนายอำเภอตามแบบ ป. ๕

หมวด ๒

การยกเว้นหรือผ่อนผันจากการเรียน

ในโรงเรียนประถมศึกษา

ข้อ ๕ ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กคนใดร้องขอให้ยกเว้นเด็กคนนั้นจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเหตุที่เด็กคนนั้นได้รับการศึกษาในครอบครัวของเขาอยู่แล้ว ให้ผู้ร้องขอยื่นคำร้องตามแบบ ป. ๖

ข้อ ๖ ให้นำายอำเภอยกเว้นเด็กจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาเมื่อปรากฏว่า

(๑) ผู้ร้องมีฐานะเป็นที่เชื่อถือได้ว่า จะจัดให้การศึกษาและควบคุมให้ได้ผลสมตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา

(๒) ผู้ให้การศึกษาสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ หรือมีวิทยฐานะเทียบเท่ากันและมีเวลาพอทำการสอนทั้งเป็นผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๓๐ แห่งกฎนี้ด้วย

ใบยกเว้นออกตามความในมาตรา ๕ ให้ใช้แบบ ป. ๗

ข้อ ๗ เมื่อนายอำเภอได้ส่งยกเว้นเด็กจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาตามมาตรา ๕ แล้ว ให้รายงานต่อข้าหลวงประจำจังหวัด ตามแบบ ป. ๘ และแจ้งการยกเว้นไปยังครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาที่เด็กเรียนอยู่นั้นด้วย ตามแบบ ป. ๕

ในกรณีถอนการยกเว้นเด็กจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาตามมาตรา ๕ แล้ว นอกจากจะต้องแจ้งความถอนการยกเว้นไปยังบิดามารดาหรือ

ผู้ปกครองของเด็กแล้ว นายอำเภอจะต้องแจ้งความถอนการยกเว้นไปยังครูใหญ่
โรงเรียนประถมศึกษาที่เด็กเรียนอยู่นั้นด้วย ตามแบบ ป. ๑๘

เด็กที่ได้รับยกเว้นตามมาตรา ๘ ผู้ปกครองหรือบิดามารดาของเด็ก
ต้องส่งเด็กเข้าสอบไล่ความรู้ปีละครั้ง หนังสือของนายอำเภอแจ้งความให้ส่งเด็ก
เข้าสอบไล่ตามความในมาตรา ๘ ให้ใช้แบบ ป. ๑๕

ข้อ ๘ ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กคนใดจะร้องขอว่า การ
เป็นอยู่ของตนจำต้องอาศัยใช้เด็กนั้นชั่วคราว หรือจำต้องใช้เด็กสำหรับการอาชีพ
ใหญ่หรือยื่นคำร้องขอผ่อนผันเด็กคนนั้นจากการเรียนตามแบบ ป. ๑๐

ใบผ่อนผันออกตามความในมาตรา ๑๐ ให้ใช้แบบ ป. ๑๑

ข้อ ๙ เมื่อนายอำเภอได้สั่งผ่อนผันเด็กจากการเรียนอยู่ในโรงเรียน
ประถมศึกษาตามมาตรา ๑๐ แล้ว ให้รายงานต่อข้าหลวงประจำจังหวัดตามแบบ
ป. ๑๒ และแจ้งการผ่อนผันไปยังครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาที่เด็กเรียนอยู่นั้น
ด้วยตามแบบ ป. ๑๓

ในกรณีถอนการผ่อนผันเด็กจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามมาตรา ๑๐ นอกจากจะต้องแจ้งความถอนการผ่อนผันไปยังบิดามารดาหรือผู้
ปกครองของเด็กแล้ว นายอำเภอจะต้องแจ้งความถอนการผ่อนผันไปยังครูใหญ่
โรงเรียนประถมศึกษาที่เด็กเรียนอยู่นั้นด้วย ตามแบบ ป. ๒๑

ข้อ ๑๐ เมื่อนายอำเภอได้สั่งยกเว้นเด็กจากการเรียนอยู่ในโรง
เรียนประถมศึกษาตามมาตรา ๑๑ แล้ว ให้รายงานต่อข้าหลวงประจำจังหวัด
ตามแบบ ป. ๘ และแจ้งการยกเว้นไปยังครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาที่เด็ก
เรียนอยู่นั้นด้วย ตามแบบ ป. ๙

ในกรณีถอนการยกเว้นเด็กจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามมาตรา ๑๑ นอกจากจะต้องแจ้งความถอนการยกเว้นไปยังบิดามารดาหรือผู้
ปกครองของเด็กแล้ว นายอำเภอจะต้องแจ้งความถอนการยกเว้นไปยังครูใหญ่
โรงเรียนประถมศึกษาที่เด็กเรียนอยู่นั้นด้วย ตามแบบ ป. ๑๘

ใบยกเว้นออกตามความในมาตรา ๑๑ ให้ใช้แบบ ป. ๑๔

- ข้อ ๑๑ (ก) คำสั่งข้าหลวงประจำจังหวัดดอนการยกเว้นตาม
ความในมาตรา ๙ , ๑๑ ให้ใช้แบบ ป. ๑๖
- (ข) คำสั่งข้าหลวงประจำจังหวัดดอนการผ่อนผันตาม
ความในมาตรา ๑๐ ให้ใช้แบบ ป. ๑๗
- (ค) หนังสือของนายอำเภอแจ้งเรื่องดอนการยกเว้น
ไปยังบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กให้ใช้แบบ
ป. ๑๘
- (ง) หนังสือของนายอำเภอแจ้งเรื่องดอนการผ่อนผัน
ไปยังบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็ก ให้ใช้
แบบ ป. ๒๐

หมวด ๓

โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้ง

- ข้อ ๑๒ (ก) เรื่องราวขอตั้งโรงเรียนตามความในมาตรา ๒๐
ให้ใช้แบบ ป. ๒๒
- (ข) บัญชีรายนามและจำนวนเงินที่มีผู้สมัครออกในการตั้ง
โรงเรียนให้ใช้แบบ ป. ๒๓
- (ค) ใบอนุญาตของข้าหลวงประจำจังหวัดให้ประชาชนจัด
ตั้งโรงเรียน ให้ใช้แบบ ป. ๒๔
- (ง) เรื่องราวขออนุมัติเป็นกรรมการจัดการโรงเรียน
ตามความในมาตรา ๒๒ ให้ใช้แบบ ป. ๒๕ เมื่อ
ข้าหลวงประจำจังหวัดอนุมัติหรือไม่ประการใดแล้ว
ให้นายอำเภอแจ้งให้ผู้นั้นเรื่องราวทราบ
- (จ) ทะเบียนกรรมการจัดการโรงเรียนให้ใช้แบบ ป. ๒๖
- (ฉ) คำสั่งถอนอนุญาตการตั้งโรงเรียนตามความในมาตรา
ให้ใช้แบบ ป. ๒๗ และให้นายอำเภอส่งสำเนาไปยังคณะกรรมการ
จัดการโรงเรียนทราบ

หมวด ๔

การควบคุมโรงเรียนประจำ

ก. ภาคเรียนและวันหยุด

ข้อ ๑๓ ในปีหนึ่งให้แบ่งภาคเรียนเป็นสามภาค คือ ภาคต้น ภาคกลาง และภาคปลาย

ข้อ ๑๔ ในปีหนึ่งให้มีวันหยุดภาคเรียนไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน และต้องไม่เกิน ๔๐ วัน

ข้อ ๑๕ ให้คณะกรรมการจังหวัดกำหนดการหยุดภาคเรียนของโรงเรียนประจำตามเกณฑ์ดังกล่าวแล้วในข้อ ๑๓ และข้อ ๑๔ ให้เหมาะสมแก่ท้องถิ่นนั้น ๆ

ข้อ ๑๖ ในรอบสัปดาห์หนึ่งให้มีการหยุดเรียนวันหนึ่ง แต่ถ้าโรงเรียนใดมีกรณีจำเป็นจะต้องหยุดเกินกำหนดนี้ ให้ขออนุญาตต่อข้าหลวงประจำจังหวัด แต่ต้องไม่เกินสัปดาห์ละ ๒ วัน

ข้อ ๑๗ ให้โรงเรียนประจำหยุดเรียนในวันเทศกาลและนักขัตฤกษ์ตามที่กระทรวงธรรมการกำหนดไว้

ถ้าโรงเรียนใดปรารถนาจะหยุดเรียนแตกต่างไปจากที่กล่าวไว้ในวรรคก่อนนั้น โดยเกี่ยวกับศาสนาจะต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการจังหวัดก่อน

โรงเรียนใดอยู่ห่างไกลจังหวัดมาก ไม่สะดวกในการคมนาคม ถ้าจำเป็นต้องหยุดเรียนโดยเกี่ยวกับศาสนา จะรออนุญาตจากคณะกรรมการจังหวัดก่อนไม่ทันเวลาที่ ก็ให้คณะกรรมการอำเภอส่งอนุญาตได้ แล้วรายงานให้คณะกรรมการจังหวัดทราบ

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น เช่น มีโรคระบาดร้ายแรงหรืออุทกภัย เป็นต้น ให้นายอำเภอส่งปิดโรงเรียนได้ครั้งหนึ่ง ๆ ไม่เกิน ๗ วัน แล้วรายงานให้ข้าหลวงประจำจังหวัดทราบ ถ้านายอำเภอเห็นว่าจะต้องหยุดนานกว่า ๗ วัน

ก็ให้นายอำเภอสั่งปิดโรงเรียนตามอำนาจไว้ก่อน แล้วรีบรายงานขออนุญาตจาก
ข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นการด่วน

เมื่อปรากฏภายหลังว่าเหตุภัยอันตรายหรือความจำเป็นผ่านพ้นไปแล้ว
นายอำเภอจะสั่งเปิดโรงเรียนก่อนกำหนดให้เปิดตามคำสั่งเดิมก็ได้

ข. หลักสูตร

ข้อ ๑๘ ให้โรงเรียนประชาบาลสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา ซึ่ง
กระทรวงธรรมการได้ประกาศใช้

ค. การสอน

ข้อ ๒๐ ให้ครูใหญ่โรงเรียนประชาบาลเสนอตารางสอนของโรงเรียน
ต่อกรรมการอำเภอ เมื่อกรรมการอำเภอได้อนุญาตแล้วจึงจะใช้ได้
กรรมการจังหวัดจะสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขตารางสอนก็ได้

ข้อ ๒๑ ในวันหนึ่งให้มีเวลาเรียนในห้องเรียนไม่เกินห้าชั่วโมง และ
ได้มีเวลาหยุดพักระหว่างเวลาเรียนไม่น้อยกว่าสองครั้ง รวมเวลาหยุดพักตั้งแต่
หกสิบนาทีถึงเจ็ดสิบห้านาที

ง. หนังสือและเครื่องใช้ในการสอนการเรียน

ข้อ ๒๒ หนังสือที่ใช้เป็นแบบเรียนสำหรับหลักสูตรประถมศึกษา ให้
ครูใหญ่เลือกใช้แต่เฉพาะแบบเรียนที่กระทรวงธรรมการอนุญาตให้ใช้ได้โรงเรียน
และต้องได้รับอนุมัติจากกรรมการอำเภอก่อน

ถ้าครูใหญ่ต้องการใช้แบบเรียนอื่น ให้ทำเรื่องราวขออนุญาตตามลำดับ
จนถึงกระทรวงธรรมการ เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงจะใช้ได้

ข้อ ๒๓ โรงเรียนประชาบาลให้มีเครื่องใช้ประกอบการสอนการเรียน
ดังต่อไปนี้

(ก) โต๊ะและเก้าอี้ครู ชั้นละ ๑ ชุด

- (ข) กระจกานค่า ชั้นละ ๑ แผ่นเป็นอย่างน้อย
- (ค) โต๊ะและม้านั่งพอกกับจำนวนนักเรียน
- (ง) แผนที่ประเทศสยามชั้นละ ๑ แผ่น
- (จ) องค์พระพุทธรูปหรือแผ่นภาพพระพุทธรูป ประดิษฐานไว้ในที่อันสมควรแก่การสักการะ

ในกรณีอื่นเกี่ยวกับการศาสนาอื่น โรงเรียนจะขอยกเว้นก็ได้ ด้วยความเห็นชอบของข้าหลวงประจำจังหวัด

- (ฉ) พระบรมรูปพระมหากษัตริย์สยามรัชกาลปัจจุบันประดิษฐานไว้ในที่อันสมควรแก่การสักการะ
- (ช) รูปเครื่องหมายสยามรัฐธรรมนุญ
- (ซ) หนังสือแบบเรียนที่กำหนดให้นักเรียนทุกชั้นเรียนอย่างละ ๑ เล่ม
- (ค) เครื่องใช้อื่น ๆ เช่น เครื่องบอกเวลาและสัญญาณ เป็นต้น

ข้อ ๒๔ ในบรรดาเครื่องใช้ในการสอนการเรียน ต้องไม่มีสิ่งใดซึ่งอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อความมั่นคงของประเทศชาติโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรืออาจเป็นอันตรายแก่การปกครองของประเทศ หรือโน้มน้าวไปในทางที่จะก่อให้เกิดขึ้นซึ่งความเกลียดชังระหว่างคนต่างชั้น หรือมีสิ่งที่จะชักจูงหรือสื่อไปในทางผิดศีลธรรมหรือประเพณีอันดีงามของบ้านเมือง

จ. ความสมควรและการสุขาภิบาลแห่งสถานที่ของโรงเรียน

ข้อ ๒๕ การจัดสร้างโรงเรียน ให้ทำตามแบบของกระทรวงธรรมการและให้ได้รับอากาศและแสงสว่างพอสมควร

ข้อ ๒๖ การจัดสร้างโรงเรียนขึ้นใหม่ ให้เลือกสถานที่ย่านกลางที่เด็กส่วนมากจะไปมาได้โดยสะดวก และเป็นภูมิประเทศที่แวดล้อมด้วยเครื่องเย็นตาเย็นใจ มีที่ว่างเช่น สนามหญ้าสำหรับเด็กเล่นกีฬาต่าง ๆ ไปด้วย

ข้อ ๒๓ สถานที่ตั้งของโรงเรียนต้องไม่เป็นที่ลุ่มหรือที่ค่อนข้างเกินไป และห่างจากสิ่งรบกวน เช่น เสียง กลิ่น ฝุ่นละออง ควั่น ฯลฯ

ข้อ ๒๔ โรงเรียนต้องมีส้วมและที่ถ่ายปัสสาวะถูกต้องตามลักษณะ สุขาภิบาลให้พอแก่จำนวนนักเรียน คัดเฉลี่ย ๑๐๐ คนต่ออย่างละ ๓ ที่ ตั้ง อยู่ในที่มีคิครัดไม่ห่างไกลจากโรงเรียนเกินไป แบ่งแยกเป็นชายและหญิง

หมวด ๕

ครูประชาบาล

ข้อ ๒๕ การตั้งและถอนครูประชาบาลต้องเป็นไปตามระเบียบของ กระทรวงธรรมการที่กำหนดไว้

ข้อ ๓๐ ครูประชาบาลต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- (ก) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญด้วย - ความบริสุทธิ์ใจ
- (ข) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพไร้ความสามารถหรือ จิตพันเพื่อนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคเรื้อรังหรือ เป็นโรคติดต่อที่ร้ายแรง
- (ค) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี มีความประพฤติ เรียบร้อย และมีนิสัยเหมาะแก่การเป็นครู
- (ง) ไม่เป็นผู้ที่เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาเว้นแต่ความ ผิดฐานลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยฐานประมาท
- (จ) ไม่เป็นผู้ที่เคยถูกไล่ออกจากราชการหรือถูกไล่ออกจาก หน้าที่การงาน

ข้อ ๓๑ ครูประชาบาลต้องมีวิทย์ฐานะและอายุ ดังนี้

๑. ครูใหญ่

- (ก) ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์ และ
- (ข) ต้องเป็นผู้ได้รับประกาศนียบัตรครูหรือเป็นผู้สอบไล่ได้ชั้นมัธยม

(ข) ต้องเป็นผู้ได้รับประกาศนียบัตรครูหรือเป็นผู้สอบไล่ได้
ชั้นมัธยมปีที่ ๖ ของกระทรวงธรรมการ หรือเป็นผู้มีวิทยฐานะอันรัฐมนตรีเห็นว่า
เทียบเท่ากัน และเคยได้ทำหน้าที่ครูมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี หรือเป็นผู้ที่มี
ความรู้ต่ำกว่าที่กำหนด แต่ได้ทำหน้าที่ครูมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปี แสดงความ
สามารถต่อหน้าที่เป็นอย่างดี ซึ่งกรรมการอำเภอรับรองว่าสมควรเป็นครูใหญ่ได้

๒. ครูน้อย

(ก) ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปีบริบูรณ์ และ

(ข) ต้องเป็นผู้สอบไล่ได้ประกาศนียบัตรครู หรือสอบไล่ได้
ชั้นมัธยมปีที่ ๓ ของกระทรวงธรรมการหรือเป็นผู้มีวิทยฐานะอันรัฐมนตรีเห็นว่า
เทียบเท่ากัน แต่ถ้านในเขตท้องที่ใดการศึกษาชั้นมัธยมต้นยังไม่แพร่หลาย ก็ให้คณะ
กรรมการจังหวัดมีอำนาจกำหนดวิทยฐานะของครูน้อยเพียงสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้น
ประถมปีที่ ๔

สำหรับครูสอนเฉพาะวิชาอาชีพ ไม่จำเป็นต้องมีวิทยฐานะดังกล่าว
ไว้ในวรรคหนึ่งก่อน แต่ต้องมีความรู้ความสามารถในวิชาอาชีพที่ตนจะต้องสอน

หมวด ๖

การตั้งกรรมการศึกษา

ข้อ ๓๒ ใบตั้งกรรมการศึกษาตามความในมาตรา ๓๔ ให้ใช้แบบ
ป. ๒๔

หมวด ๗

โรงเรียนเทศบาล

ข้อ ๓๓ บรรดากฎทั้งหลายในหมวด ๔ , ๕ , ๘ และ ๑๐ แห่งกฎนี้
ให้นำมาใช้บังคับสำหรับโรงเรียนเทศบาลโดยอนุโลม และให้อยู่ภายในบังคับตั้ง-
ต่อไปนี้ด้วย

- ก. กำหนดการหยุดภาคเรียนของโรงเรียนเทศบาลนั้น ให้คณะกรรมการแห่งเทศบาลเป็นผู้พิจารณาและขออนุมัติจากคณะกรรมการจังหวัดให้เหมาะสมแก่ท้องถิ่นนั้น
- ข. ในรอบสัปดาห์หนึ่ง โรงเรียนเทศบาลจะเลือกวันใดเป็นวันหยุดก็ได้ด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการแห่งเทศบาลนั้น
- ค. โรงเรียนเทศบาลปรารถนาจะหยุดเรียนแตกต่างไปจากวันเทศกาลและนักขัตฤกษ์ตามที่กระทรวงธรรมการกำหนดไว้แล้ว โดยเกี่ยวกับการศาสนา หรือการอื่นใดก็ดี จะขอรับอนุญาตจากคณะกรรมการจังหวัดก่อนไม่ทันทางที่ ก็ให้คณะกรรมการสั่งอนุญาตได้ แล้วรายงานให้คณะกรรมการจังหวัดทราบ
- ง. ในกรณีที่เป็นหรือเป็นการควน ให้นายกเทศมนตรีสั่งปิดโรงเรียนเทศบาลได้เป็นพิเศษ ครั้งหนึ่ง ๆ ไม่เกิน ๘ วันแล้วรายงานให้ข้าหลวงประจำจังหวัดทราบ ถ้าเห็นว่าต้องหยุดนานกว่า ๘ วัน ก็ให้นายกเทศมนตรีสั่งปิดโรงเรียนตามอำนาจไว้ก่อน แล้วรีบรายงานขออนุญาตจากข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นการควน
- จ. โดยปรกติโรงเรียนเทศบาลต้องสอนตามหลักสูตรประถมศึกษาซึ่งกระทรวงธรรมการได้ประกาศใช้ แต่ถ้ามีเหตุเป็นพิเศษโดยคำนึงถึงความเหมาะสมแห่งท้องถิ่น คณะมนตรีแห่งเทศบาลจะขออนุมัติใช้หลักสูตรอื่น ที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่ากันก็ได้
- ฉ. ตารางสอนที่จะใช้ในโรงเรียนเทศบาลนั้น ให้นายกเทศมนตรีส่งไปขออนุมัติจากกรรมการจังหวัดก่อนจึงจะใช้ได้
- ช. แบบเรียนต่าง ๆ ที่จะใช้ในโรงเรียนเทศบาลนั้น ให้เลือกใช้แต่เฉพาะแบบเรียนที่กระทรวงธรรมการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียน ชั้นใดจะใช้แบบเรียนใดบ้างนั้น ให้

นายกเทศมนตรีเทศบาลขออนุมัติจากกรรมการจังหวัดก่อน
แต่ถ้าเป็นแบบเรียนอื่นนอกจากที่กระทรวงกรรมการอนุญาต
ให้ใช้ได้โรงเรียน จะต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวง-
กรรมการก่อน

ข. เครื่องใช้ประกอบการสอนการ เรียนในโรงเรียนเทศบาลใน
ท้องถิ่นที่นับถือศาสนาใด อนุญาตให้มีเครื่องใช้ประกอบตาม
สมควรแก่ลัทธิศาสนานั้น ๆ ได้

ข้อ ๓๔ ให้นายกมนตรีทำทะเบียนดังต่อไปนี้

(ก) ทะเบียนโรงเรียนเทศบาล ตามแบบ ป. ๔๓

(ข) ทะเบียนครูเทศบาลตามแบบ ป. ๔๔

(ค) ทะเบียนสารวัตรศึกษา ตามแบบ ป. ๔๕

(ง) ทะเบียนพัสดุเคลื่อนที่ไม่ได้ของโรงเรียนตามแบบ ป. ๔๘

ข้อ ๓๕ รายงานประจำปีแสดงกิจการของโรงเรียนเทศบาล ให้ใช้
แบบ ป. ๒๘ และให้ยื่นต่อข้าหลวงประจำจังหวัดภายในเดือนพฤษภาคมของปีต่อไป

หมวด ๘

โรงเรียนราษฎร์

ก. การรับเด็กที่มีอายุในเขตบังคับ

ข้อ ๓๖ โรงเรียนราษฎร์ใดต้องการรับเด็กที่มีอายุในเขตบังคับตาม
พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ เข้าเรียนในโรงเรียน ให้
ผู้จัดการโรงเรียนทำเรื่องราวขออนุญาตข้าหลวงประจำจังหวัดตามแบบ ป. ๓๐

ข้อ ๓๗ ในกรณีที่ผู้จัดการโรงเรียนราษฎร์ร้องขออนุญาตรับเด็กที่มี
อายุในเขตบังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ เมื่อข้าหลวง
ประจำจังหวัดสอบสวนเห็นสมควรและถูกต้องตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธ-
ศักราช ๒๔๗๕ กับกฎกระทรวงกรรมการแล้วให้รายงานขอรับความเห็นชอบจาก
รัฐมนตรี เมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี แล้ว จึงให้ออกใบอนุญาตตามแบบ
ป. ๓๑

เมื่อได้รับคำร้องขอตามความในวรรคก่อน ให้ข้าหลวงประจำจังหวัด
 สอบสวนตามกฎหมายกระทรวงธรรมการซึ่งออกตามความในมาตรา ๔๖(๒) ว่าด้วย
 เรื่องครู ภาคเรียน เวลาเรียน หลักสูตรการสอนหนังสือ เครื่องใช้ในการเรียน
 ระเบียบการปกครองโรงเรียน การหยุดทำการสอนชั่วคราวเพราะเหตุจำเป็นใด ๆ
 ความสมควรและการสุขาภิบาลแห่งสถานที่ของโรงเรียน

ข้อ ๓๘ ในอนุญัตติจะออกให้ไว้เป็นสำคัญตลอดเวลาที่โรงเรียนราษฎร์
 นั้นปฏิบัติตามความในมาตรา ๑๖ และ ๑๘ และกฎหมายซึ่งออกตามความใน
 มาตรา ๔๖ (๒) ว่าด้วยเรื่องครู ภาคเรียน เวลาเรียน หลักสูตร การสอน
 หนังสือเครื่องใช้ในการเรียน ระเบียบการปกครองโรงเรียน การหยุดทำการสอน
 ชั่วคราวเพราะเหตุจำเป็นใด ๆ ความสมควรและการสุขาภิบาลแห่งสถานที่ของ
 โรงเรียน

ข. หลักสูตร

ข้อ ๓๘ โรงเรียนราษฎร์ซึ่งรับเด็กที่มีอายุในเขตบังคับตามพระราชบัญญัติ
 ประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ เข้าเรียนในโรงเรียน ต้องสอนตามหลักสูตร
 ประถมศึกษาของกระทรวงธรรมการซึ่งได้ประกาศให้ใช้ นอกจากจะได้รับอนุมัติ
 ให้สอนตามหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่ากัน

ค. ครู

ข้อ ๔๐ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ ครูโรง
 เรียนราษฎร์ ซึ่งจะรับเด็กที่มีอายุในเขตบังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา
 พุทธศักราช ๒๔๗๕ นั้น ต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๓๐ แห่งกฎนี้ด้วย

ข้อ ๔๑ จำนวนครูประจำชั้นต้องมีให้เพียงพอแก่นักเรียน

ง. ภาคเรียน การสอน หนังสือ ฯลฯ

ข้อ ๔๒ ในเรื่องภาคเรียน วันหยุด การสอนหนังสือ เครื่องใช้ม
 การเรียนความสมควร และการสุขาภิบาลแห่งสถานที่ของโรงเรียนนั้น ให้ผู้จัดการ
 โรงเรียนและครูใหญ่ปฏิบัติอนุโลมตามที่บังคับไว้ในหมวด ๔ แห่งกฎนี้และให้อยู่ภายใน
 บังคับดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) การหยุดภาคเรียนสำหรับโรงเรียนราษฎร์ในปีหนึ่งนั้น จะแบ่งเป็นสองภาคหรือสามภาคก็ได้ และผ่อนผันให้หยุดได้ไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน แต่ต้องไม่เกิน ๕๐ วัน

(ข) ในรอบสัปดาห์หนึ่งจะหยุดการเล่าเรียนวันหนึ่งหรือมากกว่านั้นก็ได้ ด้วอนุมัติของคณะกรรมการจังหวัด ทั้งนี้โดยถือกำหนดอัตราเวลาเรียน ว่าต้องไม่น้อยกว่าอัตราเวลาเรียนตามหลักสูตรของกระทรวงธรรมการ หรือตามหลักสูตรอื่นซึ่งรัฐมนตรีอนุมัติให้เทียบเท่ากันได้

(ค) โรงเรียนราษฎร์ปรารถนาจะหยุดเรียนแตกต่างไปจากวันเทศกาล และนักชดถุกซ์ตามที่กระทรวงธรรมการกำหนดไว้แล้วโดยเกี่ยวกับการศาสนาหรือการอื่นใดก็ดี ต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจังหวัดก่อน แล้วจึงจะส่งให้โรงเรียนปฏิบัติได้

(ง) เครื่องใช้ประกอบการสอน การเรียน ในโรงเรียนราษฎร์ที่นับถือศาสนาใด อนุญาตให้มีเครื่องใช้ประกอบตามลัทธิศาสนานั้น ๆ ได้

จ. การหยุดทำการสอนชั่วคราวเพราะเหตุจำเป็น

ข้อ ๔๓ เมื่อโรงเรียนราษฎร์ต้องหยุดทำการสอนชั่วคราวเพราะเหตุจำเป็น เช่น มีโรคระบาดร้ายแรง หรืออุทกภัย เป็นต้น ให้ผู้จัดการโรงเรียนสั่งหยุดได้ครั้งหนึ่ง ๆ ไม่เกิน ๗ วัน แล้วให้รายงานชี้แจงเหตุผลให้นายอำเภอทราบ ถ้าจะหยุดนานเกินกว่า ๗ วัน ให้ผู้จัดการโรงเรียนทำเรื่องรាយยื่นต่อนายอำเภอ ขออนุญาตข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นการด่วน

เมื่อปรากฏภายหลังว่า เหตุภัยอันตรายหรือความจำเป็นผ่านพ้นไปแล้ว ผู้จัดการโรงเรียนหรือนายอำเภอจะสั่งเปิดโรงเรียนก่อนกำหนดให้เปิดตามคำสั่งเดิมก็ได้

หมวด ๕

สารวัดศึกษา

ข้อ ๔๔ การตั้งและการถอนสารวัตรศึกษา ต้องเป็นไปตามระเบียบ
ของกระทรวงธรรมการที่ได้กำหนดไว้

ก. คุณสมบัติและวิถยฐานะ

ข้อ ๔๕ สารวัตรศึกษาต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- (ก) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญด้วยความ
บริสุทธิ์ใจ
- (ข) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพไร้ความสามารถหรือจิตฟั่นเฟือน
ไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคเรื้อรัง หรือโรคติดต่อที่ร้ายแรง
- (ค) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี มีความประพฤติเรียบร้อย
- (ง) ไม่เป็นผู้ที่เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษา เว้นแต่ความผิด
ฐานลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยสุประมาท
- (จ) ไม่เป็นผู้ที่เคยถูกไล่ออกจากราชการ หรือถูกไล่ออกจากหน้าที่
การงาน
- (ฉ) เป็นผู้ที่มีความร่าเริงในท้องที่และกว้างขวางในท้องถิ่นนั้น

ข้อ ๔๖ สารวัตรศึกษาจะต้องมีวิถยฐานะและอายุดังนี้

- (ก) ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์และ
- (ข) ต้องเป็นผู้ที่สอบไล่ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๓ ของกระทรวงธรรมการ
เป็นอย่างต่ำ หรือมีวิถยฐานะอันรัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่ากัน
แต่ถ้าในเขตท้องที่ใด การศึกษามัธยมต้นยังไม่แพร่หลายก็ให้
คณะกรรมการจังหวัดมีอำนาจกำหนดวิถยฐานะของสารวัตรศึกษา
ลงเพียงสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ข. การตั้งสารวัตรศึกษา

ข้อ ๔๗ ใ้ตั้งสารวัตรศึกษาตามความในมาตรา ๔๗ ให้ใช้แบบป. ๓๒

ค. หน้าที่ของสารวัตรศึกษา

ข้อ ๔๘ ใ้แจ้งความของสารวัตรศึกษาใ้บิดามารดาหรือผู้ปกครอง
ของเด็กให้จัดส่งเด็กเข้าเรียนตามความในมาตรา ๔๕(๑) ให้ใช้แบบ ป. ๓๓

ข้อ ๔๙ ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กไม่ปฏิบัติตามแจ้งความ
ของสารวัตรศึกษาดังกล่าวแล้วในข้อ ๔๘ ใ้สารวัตรศึกษารายงานต่อนายอำเภอตาม
ความในมาตรา ๔๕(๑) ตามแบบ ป. ๓๔

ข้อ ๕๐ ใบแจ้งความของสารวัตรศึกษาให้บิดามารดาหรือผู้ปกครอง
ของเด็กจัดส่งเด็กเข้าเรียนเมื่อเด็กขาดเรียนตามความในมาตรา ๔๘(๒) ให้ใช้
แบบ ป. ๓๕

ข้อ ๕๑ ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กไม่ปฏิบัติตามแจ้งความ
ของสารวัตรศึกษาดังกล่าวแล้วในข้อ ๕๐ ให้สารวัตรศึกษารายงานต่อนายอำเภอ
ตามความในมาตรา ๔๘(๒) ตามแบบ ป. ๓๖

ข้อ ๕๒ (ก) ใบแจ้งความของนายอำเภอให้บิดามารดาหรือผู้ปกครอง
ของเด็กที่ปรากฏว่ายังมีได้เรียนอยู่ในโรงเรียน ส่งเด็กเข้าเรียน
ตามความในมาตรา ๑๔ ให้ใช้แบบป. ๓๗

(ข) ใบแจ้งความของนายอำเภอให้ส่งเด็กที่ขาดเรียนเข้า
เรียนตามเดิมตามความในมาตรา ๑๔ ให้ใช้แบบ ป. ๓๘

ข้อ ๕๓ ใบแจ้งความของสารวัตรศึกษาให้ผู้ใต้เด็กจัดการให้เด็กเข้า
เรียนตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ ตามความในมาตรา
๔๘ (๓) ให้ใช้แบบ ป. ๓๙

ข้อ ๕๔ ถ้าผู้ใต้เด็กไม่ปฏิบัติตามแจ้งความของสารวัตรศึกษาดังกล่าว
แล้วในข้อ ๕๓ ให้สารวัตรศึกษารายงานต่อนายอำเภอ ตามความในมาตรา
๔๘(๓) ให้ใช้แบบ ป. ๔๐

ข้อ ๕๕ ใบแจ้งความของนายอำเภอให้ผู้ใต้เด็กจัดการให้เด็กได้
เรียนตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ ตามความในมาตรา ๑๓
ให้ใช้แบบ ป. ๔๑

หมวด ๑๐

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๕๖ ใบสมัครของครูโรงเรียนประชาบาลหรือสารวัตรศึกษา ซึ่ง
จะต้องยื่นเมื่อสมัครเข้ารับตำแหน่ง ให้ใช้แบบ ป. ๕๒

ข้อ ๕๗ ให้กรรมการอำเภอ กรรมการจังหวัด ทำทะเบียนต่อไปนี้

(ก) ทะเบียนโรงเรียนประชาบาลตามแบบ ป. ๕๓

(ข) ทะเบียนครูประชาบาล ตามแบบ ป. ๕๔

(ค) ทะเบียนสารวัตรศึกษา ตามแบบ ป. ๕๕

- (ง) ทะเบียนกรรมการศึกษา ตามแบบ ป. ๔๖
 (จ) ทะเบียนพัสดุเคลื่อนที่ไม่ได้ของโรงเรียนประชาบาล
 ตามแบบ ป. ๔๗

ข้อ ๕๔ ให้ครูใหญ่โรงเรียนประชาบาลหรือเทศบาล จัดทำทะเบียน
 พัสดุเคลื่อนที่ได้ของโรงเรียนไว้เป็นหลักฐาน ๒ ชุด ตามแบบ ป. ๔๔ ชุดหนึ่งเก็บ
 ไว้ที่โรงเรียน อีกชุดหนึ่งส่งเก็บรักษาไว้ที่อำเภอหรือเทศบาลแล้วแต่กรณี และจะ
 ต้องตรวจตราแก้ไขให้ถูกต้องตามความจริงอยู่เสมอ

ข้อ ๕๕ ใ้รับเงินหรือรับสิ่งของให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

- (ก) ใ้รับเงินในการบำรุงโรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนตั้ง
 ให้ใช้แบบ ป. ๔๕
 (ข) ใ้รับเงินบำรุงศึกษาประชาบาล ให้ใช้แบบ ป. ๕๐
 (ค) ใ้รับสิ่งของบำรุงศึกษาประชาบาลให้ใช้แบบ ป. ๕๑

ข้อ ๖๐ กฎข้อ ๓๑ และ ๔๖ ไม่ใช้บังคับแก่ผู้ที่เป็นครูประชาบาลหรือ
 สारวัดศึกษาอยู่แล้วในวันประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับลงวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช

๒๔๗๔

ข้อ ๖๑ แบบ ป. ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ นั้น ให้ใช้ตามแบบท้าย กฎนี้

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๘๐

สุคนธ์วิทศึกษากร
 สังกษการแทน
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

พระราชบัญญัติ
 ประถมศึกษา (ฉบับที่ ๓)
 พ.ศ. ๒๕๐๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
 ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕
 เป็นปีที่ ๑๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการประถมศึกษา ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๕"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรี ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อธิบดีในกระทรวงศึกษาธิการ รองอธิบดีกรมสามัญศึกษา ผู้อำนวยการกองการศึกษา หัวหน้ากองในกรมสามัญศึกษา หัวหน้ากองในกรมพลศึกษา หัวหน้ากองในกรมวิชาการ หัวหน้าแผนกโรงเรียน กองการศึกษา กรมสามัญศึกษา ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัดผู้ช่วย นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และศึกษาธิการอำเภอประจำกิ่ง

เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง

ในท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นเทศบาล และได้รับโอนโรงเรียนประชาบาลไปจัดการแล้ว ให้นายกเทศมนตรีและพนักงานเทศบาลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่การศึกษาของเทศบาล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่งด้วย"

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๖ เด็กทุกคนที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปด ต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า เว้นแต่เป็นผู้มีความรู้สอบได้ได้ประโยชน์ประถมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่า

เมื่อมีความเหมาะสมเฉพาะท้องถิ่นที่ตำบลใด เกณฑ์ความรู้สอบได้ได้ประโยชน์ประถมศึกษาตอนต้นตามความในวรรคก่อน อาจเขยิบขึ้นเป็นความรู้สอบได้ได้ประโยชน์ประถมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการได้ตามที่รัฐมนตรีจะได้อำนาจในราชกิจจานุเบกษา

การนับอายุให้นับตามปีประติทินตามกฎหมายว่าด้วยปีประติทิน"

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๕ ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรให้ยกเว้นเด็กคนนั้นจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเหตุที่เด็กคนนั้น ได้รับการศึกษาอยู่ในครอบครัวของตน และเมื่อนายอำเภอได้พิจารณาเห็นชอบตามเกณฑ์ในกฎกระทรวงที่ได้กำหนดไว้แล้ว ให้นายอำเภอสั่งยกเว้นได้

บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องส่งเด็กที่ได้รับการยกเว้นนั้น ให้ศึกษาธิการอำเภอสอบไล่ความรู้ปีละหนึ่งครั้ง ถ้าปรากฏว่าเด็กนั้นไม่มีความรู้เพียงพอตามหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้นหรือตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการแล้วแต่กรณี หรือหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่า หรือเมื่อมีเหตุอื่นอันสมควรผู้ว่าราชการจังหวัดจะสั่งถอนการยกเว้นนั้นก็ได้"

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๓๑ ตำบลใดไม่มีโรงเรียนประถมศึกษา หรือมีไม่พอแก่
ความเป็นอยู่แห่งตำบลนั้น ให้นายอำเภอจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นตามจำ
นวนที่เห็นสมควร โดยความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด และกระทรวง
ศึกษาธิการ"

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประถม
ศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๓๒ เงินที่ต้องใช้จ่ายสำหรับการตั้งและดำรงโรงเรียน
นั้นให้ได้รับจากทรัพย์สินซึ่งประชาชนออกให้โดยใจสมัคร หรือโดยกฎหมายหรือ
จากงบประมาณแผ่นดิน"

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๓๓ ให้นายอำเภอเป็นผู้จัดการโรงเรียน และให้ศึกษา
ธิการอำเภอ เป็นผู้ช่วยโดยตำแหน่ง นอกจากนี้ นายอำเภอจะตั้งข้าราชการ
อื่นในอำเภอเป็นผู้ช่วยอีกก็ได้เมื่อเห็นสมควร

ในกรณีที่เป็นเพื่อประโยชน์แห่งการปรับปรุงการประถมศึกษา ผู้ว่า
ราชการจังหวัดจะตั้งศึกษาธิการจังหวัด ให้เป็นผู้จัดการโรงเรียนประถมศึกษา
โรงเรียนหนึ่งโรงเรียนใดแทนนายอำเภอก็ได้"

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

" มาตรา ๔๒ การจัดการประถมศึกษาของเทศบาลนั้น ให้มีคณะ
กรรมการอำนวยการศึกษาตามจำนวนที่คณะเทศมนตรีจะได้อำหนด แต่ต้องไม่ต่ำ
กว่าห้าคนและไม่เกินสิบห้าคน ให้นายกเทศมนตรีเป็นประธานโดยตำแหน่ง และ
ให้มีผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงมหาดไทยหนึ่งคนเป็นกรรม
การ นอกนั้นให้คณะเทศมนตรีเป็นผู้เลือก"

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๔๓ คณะกรรมการอำนวยการศึกษา มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ควบคุมการเงินและทรัพย์สินของโรงเรียนให้เรียบร้อย
- (๒) ท่างบประมาณรายรับรายจ่ายของโรงเรียนแยกเป็นรายโรงเรียน
- (๓) จัดสถานที่เรียนและเครื่องใช้ให้พอสมควรแก่การ
- (๔) ตรวจสอบกิจการของโรงเรียนเป็นครั้งคราวและให้รายงานถึง
กิจการของโรงเรียนต่อคณะเทศมนตรีทุกภาคเรียน

(๕) ทำรายงานประจำปีแสดงกิจการของโรงเรียนยื่นต่อผู้ว่าราชการ
จังหวัดตามกำหนดเวลาและตามแบบของกระทรวงศึกษาธิการ

(๖) หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง"

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติประถม
ศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๕๐ บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดไม่แจ้งรายการสำรวจเด็ก
ตามมาตรา ๑๒ ต้องระวางโทษ ปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท"

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติประถม
ศึกษา พุทธศักราช ๒๔๖๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับ
ที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๕๑ บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กคนใดไม่ปฏิบัติตามแจ้งความ
ของนายอำเภอ ตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๔ ต้องระวางโทษปรับไม่
เกินห้าร้อยบาท"

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติประถม
ศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๕๒ บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดต้องโทษตามมาตรา ๕๑
แล้ว ยังขัดขืนอยู่อีก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพัน
บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ"

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ส. ชนะวัชต์

พระราชบัญญัติครู

พุทธศักราช ๒๔๔๔

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ ๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๔๓)

ปรีดี พนมยงค์

ตราไว้ ณ วันที่ ๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๔๔

เป็นปีที่ ๑๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรมีกฎหมายว่าด้วยครู
จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า "พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๔๔"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับได้เมื่อพ้นกำหนดหกสิบวัน นับ
แต่วันประกาศราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการ ตาม
พระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

ครูสภา

มาตรา ๔ ให้มีสภา ในกระทรวงศึกษาธิการ เรียกว่า "ครูสภา"
และให้สภานี้เป็นนิติบุคคล

มาตรา ๕ ครูสภาอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน
- (๒) เงินค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ

(๓) เงินผลประโยชน์ต่าง ๆ จากการลงทุน และการจัดตั้งองค์การจัดหาผลประโยชน์คุรุสภา

(๔) เงินและทรัพย์สินอย่างอื่น ๆ ซึ่งบุคคลอุทิศให้คุรุสภาและภายใต้บังคับแห่งเงื่อนไขข้อบังคับหรือวัตถุประสงค์ซึ่งผู้อุทิศกำหนดไว้ ให้คุรุสภารักษาและจัดการตามที่เห็นสมควรแก่ประโยชน์แห่งคุรุสภา

มาตรา ๖ คุรุสภามีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องนโยบายการศึกษาทั่วไป

(๒) ให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องหลักสูตร แบบเรียน การสอน การอบรม การสอบไล่ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา

(๓) ควบคุมและสอดส่อง จรรยา มารยาท และวินัยของครู พิจารณาลงโทษครูผู้ประพฤติผิด ตลอดจนพิจารณาคำร้องทุกข์ของครู

(๔) รักษาผลประโยชน์ของครู และส่งเสริมฐานะของครูให้เป็นที่มั่นคง

(๕) หาทางให้ครูหรือครอบครัวของครูได้รับการช่วยเหลือ และอุปการะตามสมควร

(๖) ส่งเสริมฐานะของครูในทางความรู้ ความประพฤติ ความสามัคคี และความเป็นอยู่โดยจัดให้มีการอบรม ปาฐกถา การเผยแพร่ความรู้ การสโมสรและอื่น ๆ

(๗) ปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนแทนคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และแต่งตั้งอนุกรรมการต่าง ๆ ให้มีอำนาจหน้าที่ และปฏิบัติการแทนอนุกรรมการข้าราชการพลเรือนต่าง ๆ แล้วแต่กรณีสำหรับข้าราชการครู

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการอำนวยการของคุรุสภาประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธาน อธิบดีกรมสามัญศึกษา อธิบดีกรมอาชีวศึกษา อธิบดีกรมพลศึกษา อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และ

และกรรมการอื่นไม่เกินเก้าคน ซึ่งที่ประชุมสามัญแห่งคุรุสภาได้เลือกตั้งจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งเป็นครูมีเวลารวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี

กรรมการซึ่งที่ประชุมสามัญแห่งคุรุสภาเลือกตั้ง ให้อยู่ในตำแหน่งคราวละสิบปี และอาจได้รับเลือกตั้งใหม่อีกได้ ถ้าตำแหน่งว่างลงก่อนถึงคราวออกตามวาระ จะเลือกตั้งกรรมการใหม่ขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ก็ได้ แต่กรรมการซึ่งเข้ามาแทนนั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๘ ให้คณะกรรมการอำนวยการแต่งตั้งเลขาธิการ และเจ้าหน้าที่อื่นตามสมควร

มาตรา ๙ ให้ประธานเป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการอำนวยการ และให้เลขาธิการ เป็นผู้ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการอำนวยการ ในความควบคุมของประธานหรือผู้ที่ประธานมอบหมาย

มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการอำนวยการเป็นผู้ใช้อำนาจ และการปฏิบัติหน้าที่ของคุรุสภาตามมาตรา ๖ และจะแต่งตั้งอนุกรรมการ หรือมอบหมายให้กรรมการอำนวยการคนหนึ่งคนใดไปทำการใด ๆ แทนก็ได้

มาตรา ๑๑ การประชุมของคณะกรรมการอำนวยการ หรือ อนุกรรมการต้องมีกรรมการอำนวยการหรืออนุกรรมการแล้วแต่กรณี มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนจึงเป็นองค์ประชุมได้

ในกรณีที่ประธานไม่มาประชุม ให้รองประธานเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานและรองประธานไม่มาประชุม ให้ผู้ที่ประชุมเลือกกรรมการอำนวยการคนหนึ่งคนใดคนหนึ่งที่มาประชุมหนึ่งเป็นประธาน

การลงมติให้ถือเอาคะแนนเสียงข้างมากเป็นประมาณ กรรมการคนหนึ่งยอมมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีจำนวนเสียงลงคะแนนเท่ากัน ให้ผู้ที่นั่งเป็นประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๒ สมาชิกคุรุสภา มีสามประเภท คือ

- (๑) สมาชิกสามัญ
- (๒) สมาชิกวิสามัญ
- (๓) สมาชิกสมทบ

คณะกรรมการอำนวยการอาจแต่งตั้งผู้หนึ่งผู้ใด ให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์
ของคุรุสภาก็ได้

มาตรา ๑๓ สมาชิกของคุรุสภาต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(๑) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาโทษจำคุก เว้นแต่ความผิด
ในลักษณะฐานลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๒) ไม่เป็นผู้มีกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สม
ประกอบ

(๓) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๔) ไม่เป็นผู้เคยถูกปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ

(๕) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(๖) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์

ใจ

มาตรา ๑๔ สมาชิกสามัญต้องมีพื้นความรู้และอยู่ในเงื่อนไขดังนี้

(๑) ได้ประกาศนียบัตรวิชาครูหรือสำเร็จวิชาชั้นอุดมศึกษา และ

(๒) มีอาชีพเป็นครู สอนในสถานศึกษา ที่อยู่ในความควบคุมของ
กระทรวงศึกษาธิการ หรือได้เคยมีอาชีพเป็นครูสอนในสถานศึกษาดังกล่าวแล้ว
เป็นเวลารวมกันไม่น้อยกว่ายี่สิบปี และออกจากตำแหน่งโดยไม่มีความผิด

เงื่อนไขในการมีอาชีพเป็นครูตาม (๒) จะต้องได้รับเงินเดือนเป็น
ประจำ การเป็นครูสอนโดยได้รับค่าสอนคิดเป็นรายชั่วโมง หรือรายสัปดาห์
หรือได้รับเป็นรายเดือน แต่ได้รับเฉพาะเดือนที่มีการสอนไม่ตลอดปี ไม่อยู่ใน
เงื่อนไขนี้

มาตรา ๑๕ สมาชิกวิสามัญ ต้องมีพื้นความรู้ในการเป็นครูตามกฎหมาย
หมายว่าด้วยประถมศึกษา หรือกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ และจะต้องอยู่
ในเงื่อนไขตามมาตรา ๑๔(๒)

เมื่อสมาชิกวิสามัญผู้ใดมีพื้นความรู้ตามมาตรา ๑๔(๑) ให้สมาชิกผู้นั้น
เป็นสมาชิกสามัญ และต้องแจ้งให้คุรุสภาทราบ

สมาชิกสมทบมีสิทธิที่จะเสนอความเห็นต่อที่ประชุมสามัญหรือวิสามัญ
แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน และไม่ได้รับสิทธิตามมาตรา ๒(๕)

มาตรา ๑๗ ให้กรรมการอำนวยการเป็นสมาชิกสามัญ แม้ว่าจะได้พ้น
จากตำแหน่งไปแล้วก็ตาม

มาตรา ๑๘ สมาชิกคุรุสภาต้องเสียค่าบำรุง และค่าธรรมเนียมตาม
อัตราและภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการอำนวยการกำหนดไว้

มาตรา ๑๙ สมาชิกคุรุสภาพ้นจากสมาชิกภาพเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓

(๔) มิได้มีอาชีพเป็นครูตามเงื่อนไขในมาตรา ๑๔(๒) สำหรับกรณีสมา
ชิกสามัญหรือสมาชิกวิสามัญ หรือ

(๕) ประพฤติผิดวินัย และคณะกรรมการอำนวยการวินิจฉัยให้ออก
โดยคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการทั้งหมด

มาตรา ๒๐ ให้มีการประชุมสามัญของคุรุสภาปีละครั้ง แต่ถ้าจำเป็น
จะได้มีการประชุมวิสามัญในเวลาหนึ่งเวลาใดก็ได้

ให้คณะกรรมการอำนวยการ เป็นผู้กำหนดวันและเรียกประชุมสามัญ
สำหรับการประชุมวิสามัญนั้น ถ้ามีเรื่องสำคัญเร่งด่วน และคณะกรรมการอำนวยการ
เห็นสมควร จะเรียกประชุมเมื่อใดก็ได้ หรือถ้าสมาชิกสามัญมีจำนวนไม่น้อย
กว่าร้อยละยี่สิบของขอ ก็ให้คณะกรรมการอำนวยการเรียกประชุม

มาตรา ๒๑ ในการประชุมสามัญให้คณะกรรมการอำนวยการแถลง
ผลงานที่ได้ดำเนินการมาในปีที่แล้ว ตลอดจนฐานะการเงินของคุรุสภา และให้สมา
ชิกมีสิทธิสอบถามข้อความและเสนอความคิดเห็นอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของคณะ
กรรมการอำนวยการได้

มาตรา ๒๒ ในการประชุมสามัญหรือวิสามัญ ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบโดยไม่นับผู้เป็นกรรมการอำนวยการ จึงเป็นองค์ประชุมได้

ให้นำความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับแก่การประชุมสามัญและวิสามัญโดยอนุโลม

มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการอำนวยการมีอำนาจระเบียบ เพื่อปฏิบัติกรำตามอำนาจและหน้าที่ของคุรุสภาโดยประกาศให้สมาชิกทราบโดยเปิดเผย

หมวด ๒

ครู

มาตรา ๒๔ ครูได้แก่ข้าราชการครู และผู้ทำการสอนในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการและได้รับเงินเดือนเป็นประจำ

มาตรา ๒๕ ข้าราชการครูได้แก่ข้าราชการพลเรือน ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้สอนประจำในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หรือซึ่งดำรงตำแหน่งอื่นในกระทรวงศึกษาธิการ อันเกี่ยวกับการให้การศึกษาที่กำหนดไว้โดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๖ ครูต้องเป็นสมาชิกของคุรุสภา

มาตรา ๒๗ ครูที่ได้ทำการสอนติดต่อกันเป็นเวลาตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป แม้จะไปดำรงตำแหน่งอื่นในกระทรวงศึกษาธิการก็ให้ถือว่าเป็นสมาชิกสามัญ

หมวด ๓

จรรยา มารยาท และวินัย

มาตรา ๒๘ ครูต้องมีจรรยาและมารยาทอันดีงามและอยู่ในวินัยตามระเบียบประเพณีของคุรุสภาที่คุรุสภาจะได้วางไว้ และตามระเบียบของสถานศึกษาที่ตนมีหน้าที่ทำการสอน

มาตรา ๒๘ คณะกรรมการอำนวยการอาจแต่งตั้งอนุกรรมการ
ขึ้นเพื่อสอดส่องจรรยาบรรณและวินัยของครู เพื่อการนี้ให้อนุกรรมการมี
อำนาจตั้งเตือนครูผู้ประพฤติผิดจรรยาบรรณหรือวินัยของครู หรือทำการ
พิจารณาสอบสวน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการอำนวยการเพื่อพิจารณาลงโทษ

มาตรา ๓๐ ให้คณะกรรมการอำนวยการมีอำนาจออกคำสั่งลงโทษ
ภาคทัณฑ์ คำறிโทษเป็นลายลักษณ์ หรือให้ออกจากสมาชิกภาพของคุรุสภาแล้ว
แต่จะเห็นสมควรแก่ความผิด

คำสั่งของคณะกรรมการอำนวยการให้เป็นที่สุด

มาตรา ๓๑ ครูซึ่งถูกลงโทษให้ออกจากสมาชิกภาพแห่งคุรุสภา
เพราะเหตุประพฤติผิดจรรยา บรรณ หรือวินัยนั้น ถ้าได้กลับประพฤติตนดี
มีสมาชิกรับรองเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน และเวลาได้ล่วงพ้นจากวันที่ถูก
สั่งให้ออกจากสมาชิกภาพไปแล้วไม่น้อยกว่าสามปี จะยื่นคำร้องขอให้สอบสวน
ความประพฤติเพื่อขอเข้าเป็นสมาชิกใหม่ก็ได้ ถ้าคณะกรรมการอำนวยการสอบ
สวน เห็นว่าผู้นั้นมีความประพฤติดีและกลับตนเป็นคนมีจรรยาบรรณและวินัยดี
จะอนุญาตให้เขาเป็นสมาชิกก็ได้

หมวด ๔

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๒ บรรดาผู้ที่เป็นครูอยู่แล้วในวันใช้บังคับพระราชบัญญัติให้
ถือว่าเป็นสมาชิกสามัญ หรือวิสามัญแห่งคุรุสภา แล้วแต่กรณี และต้องเสียเงินค่า
บำรุงและค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๑๘

มาตรา ๓๓ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะ
กรรมการอำนวยการของคุรุสภาประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งตามความใน
มาตรา ๙ และกรรมการอื่นไม่เกินเก้าคน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่ง
ตั้งจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งเป็นครุรวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ควง อภัยวงศ์

นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติครู
(ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๔๘๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๕
เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๔ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๕

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๔๘๖

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๘ ให้มีคณะกรรมการอ่านวยการครูสภา ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรองประธาน อธิบดีทุกกรมในกระทรวงศึกษาธิการเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่นซึ่งที่ประชุมแห่งครูสภาให้เลือกตั้งจากสมาชิกครูสภา ซึ่งดำรงหรือเคยดำรงตำแหน่งเป็นครูมีเวลารวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี กรรมการซึ่งที่ประชุมแห่งครูสภาเลือกตั้งนี้ ให้มีจำนวนมากกว่ากรรมการโดยตำแหน่งสามคน"

การเลือกตั้งกรรมการตามความในวรรคแรก ให้ที่ประชุมสมาชิกครูสภาของแต่ละจังหวัดเลือกสมาชิกครูสภาเป็นผู้แทน หากการเลือกตั้งในที่ประชุมแห่งครูสภาที่จัดขึ้นเพื่อการนั้น ผู้แทนนี้ ให้มีจำนวนตามอัตราส่วนแห่งสมาชิกครูสภาทั้งหมด

ของแต่ละจังหวัดตามเกณฑ์ในระเบียบที่คุรุสภากำหนด แต่ต้องให้มีผู้แทนไม่น้อยกว่าจังหวัดละสองคน ผู้แทนแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงในการลงคะแนนเลือกตั้งได้เพียงหนึ่งเสียงต่อกรรมการหนึ่งคน ตามจำนวนกรรมการที่ต้องเลือกตั้ง และต้องใช้สิทธินี้ด้วยตนเอง

กรรมการซึ่งที่ประชุมแห่งคุรุสภา เลือกตั้งให้อยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับเลือกตั้งใหม่อีกได้ ถ้าตำแหน่งว่างลงจนถึงคราวออกตามวาระให้ตั้งซ่อมจากผู้ที่ได้คะแนนถึกลงไปตามลำดับ แต่กรรมการซึ่งเข้ามาแทนนั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

ถ้ากรรมการโดยตำแหน่งเพิ่มขึ้น ต้องตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นตามความในวรรคแรก ให้นำความในวรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม "

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๘

แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๕ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๘

(ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๑ และฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๒๓

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ ๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๗)

ปรีดี พนมยงค์

ตราไว้ ณ วันที่ ๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๘

เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่าสมควรมีกฎหมายว่าด้วยครู จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า "พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๘"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับได้เมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

คุรุสภา

มาตรา ๔ ให้มีสภาในกระทรวงศึกษาธิการ เรียกว่า "คุรุสภา"
และให้สภานี้เป็นนิติบุคคล

มาตรา ๕ คุรุสภาอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน
- (๒) เงินค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ
- (๓) เงินผลประโยชน์ต่าง ๆ จากการลงทุน และการจัดตั้ง
องค์การจัดหาผลประโยชน์ของคุรุสภา
- (๔) เงินและทรัพย์สินอย่างอื่น ๆ ซึ่งบุคคลอุทิศให้คุรุสภา
และภายใต้บังคับแห่งเงื่อนไขข้อบังคับ หรือวัตถุประสงค์
ซึ่งผู้อุทิศกำหนดไว้ให้คุรุสภาบริหารและจัดการตามที่เห็นสมควร
แก่ประโยชน์แห่งคุรุสภา

มาตรา ๖ คุรุสภามีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการในเรื่องการจัดการศึกษา
ศึกษาโดยทั่วไป หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์ประกอบ
การเรียน การสอน การฝึกอบรม การวัดผลและประเมิน
ผลการศึกษา การนิเทศการศึกษา และเรื่องอื่นที่
เกี่ยวเนื่องโดยตรงกับการจัดการศึกษา
- (๒) ควบคุมและสอดส่องจรรยา มารยาท และวินัยของครู
พิจารณาลงโทษครูผู้ประพฤติผิดและพิจารณาคำร้องทุกข์ของ
ครู
- (๓) พิทักษ์สิทธิของครูภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด
- (๔) ส่งเสริมให้ครูได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ตามสมควร
- (๕) พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณภาพและประสิทธิภาพของ
ครู

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ประกอบด้วย
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
เป็นรองประธาน อธิบดีทุกกรมและหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมใน-
กระทรวงศึกษาธิการ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และครูตามมาตรา ๒๔
ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากสมาชิกคุรุสภาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คุรุสภาประกาศ
กำหนดจำนวนสิบคน เป็นกรรมการ และให้เลขาธิการคุรุสภาเป็นกรรมการ
และเลขานุการ

ครูซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการตามวรรคหนึ่ง ต้องประกอบด้วย
ครูตามมาตรา ๒๔(๑) เฉพาะครูซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา ในกระทรวง
ศึกษาธิการจำนวนหกคน ครูตามมาตรา ๒๔(๓) จำนวนหนึ่งคน ครูตาม-
มาตรา ๒๔(๔) จำนวนหนึ่งคน และครูตามมาตรา ๒๔(๕) จำนวนสองคน
กรรมการที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับ
เลือกตั้งใหม่อีกได้

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการที่ได้รับเลือกตั้ง
พ้นจากตำแหน่งเมื่อ ลาออก พ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกคุรุสภา หรือพ้น
จากการเป็นครูซึ่งตนเป็นผู้แทนตามมาตรา ๒๔

ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งว่างลงจนถึงคราวออก
ตามวาระ ให้ผู้ที่ได้คะแนนในลำดับถัดไปในการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งเข้าคำ
รงตำแหน่งแทน แต่กรรมการซึ่งเข้ามาแทนนั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าก่า
หนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๘ ทวิ ให้คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาแต่งตั้งสมาชิก
คุรุสภาจากผูซึ่งกรุงเทพมหานครได้คัดเลือกไว้ตามวรรคสอง หนึ่งคน และสมาชิก
คุรุสภาจากผูซึ่งศึกษาธิการเขตได้คัดเลือกไว้ตามวรรคสอง เขตละหนึ่งคน เป็น
กรรมการที่ปรึกษา มีหน้าที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่คณะกรรมการอำนวยการ
คุรุสภา

ให้กรุงเทพมหานครคัดเลือกสมาชิกคุรุสภาในเขตกรุงเทพมหานคร
จำนวนสามคนและศึกษาธิการ เขตคัดเลือกสมาชิกคุรุสภาในเขตการศึกษาของตน
เขตละสามคน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการอำนวยการกำหนดและ
เสนอรายชื่อไปยังคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาและให้คณะกรรมการอำนวยการ
คุรุสภาคัดเลือกสมาชิกคุรุสภาดังกล่าว เพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการที่ปรึกษา
ตามวรรคหนึ่ง

กรรมการที่ปรึกษามีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจพ้นจาก
ตำแหน่งก่อนวาระได้เมื่อลาออก หรือพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกคุรุสภาหรือ
ย้ายไปอยู่นอกเขตที่ตนได้รับคัดเลือก

ในกรณีที่กรรมการที่ปรึกษาพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการ
อำนวยการคุรุสภาแต่งตั้งผู้ซึ่งกรุงเทพมหานคร หรือศึกษาธิการ เขตคัดเลือก
ไว้ตามวรรคสอง เป็นกรรมการที่ปรึกษาแทน กรรมการที่ปรึกษาซึ่งได้รับแต่งตั้ง
แทนให้อยู่ในตำแหน่งได้เท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๘ ให้คณะกรรมการอำนวยการแต่งตั้งเลขาธิการ และ
รองเลขาธิการ และเจ้าหน้าที่อื่นตามสมควร

มาตรา ๘ ทวิ ให้มีสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เป็นผู้บังคับบัญชา
เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และบริหารกิจการของสำนักงาน
เลขาธิการคุรุสภาขึ้นตรงต่อประธานกรรมการอำนวยการคุรุสภา

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคุรุสภา
- (๒) ประสานงานและดำเนินการในเรื่องของครูกับหน่วยราชการ
หรือหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้องกับครู
- (๓) ประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับกิจการอื่นที่คุรุสภามอบหมาย
- (๔) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับครู เสนอต่อคุรุสภา

มาตรา ๘ ให้ประธานเป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการอำนวยการ และให้เลขาธิการเป็นผู้ดำเนินการ ตามมติของคณะกรรมการอำนวยการใน ความควบคุมของประธานหรือที่ประชุมมอบหมาย

มาตรา ๘ ทวิ ให้คณะกรรมการอำนวยการมีการประชุมเป็นประจําอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง และในกรณีที่ประธานเห็นว่าเรื่องที่จะประชุม - พิจารณานั้นเกี่ยวกับส่วนได้ส่วนเสียของสมาชิกคุรุสภาหรือเป็นการสมควรที่จะรับ พังความคิดเห็นของคณะกรรมการที่ปรึกษา ให้ประธานมีอำนาจเรียกกรรมการ ที่ปรึกษามาประชุมร่วมกับคณะกรรมการอำนวยการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ในการร่วมประชุมกับคณะกรรมการอำนวยการตามวรรคหนึ่ง กรรมการ ที่ปรึกษามีสิทธิเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลง คະแนน

มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการอำนวยการเป็นผู้ใช้อำนาจ และ ปฏิบัติหน้าที่ของคุรุสภาตามมาตรา ๖ และจะแต่งตั้งอนุกรรมการ หรือมอบ หมายให้กรรมการอำนวยการคนหนึ่งคนใดไปทำการใด ๆ แทนก็ได้

มาตรา ๑๑ การประชุมคณะกรรมการอำนวยการหรืออนุกรรมการ ต้องมีกรรมการอำนวยการหรืออนุกรรมการแล้วแต่กรณี มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่ง จำนวนจึงเป็นองค์ประชุมได้

ในกรณีที่ประธานไม่มาประชุมให้รองประธานเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานและรองประธานไม่มาประชุม ให้ผู้ที่มาประชุมเลือกกรรมการอำนวยการ คนใดคนหนึ่งที่มาประชุมหนึ่งเป็นประธาน

การลงมติให้ถือคะแนนเสียงข้างมากเป็นประธาน กรรมการคนหนึ่ง ย่อมมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีจำนวนเสียงลงคะแนนเท่ากัน ให้ผู้ที่หนึ่ง เป็นประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๒ สมาชิกของคุรุสภา มี ๓ ประเภท คือ

- (๑) สมาชิกสามัญ
- (๒) สมาชิกวิสามัญ
- (๓) สมาชิกสมทบ

คณะกรรมการอำนวยการอาจแต่งตั้งผู้หนึ่งผู้ใดให้เป็นสมาชิก
กิตติมศักดิ์ของคุรุสภาก็ได้

มาตรา ๑๓ สมาชิกของคุรุสภาต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (๑) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาโทษให้จำคุก เว้นแต่ความผิดในลักษณะฐานลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
- (๒) ไม่เป็นผู้มีกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ หรือจิตพินเพื่อน ไม่สมประกอบ
- (๓) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (๔) ไม่เป็นผู้เคยถูกปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ
- (๕) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
- (๖) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

มาตรา ๑๔ สมาชิกสามัญต้องมีพื้นความรู้และอยู่ในเงื่อนไข ดังนี้

- (๑) ได้ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู หรือสำเร็จวิชาชั้นอุดมศึกษา
- (๒) มีอาชีพเป็นครูสอนในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ หรือได้เคยมีอาชีพเป็นครูสอนในสถานศึกษาทั้งกล่าวแล้วเป็นเวลารวมกันไม่น้อยกว่ายี่สิบปี และออกจากตำแหน่งโดยไม่มี ความผิด

เงื่อนไขในการมีอาชีพเป็นครูตาม (๒) จะต้องได้รับเงินเดือน การเป็นครูสอนโดยได้รับค่าสอนคิดเป็นรายชั่วโมง หรือรายสัปดาห์ หรือได้รับเป็นรายเดือน แต่ได้รับโดยเฉพาะเดือนที่มีการสอนไม่ตลอดปี ไม่อยู่ในเงื่อนไขนี้

มาตรา ๑๕ สมาชิกวิสามัญ ต้องมีพื้นความรู้ในการเป็นครูตามกฎหมายว่าด้วยประถมศึกษาหรือกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ และจะต้องอยู่ในเงื่อนไขตามมาตรา ๑๔(๒)

เมื่อสมาชิกวิสามัญผู้ใดมีพื้นความรู้ตามมาตรา ๑๔(๑) ให้สมาชิกวิสามัญผู้นั้นเป็นสมาชิกสามัญและต้องแจ้งให้คุรุสภาทราบ

มาตรา ๑๖ ผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกสมทบ ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ และมีพื้นความรู้ตามมาตรา ๑๔(๑) หรือมาตรา ๑๕ แต่มิได้มีอาชีพเป็นครูตามเงื่อนไขในมาตรา ๑๔(๒)

เมื่อสมาชิกสมทบผู้ใดมีอาชีพเป็นครูตามเงื่อนไขในมาตรา ๑๔(๒) ให้สมาชิกผู้นั้นเป็นสมาชิกสามัญหรือวิสามัญ แล้วแต่กรณี และต้องแจ้งให้คุรุสภาทราบ (สมาชิกสมทบมีสิทธิที่จะเสนอความเห็นต่อที่ประชุมสามัญหรือวิสามัญ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน และไม่ได้รับสิทธิตามมาตรา ๖(๕) : แต่ความในวรรคนี้ยกเลิกแล้ว)

มาตรา ๑๗ ให้กรรมการอำนวยการเป็นสมาชิกสามัญ แม้ว่าจะพ้นจากตำแหน่งไปแล้วก็ตาม

มาตรา ๑๘ สมาชิกคุรุสภาต้องเสียค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมตามอัตรา และภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการอำนวยการกำหนดไว้

มาตรา ๑๙ สมาชิกคุรุสภาพ้นจากสมาชิกภาพ เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓
- (๔) มิได้มีอาชีพเป็นครูตามเงื่อนไขในมาตรา ๑๔(๒) สำหรับกรณีสมาชิกสามัญ หรือสมาชิกวิสามัญ หรือ
- (๕) ประพฤติผิดวินัย และคณะกรรมการอำนวยการวินิจฉัยให้ออก โดยคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการทั้งหมด

มาตรา ๒๐

มาตรา ๒๑

มาตรา ๒๒

มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการอำนวยการมีอำนาจวางระเบียบ
ปฏิบัติตามอำนาจ และหน้าที่ของคุรุสภา โดยประกาศให้สมาชิกทราบโดยเปิด
เผย

หมวด ๒

ครู

มาตรา ๒๔ ครู ได้แก่

- (๑) ข้าราชการครู
- (๒)
- (๓) พนักงานครูเทศบาล
- (๔) ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งดำรงตำแหน่งประจำใน
สถานศึกษาของกรุงเทพมหานคร
- (๕) ผู้ทำการสอนในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง
ศึกษาธิการ และได้รับเงินเดือนประจำ

มาตรา ๒๕

มาตรา ๒๖ ครูต้องเป็นสมาชิกของคุรุสภา

มาตรา ๒๗ ผู้ซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ มีสิทธิเป็นสมาชิกสามัญของ

คุรุสภา

- (๑) เป็นครูที่ได้ทำการสอนติดต่อกันเป็นเวลาตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป
แม้จะดำรงตำแหน่งอื่นในกระทรวงศึกษาธิการ หรือตำแหน่ง
อื่นเกี่ยวกับการให้การศึกษารัฐบาลบริหารส่วนท้องถิ่น
- (๒)
- (๓) เป็นพนักงานเทศบาลซึ่งดำรงตำแหน่งอื่นในเทศบาลอันเกี่ยว
กับการให้การศึกษตามที่กำหนดโดยระเบียบคุรุสภา

หมวด ๓

จรรยา มรรยาท และวินัย

มาตรา ๒๔ ครูต้องมีจรรยาและมรรยาทอันดีงาม และอยู่ในวินัยตามระเบียบประเพณีของครู ตามที่คุรุสภาจะไ้วางไว้ และตามระเบียบของสถานศึกษาที่ตนมีหน้าที่ทำการสอน

มาตรา ๒๕ คณะกรรมการอำนวยการอาจแต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นเพื่อสอดส่องจรรยา มรรยาท และวินัยของครู เพื่อการนี้ให้อนุกรรมการมีอำนาจแนะนำตักเตือนครูผู้ประพฤติผิดจรรยา มรรยาท หรือวินัยของครู หรือทำการพิจารณาสอบสวนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการอำนวยการ เพื่อพิจารณาลงโทษต่อไป

มาตรา ๓๐ ให้คณะกรรมการอำนวยการมีอำนาจออกคำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ คำหนีโทษเป็นลายลักษณ์อักษร หรือให้ออกจากสมาชิกภาพของคุรุสภาแล้วแต่จะเห็นสมควรแก่ความผิด

คำสั่งของคณะกรรมการอำนวยการให้เป็นที่สุด

มาตรา ๓๑ ครูซึ่งถูกลงโทษให้ออกจากสมาชิกภาพแห่งคุรุสภาเพราะเหตุประพฤติผิดจรรยา มรรยาท หรือวินัยนั้น ถ้าได้กลับประพฤติตนดี มีสมาชิกรับรองเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน และเวลาใดล่วงพ้นจากวันที่ถูกสั่งให้ออกจากสมาชิกภาพไปแล้วไม่น้อยกว่าสามปี จะยื่นคำร้องขอให้สอบสวนความประพฤติเพื่อเข้าเป็นสมาชิกใหม่ก็ได้ ถ้าคณะกรรมการอำนวยการสอบสวนเห็นว่าผู้นั้นมีความประพฤติและกลับตนเป็นคนมีจรรยา มรรยาท และวินัยดีแล้ว จะอนุญาตให้เข้าเป็นสมาชิกก็ได้

หมวด ๔

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๒ บรรดาผู้ที่เป็นครูอยู่แล้วในวันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้

ให้ถือว่าเป็นสมาชิกสามัญหรือวิสามัญแห่งคุรุสภา แล้วแต่กรณี และต้องเสียค่า
บำรุงและค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๑๘

มาตรา ๓๓ ภายในหนึ่งปี นับแต่วันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ ให้
คณะกรรมการอำนวยการของคุรุสภา ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งตาม
ความในมาตรา ๓ และกรรมการอื่นไม่เกินเก้าคน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรด-
เกล้า ฯ แต่งตั้งจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง เป็นครูมีเวลารวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี

มาตรา ๕ ให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการที่ปรึกษาตามพระราชบัญญัติ
นี้ให้เสร็จสิ้นภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๘ ให้คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาซึ่งอยู่ในตำแหน่ง ใน
วันประกาศพระราชบัญญัตินี้ ในราชกิจจานุเบกษาคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่า
จะได้มีการเลือกตั้งกรรมการตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช
๒๔๘๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่
วันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ควง อภัยวงศ์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ

(๑) เหตุผลฉกฉกรการประกาศใช้พระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๘
คือ โดยที่มีการโอนโรงเรียนประถมศึกษาบางประเภทไปสังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัด และได้โอนข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งครูหรือตำแหน่งอื่นในโรงเรียนนั้นๆ
ไปเป็นข้าราชการส่วนจังหวัดและโดยที่ได้โอนโรงเรียนประถมศึกษานอกเขตเทศบาล
ไปเป็นโรงเรียนเทศบาลแล้ว จึงเป็นการสมควรให้คุรุสภามีอำนาจหน้าที่ควบคุมใน
การบริหารงานบุคคล ส่วนที่เกี่ยวกับข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้สอนประจำ
ในสถานศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยครู

และให้ข้าราชการส่วนจังหวัดซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้สอนประจำในสถานศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด และพนักงานเทศบาล ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้สอนประจำ
ในสถานศึกษาของเทศบาล มีฐานะเป็นครูตามกฎหมายว่าด้วยครู

(๒) เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘
คือเนื่องจากพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๘ บางมาตรามีหลักการไม่สอดคล้อง
กับสภาพการณ์ปัจจุบัน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตรา
พระราชบัญญัตินี้ขึ้น

(๓) เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๑
คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยครูในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์
ประกอบของคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา เพื่อให้ข้าราชการครูส่วนจังหวัดได้มี
ส่วนในการกำหนดนโยบายและบริหารกิจการของคุรุสภา และโดยที่ได้มีกฎหมาย
กำหนดให้มี ข้าราชการครูส่วนจังหวัดและพนักงานครูเทศบาลขึ้น สมควรแก้ไข
กฎหมายว่าด้วยครูให้สอดคล้องกันด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

(๔) เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๓
คือเนื่องจากได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู โดยแยกการ
บริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูออกจาก ก.พ. และคุรุสภาแล้ว ในการนี้
จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๘ ในส่วนที่เป็นบท
บัญญัติว่าด้วยการบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครูให้สอดคล้องกับกฎหมาย
ดังกล่าวด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

ข้อบังคับคุรุสภา พ.ศ. ๒๔๘๘

ข้อความทั่วไป

ข้อ ๑ คุรุสภาเป็นสภาในกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นนิติบุคคล
 ข้อ ๒ เครื่องหมายของคุรุสภาเป็นตราพหูหีบตี ดังรูปข้างล่างนี้
 ข้อ ๓ สำนักงานใหญ่ของคุรุสภาตั้งอยู่ที่กระทรวงศึกษาธิการ และ
 สำนักงานสาขาของคุรุสภาในส่วนภูมิภาค ตั้งอยู่ที่แผนกศึกษาธิการจังหวัด และ
 อำเภอที่วราชอาณาจักร

ข้อ ๔ ในข้อบังคับนี้ คำว่า "ครู" ให้ความหมายเฉพาะข้าราชการ
 ครู และผู้ที่ทำการสอนในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ
 ข้าราชการครู ได้แก่ ข้าราชการพลเรือน ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้สอน
 ประจำในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ อันเกี่ยวกับการให้การศึกษาตามที่
 กำหนดไว้โดยพระราชกฤษฎีกา

วัตถุประสงค์

- ข้อ ๕ คุรุสภามีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้
- (๑) รับผิดชอบให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่อง
 นโยบายการศึกษาโดยทั่วไป
 - (๒) ให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการในเรื่องหลักสูตร แบบ
 เรียบการสอน การอบรม การสอบไล่ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา
 - (๓) ควบคุมและสอดส่องจรรยาบรรณและวินัยของครูพิจารณา
 ลงโทษครูผู้ประพฤติผิดจรรยาบรรณค้ำร้องทุกข์ของครู
 - (๔) รักษาผลประโยชน์ของครู และส่งเสริมให้ฐานะของครูเป็น
 ที่มั่นคง
 - (๕) หาทางให้ครูหรือครอบครัวของครูได้รับการช่วยเหลือและ
 อุปการะตามสมควร
 - (๖) ส่งเสริมฐานะของครูในทางความรู้ ความประพฤติ ความ
 สามัคคีและความเป็นอยู่โดยจัดให้มีการอบรม ปาฐกถา การเผยแพร่ความรู้ การ
 สโมสรและอื่น ๆ

(๓) ปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน
 แทนคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และแต่งตั้งอนุกรรมการต่าง ๆ ให้มี
 อำนาจหน้าที่ และปฏิบัติการแทนอนุกรรมการข้าราชการพลเรือนต่าง ๆ แล้ว
 แตกรณีสำหรับข้าราชการครู

สมาชิก

ข้อ ๖ สมาชิกของคุรุสภาสามประเภท คือ

- (๑) สมาชิกสามัญ
- (๒) สมาชิกวิสามัญ
- (๓) สมาชิกสมทบ

คณะกรรมการอำนวยการอาจแต่งตั้งผู้หนึ่งผู้ใดให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของ
 คุรุสภาก็ได้

ข้อ ๗ สมาชิกของคุรุสภาทุกประเภท ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่เคยต้องโทษจำคุก โดยคำพิพากษาโทษจำคุก เว้น
 แต่ความผิดในลักษณะฐานลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
- (๒) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ หรือ
 จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

- (๓) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (๔) ไม่เป็นผู้เคยถูกปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ
- (๕) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
- (๖) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญด้วยความ

บริสุทธิ์ใจ

ข้อ ๘ บุคคลที่เป็นสมาชิกสามัญของคุรุสภาโดยไม่ต้องขึ้นทะเบียนคือ

- (๑) กรรมการอำนวยการของคุรุสภา แม้ว่าจะได้พ้นจากตำแหน่ง
 ไปแล้วก็ตาม

(๒) ข้าราชการครูตามพระราชกฤษฎีกาซึ่งได้ประกาศนียบัตรครู
 หรือสำเร็จวิชาชั้นอุดมศึกษา

(๓) ครูผู้ทำการสอนในสำนักศึกษาที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง
 ทรวงศึกษาธิการอยู่แล้วในวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๔๔๔ ซึ่งได้ประกาศนียบัตรวิชาครู
 หรือสำเร็จวิชาชั้นอุดมศึกษา

(๘) ครูที่เป็นสมาชิกวิสามัญของคุรุสภา และได้ทำการสอนติดต่อกันเป็นเวลาตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไปแล้วยังดำรงตำแหน่งครูอยู่

ข้อ ๙ บุคคลผู้มีสิทธิ์สมัคร เข้าเป็นสมาชิกสามัญของคุรุสภาได้ โดยยื่นใบสมัคร เข้าเป็นสมาชิกสามัญตามแบบที่คุรุสภากำหนดไว้ คือ

(๑) ผู้ที่เคยได้ดำรงตำแหน่งข้าราชการครู หรือครูผู้เคยทำการสอนในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ หากได้ทำการติดต่อกันเป็นเวลา ๑๕ ปีขึ้นไปแล้วไปดำรงตำแหน่งในกระทรวงศึกษาธิการ

(๒) ผู้ได้ประกาศนียบัตรครู หรือสำเร็จชั้นอุดมศึกษา และได้เคยมีอาชีพเป็นครูสอนในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นเวลารวมกันไม่น้อยกว่ายี่สิบปี และออกจากตำแหน่งโดยไม่มีความผิด

ข้อ ๑๐ บุคคลที่เป็นสมาชิกวิสามัญของคุรุสภาโดยไม่ต้องยื่นใบสมัคร คือ

(๑) ข้าราชการครูตามที่กำหนดไว้โดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งไม่ได้ประกาศนียบัตรวิชาครูหรือชั้นอุดมศึกษา

(๒) ครูผู้ทำการสอนในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการอยู่แล้วในวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๔๔๔ ซึ่งไม่ได้ประกาศนียบัตรวิชาครู หรือชั้นอุดมศึกษา

ข้อ ๑๑ บุคคลผู้มีสิทธิ์สมัคร เข้าเป็นสมาชิกวิสามัญของคุรุสภาได้ โดยยื่นใบสมัคร เข้าเป็นสมาชิกวิสามัญตามแบบที่คุรุสภากำหนดไว้ คือ ผู้ไม่ได้รับประกาศนียบัตรวิชาครูหรือชั้นอุดมศึกษา ซึ่งได้เคยมีอาชีพเป็นครูสอนในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นเวลารวมกันไม่น้อยกว่ายี่สิบปี และออกจากตำแหน่งโดยไม่มีความผิด

ข้อ ๑๒ การนับเวลาเพื่อประโยชน์ในการ เข้าเป็นสมาชิกสามัญ หรือวิสามัญของคุรุสภานั้น

(๑) ให้นับเวลาที่เป็นนักเรียนฝึกหัดครู

(๒) ให้นับเวลาที่เป็นครู ในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุม

ของกระทรวงศึกษาธิการ

(๓) ให้นับเวลาที่เป็นข้าราชการครู

(๔) ครูผู้ใด ทางราชการส่งอนุญาตให้ไปศึกษาวิชาการในต่างประเทศให้นับเสมอเต็มเวลาอยู่เป็นครู

(๕) ครูผู้ใด ลาออกไปดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถ้าภายหลังกลับเข้าเป็นครูใหม่ ก็ให้นับเวลาที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสมอเต็มเวลาอยู่เป็นครู

(๖) ครูผู้ใด ลาออกไปรับราชการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร ถ้าภายหลังกลับเข้าเป็นครูใหม่ ก็ให้นับเวลาระหว่างที่รับราชการทหารเสมอเต็มเวลาอยู่เป็นครู

(๗) การนับเวลาเพื่อการนี้ให้นับรวมกันได้ และให้นับย้อนหลังเวลาก่อนพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๘ เมื่อรวมกันแล้วเศษของปีถ้าเกินครึ่งปีให้นับเป็น ๑ ปี

ข้อ ๑๓ บุคคลที่เป็นสมาชิกสมทบของคุรุสภาโดยไม่ต้องยื่นใบสมัคร คือสมาชิกตลอดชีพของสามัญจารย์สมาคม

ข้อ ๑๔ บุคคลผู้มีสิทธิ์สมัคร เข้าเป็นสมาชิกสมทบของคุรุสภาได้โดยยื่นใบสมัคร เข้าเป็นสมาชิกสมทบตามแบบที่คุรุสภากำหนดไว้ คือ ผู้ที่มีพื้นความรู้ที่จะเป็นครูได้ตามพระราชบัญญัติประเภทศึกษาหรือพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์

ข้อ ๑๕ ใบสมัครเป็นสมาชิกให้ทำเป็น ๒ ฉบับ ตัวอย่าง ๑ ฉบับ สำเนา ๑ ฉบับยื่นต่อเจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำอำเภอ (ศึกษาธิการอำเภอ) หรือ เลขาธิการ โดยมีสมาชิกเป็นผู้รับรองพร้อมด้วยค่าธรรมเนียมค่าบำรุงอย่างน้อยสำหรับงวดที่สมัคร

ข้อ ๑๖ เมื่อได้ตรวจสอบเรื่องราวขอสมัคร เข้าเป็นสมาชิก และ เห็นว่าเป็นการถูกต้องแล้ว เจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำอำเภอ หรือเลขาธิการต้อง ลงชื่อรับใบสมัครและออกใบเสร็จรับเงินตามแบบที่คุรุสภากำหนดไว้

ใบเสร็จรับเงินเช่นว่านี้ ให้ถือเป็นหลักฐานการเป็นสมาชิกคุรุสภา

ข้อ ๑๗ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำอำเภอลงชื่อรับใบสมัคร ให้รีบส่งใบสมัครตัวจริงและสำเนาไปยังเจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำจังหวัด (ศึกษาธิการจังหวัด) เพื่อรวบรวมใบสมัครตัวจริงไว้เป็นหลักฐานการลงทะเบียน แล้วส่งสำเนาไปยังคุรุสภา

การเปลี่ยน ประเภทสมาชิก

ข้อ ๑๘ เมื่อสมาชิกวิสามัญผู้ใดได้ประกาศนียบัตรวิชาครู หรือ สำเร็จวิชาชั้นอุดมศึกษาให้สมาชิกผู้นั้นเป็นสมาชิกสามัญ และต้องแจ้งให้คุรุสภา ทราบในการนี้ ในส่วนภูมิภาคให้ทำใบแจ้งการ เปลี่ยนตามแบบที่คุรุสภากำหนดไว้ ยื่นต่อเจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำจังหวัดที่ตนสังกัด โดยผ่านทางเจ้าหน้าที่คุรุสภา ประจำอำเภอ ในส่วนกลางให้ยื่นต่อเลขาธิการ

ข้อ ๑๙ เมื่อสมาชิกสมทบผู้ใด ได้มีอาชีพเป็นครูในสถานศึกษา ซึ่งอยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ ให้สมาชิกผู้นั้นเป็นสมาชิกสามัญ หรือวิสามัญ แล้วแต่กรณี และต้องแจ้งให้คุรุสภาทราบโดยปฏิบัติตามข้อ ๑๘ โดยอนุโลม

ผู้ที่ เป็นสมาชิกสมทบโดยเหตุที่เป็นสมาชิกตลอดชีพของสามัญอาจารย์ สมาคม หากมีความประสงค์จะเปลี่ยนประเภทสมาชิกตามสิทธิ ต้องแจ้งให้คุรุ สภาทราบโดยปฏิบัติตามข้อ ๑๘ โดยอนุโลม

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำจังหวัดได้รับใบแจ้งการ เปลี่ยนประเภทสมาชิกแล้วให้แก้ไขทะเบียนและขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้นั้นตามประเภท ที่เปลี่ยน แล้วส่งใบแจ้งการ เปลี่ยนไปยังคุรุสภา

ข้อ ๒๑ ในกรณีที่สมาชิกสมทบในจังหวัดหนึ่งไปสมัครเป็นครูในอีก จังหวัดหนึ่ง ให้ผู้นั้นแจ้งการ เปลี่ยนประเภทสมาชิกต่อเจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำ จังหวัดที่ตนเข้าเป็นครู และให้เจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำจังหวัดนั้นรับขึ้นทะเบียน เป็นสมาชิกสามัญหรือวิสามัญแล้วแต่กรณี แล้วส่งใบแจ้งการ เปลี่ยนไปยังคุรุสภา เพื่อคุรุสภาจะได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำจังหวัดที่รับผู้นั้นเข้าเป็นสมาชิก สมทบแต่แรกจำหน่ายสมาชิกผู้นั้นออกจากทะเบียนสมาชิกสมทบ

ในกรณีที่สมาชิกสมทบในจังหวัดหนึ่งเป็นครูใน ส่วนกลาง ให้ผู้นั้นแจ้ง การเปลี่ยนประเภทสมาชิกต่อเลขาธิการ เพื่อปฏิบัติดังกล่าวในวรรคต้นโดยอนุโลม

ในกรณีที่สมาชิกสมทบในส่วนกลางไปสมัคร เป็นครูใน ส่วนภูมิภาค ให้ผู้นั้นแจ้งการ เปลี่ยนประเภทสมาชิกต่อเจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำจังหวัดที่ตนเข้าเป็น ครู เพื่อปฏิบัติดังกล่าวในวรรคต้นโดยอนุโลม

สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

ข้อ ๒๒ ถ้ามีเรื่องสำคัญเร่งด่วน และสมาชิกสามัญมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบขององค์คณะกรรมการอำนาจการเรียกประชุมวิสามัญ คณะกรรมการอำนาจการจะต้องเรียกประชุมวิสามัญตามคำร้องขอขึ้น

ข้อ ๒๓ ในการประชุมของคุรุสภา สมาชิกมีสิทธิสอบถามข้อความ และเสนอความคิดเห็นอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของคณะกรรมการอำนาจการได้ แต่สมาชิกสมทบไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๒๔ สมาชิกมีสิทธิได้รับประโยชน์ที่คุรุสภาจัดขึ้นเพื่อสมาชิกตามเงื่อนไขและระเบียบของคุรุสภา

ข้อ ๒๕ ถ้าสมาชิกผู้ใดมีความเห็นอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งเกี่ยวกับกิจการของคุรุสภาให้มีจดหมายแสดงความคิดเห็นของตนไปยังเลขาธิการ ฯ อาจปฏิบัติได้สถานหนึ่งสถานใดดังต่อไปนี้

(๑) วินิจฉัยความเห็นนั้น แล้วตอบไปยังสมาชิกที่ส่งความเห็นมา

(๒) นำเสนอประธานกรรมการอำนาจการคุรุสภาเพื่อวินิจฉัยความเห็นนั้นหรือนำความเห็นนั้น เข้าปรึกษาในที่ประชุมคณะกรรมการอำนาจการ แล้วตอบไปยังสมาชิกที่ส่งความเห็นนั้นมา

ข้อ ๒๖ สมาชิกประเภทต่าง ๆ เว้นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราและภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการอำนาจการกำหนดไว้

ข้อ ๒๗ สมาชิกมีหน้าที่ปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบ และประเพณี คุรุสภา

ข้อ ๒๘ สมาชิกมีหน้าที่ร่วมมือช่วยเหลือในกิจการของคุรุสภา ตามสมควร

การพ้นจากสมาชิกภาพ

ข้อ ๒๙ สมาชิกพ้นจากสมาชิกภาพเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๙ แห่งข้อบังคับนี้

(๔) มิได้มีอาชีพเป็นครูตามเงื่อนไขในมาตรา ๑๔(๒) แห่งพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๔ สำหรับกรณีสมาชิกสามัญหรือวิสามัญ

(๕) ประพฤติผิดวินัย และคณะกรรมการอำนวยการวินิจจยให้ออก โดยคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการทั้งหมด ให้เลขาธิการประกาศชื่อสมาชิกในส่วนกลางที่พ้นจากสมาชิกภาพเป็นคราว ๆ ไป และสำหรับสมาชิกในส่วนภูมิภาค ให้เจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำจังหวัดเป็นผู้ประกาศ

ข้อ ๓๐ สมาชิกผู้มีความประสงค์จะลาออก ต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้เลขาธิการหรือเจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำอำเภอที่ตนสังกัดทราบ ก่อนถึงกำหนดที่จะต้องเสียค่าบำรุงในงวดต่อไป มิฉะนั้นจะต้องเสียเงินค่าบำรุงอีกงวดหนึ่ง

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำอำเภอเป็นผู้รับใบลาออก ให้ส่งใบลาออกนั้นไปยังเจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำจังหวัด เพื่อประกาศชื่อผู้ลาออก และแจ้งให้คุรุสภาทราบ

ข้อ ๓๑ สมาชิกคนใดไม่ชำระค่าบำรุงหรือค่าธรรมเนียมดังกล่าวไว้ในข้อ ๒๖ ภายในเวลาอันควร ให้เลขาธิการหรือเจ้าหน้าที่คุรุสภาในส่วนภูมิภาคเขียนหนังสือเตือนไป ถ้าสมาชิกคนนั้นยังไม่นำเงินมาชำระหรือเพิกเฉยเสีย ไม่ชี้แจงแสดงเหตุผลให้เป็นที่พอใจภายในกำหนดหนึ่งเดือน นับตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น ให้ถือว่าสมาชิกคนนั้นผิดวินัย และให้นำเรื่องเสนอคณะกรรมการอำนวยการเพื่อวินิจจยให้ออกตามข้อ ๒๔ (๕)

คณะกรรมการอำนวยการ

ข้อ ๓๒ คณะกรรมการอำนวยการของคุรุสภา ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรองประธาน อธิบดีกรมสามัญศึกษา อธิบดีกรมอาชีวศึกษา อธิบดีกรมพลศึกษา อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่น ๆ ไม่เกิน

แก่คนเป็น ซึ่งที่ประชุมสามัญแห่งคุรุสภาได้เลือกตั้งจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง เป็นครูมีเวลารวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี

ข้อ ๓๓ การเลือกตั้งกรรมการในที่ประชุมสามัญนั้น เมื่อได้เลือก แล้วให้ประกาศคะแนนต่อที่ประชุม ผู้ใดได้คะแนนสูง ผู้นั้นเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้า ได้คะแนนสูงเท่ากันมีหลายชื่อ ให้ผู้ที่หนึ่งเป็นประธานเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ ๓๔ กรรมการซึ่งที่ประชุมสามัญเลือกตั้ง ให้อยู่ในตำแหน่งคราว ละสี่ปี และอาจได้รับเลือกตั้งใหม่อีกได้ ถ้าตำแหน่งว่างลงก่อนถึงคราวออกตาม วาระ จะเลือกตั้งกรรมการใหม่ขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ก็ได้ แต่กรรมการซึ่ง เข้ามาแทนนั้น ให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

ข้อ ๓๕ คณะกรรมการอำนวยการเป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ของ คุรุสภาและจะแต่งตั้งอนุกรรมการหรือมอบหมายให้กรรมการอำนวยการคนหนึ่งคน ใดไปทำการใด ๆ แทนก็ได้

ข้อ ๓๖ คณะกรรมการอำนวยการมีอำนาจวางระเบียบ เพื่อปฏิบัติ การตามอำนาจและหน้าที่ของคุรุสภาโดยประกาศให้สมาชิกทราบโดยเปิดเผย

ข้อ ๓๗ คณะกรรมการอำนวยการมีอำนาจจัดการเงินของคุรุสภา เพื่อให้เกิดกิจการปกติของคุรุสภาดำเนินไปตงวัตถุประสงค์ได้เต็มที่ รวมทั้งการจัด หาผลประโยชน์ให้แก่คุรุสภาตามแต่จะเห็นสมควร เว้นไว้แต่การจัดหาผลประโยชน์ โดยให้เอกชนกู้ แต่ถ้าใช้จ่ายพิเศษนอกจากนี้ จะต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุม สามัญหรือวิสามัญ

ข้อ ๓๘ ให้คณะกรรมการอำนวยการวางระเบียบควบคุมการเงิน ของคุรุสภา

ข้อ ๓๙ การประชุมคณะกรรมการอำนวยการมี ๒ อย่างคือ

(๑) ประชุมสามัญ มีเดือนละครั้งเป็นอย่างน้อย ให้เลขาธิการ แจ้งกำหนดและระเบียบวาระการประชุมให้กรรมการอำนวยการทราบล่วงหน้าไม่ น้อยกว่า ๓ วัน

(๒) ประชุมพิเศษ ซึ่งประธานกรรมการอำนวยการเรียกประชุม หรือซึ่งกรรมการอำนวยการไม่น้อยกว่า ๕ คน ขอร้องให้ประธานกรรมการอำนวยการเรียกประชุม ในกรณีหลังนี้ ประธานกรรมการอำนวยการจะต้องเรียกประชุมภายใน ๗ วันนับแต่วันได้รับคำขอร้อง

การประชุมพิเศษ ต้องแจ้งให้กรรมการอำนวยการทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า ๒๔ ชั่วโมง

ข้อ ๔๐ ให้มีการประชุมสามัญของคุรุสภาปีละครั้ง โดยปกติในเดือนเมษายน แต่ถ้าจำเป็นจะให้มีการประชุมวิสามัญในเวลาหนึ่งเวลาใดก็ได้

ให้คณะกรรมการอำนวยการ เป็นผู้กำหนดวันและเรียกประชุมสามัญ สำหรับการประชุมวิสามัญนั้น ถ้ามีเรื่องสำคัญเร่งด่วน และคณะกรรมการอำนวยการเห็นสมควร จะเรียกประชุมเมื่อใดก็ได้ หรือถ้าสมาชิกมีจำนวน ไม่น้อยกว่าร้อยละสองขอ ก็ให้คณะกรรมการอำนวยการเรียกประชุม

ข้อ ๔๑ ในการประชุมสามัญ ให้คณะกรรมการอำนวยการแถลงผลงานที่ได้ดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา และให้คณะกรรมการอำนวยการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายและงบดุลในระยะเวลาตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ปีก่อน ซึ่งผู้ตรวจบัญชีได้ตรวจถูกต้องแล้ว เสนอที่ประชุมเพื่ออนุมัติควาย

กิจการและหน้าที่ของคุรุสภา

ข้อ ๔๒ ให้คณะกรรมการอำนวยการแต่งตั้งเลขาธิการและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ตามสมควร

ข้อ ๔๓ เลขาธิการเป็นผู้ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการอำนวยการในความควบคุมของประธานอำนวยการ หรือผู้ที่ประธานอำนวยการมอบหมาย

ข้อ ๔๔ กิจการของคุรุสภาแบ่งออกได้ดังนี้

- ๑. สำนักงานเลขาธิการของคุรุสภา

(๑) ฝ่ายธุรการและการเงิน

(ก) แผนกสารบรรณ

(ข) แผนกทะเบียน

(ค) แผนกการเงิน

(ง) แผนกพัสดุและสถานที่

(จ) แผนก ช.พ.ค.

(๒) ฝ่ายวิทยกิจและสวัสดิการ

(ก) แผนกวิทยกิจ

(ข) แผนกข้าราชการครู

(ค) แผนกการโรงเรียนราษฎร์

(ง) แผนกสวัสดิการ

ข้อ ๔๕ การบรรจุ การเลื่อนเงินเดือน การแต่งตั้ง และการออกของเจ้าหน้าที่คุรุสภานั้น ให้ทำได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการอำนวยการได้กำหนดไว้

ข้อ ๔๖ เจ้าหน้าที่ของคุรุสภาต้องมีจรรยา มารยาทและวินัยโดยอนุโลมตามวินัยข้าราชการครูซึ่งมีบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนและพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๘

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๔๗ ให้ใช้ข้อบังคับนี้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๘๘ เป็นต้นไป ข้อบังคับนี้ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการอำนวยการแล้ว

ประกาศ มา ณ วันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๘

(ลงชื่อ) พระศรีธาดาวิศวกรรม

ประธานกรรมการอำนวยการ

โครงการศึกษา พ.ศ. ๒๔๔๑

ภาคหนึ่ง

ว่าด้วยการศึกษาในกรุงเทพฯ ฯ

หมวด ๑

ว่าด้วยแผนการศึกษา และลำดับชั้นโรงเรียน

การศึกษา ๒ ชั้น

๑. การเล่าเรียนศึกษาที่ได้จัดอยู่ แบ่งเป็น ๒ ชั้น คือ
การเล่าเรียนสามัญชั้นหนึ่ง การเล่าเรียนพิเศษชั้นหนึ่ง

ลำดับชั้นการศึกษาสามัญ

ในชั้นนี้ระเบียบการเล่าเรียนสามัญแบ่งลำดับชั้นเป็น

๑. การเล่าเรียนเบื้องต้นแรก (มูลศึกษา)
๒. การเล่าเรียนเบื้องต้น (ประถมศึกษา)
๓. การเล่าเรียนเบื้องต้นกลาง (มัธยมศึกษา)
๔. การเล่าเรียนเบื้องต้นสูงสุด (อุดมศึกษา)

การศึกษาพิเศษ

ชนิดการเล่าเรียนพิเศษนั้น เป็นการเรียนวิชาจำเพาะสิ่ง หรือ
ความรู้จำเพาะอย่างให้ชำนาญดี เป็นต้นว่า

๑. ฝึกหัดผู้เป็นครูอาจารย์ ผู้รับราชการฝ่ายพลเรือนและ
ผู้รั้งวัดทำแผนที่
๒. ศึกษาศิลปะ กฎหมาย การแพทย์ ฯลฯ
๓. ศึกษาในการช่าง ทัศนกรรม คณิตศาสตร์ อื่นๆ
๔. เรียนการค้า การเพาะปลูก ฯลฯ
๕. การสั่งสอนในวิชา และความรู้พิเศษอื่น ๆ

ลำดับชั้นโรงเรียน

๒. การศึกษา (ทั้งสามัญและพิเศษ) จะต้องจัดโรงเรียนเป็นลำดับชั้นให้ได้แบบแผน ดังต่อไปนี้ คือ

๑. โรงเรียนมูลและประถมศึกษาเบื้องต้นและเบื้องต้น
แบ่งเป็น

- (ก) โรงเรียน ก ข นโม และกินเตอกาเตน เป็นโรงเรียนเบื้องต้นแรก
- (ข) โรงเรียนไทยเบื้องต้นชั้นต่ำ
- (ค) โรงเรียนไทยเบื้องต้นชั้นสูง
- ๒. โรงเรียนมัธยมศึกษาไทยเบื้องต้นกลาง
- ๓. โรงเรียนอังกฤษไทยเบื้องต้น
- ๔. โรงเรียนอังกฤษไทยเบื้องต้นกลาง
- ๕. วิทยาลัย หรือสาภลวิทยาลัย หรือสถานทีเรียนชั้นสูงสุค
- ๖. โรงเรียนหรือวิทยาลัยพิเศษ

ลำดับชั้นโรงเรียนต่อไปนี้ แสดงให้เห็นคคการเรียนต่าง ๆ เป็นที่ชัดเจนโดยลำดับดังนี้

โรงเรียนมูลศึกษาเบื้องต้น แบ่งเป็น

กินเตอกาเตน โรงเรียนบูรพท อายุภายใน ๘ ขวบ โรงเรียน ก ข นโม

ไม่กำหนดอายุ

โรงเรียนไทยเบื้องต้น ประถมศึกษาชั้นต้น นับเป็นประโยค ๑ อายุภายใน ๑๖ ขวบ

กำหนดเวลาเรียน ๓ ปี

โรงเรียนประถมศึกษาเบื้องต้นชั้นสูง นับเป็นประโยค ๒ อายุภายใน ๑๓ ขวบ

กำหนดเวลาเรียน ๓ ปี

โรงเรียนไทยเบื้องต้นกลาง

โรงเรียนอังกฤษเบื้องต้น

นับเป็นประโยค ๓

๔ หลักสูตร

อายุแต่ ๑๔ ปี ถึง ๑๘ ปี

อายุภายใน ๑๔ ปี

โรงเรียนพิเศษ

โรงเรียนอังกฤษเบื้องต้นกลาง

โรงเรียนพิเศษ

๔ หลักสูตร

อายุภายใน ๑๕ ปี

สากลวิทยาลัย
อายุแก่ ๑๕ ปี ถึง ๒๒ ปี

การศึกษาพิเศษ
ไม่มีกำหนดอายุ

โรงเรียนบูรพบท

๓. โรงเรียนบูรพบทมูลศึกษานั้นจัดเป็นโรงเรียนต่างหาก หรือ เป็นสาขาของโรงเรียนประถมศึกษา

คติการเล่าเรียนในโรงเรียนบูรพบทนั้น สำหรับฝึกสอนนักเรียน ให้มีความรู้ที่จะเข้าโรงเรียนชั้นสูงขึ้นไป คือ ประถมศึกษา โรงเรียนบูรพบท นี้จะได้แทรกอยู่ในโรงเรียนเบื้องต้น แบ่งเป็นชั้นตามการที่มีครูจะสอนได้บ้าง ตั้งเป็นโรงเรียนบ้าง ตามแต่เวลาที่จะจัดขึ้นได้ ในเวลาปัจจุบันนี้ยังกำหนด อายุรับนักเรียนที่จะเข้าในชั้นโรงเรียนเหล่านี้ยังไม่ได้

โรงเรียน ก ข นโม ตามวัด

๔. โรงเรียน ก ข นโม เป็นมูลศึกษา คติการเรียน มีเขียน มีอ่าน และคิดคำนวณเลขบ้าง ซึ่งสอนอยู่ตามวัดตามบ้าน ตามวิธีเรียนอย่างเก่า โรงเรียนชนิดนี้สำหรับคนทั่วไปไม่กำหนดอายุ เมื่อเรียนรู้ไตรภาค เขียน อ่าน คิดเลขได้แล้ว จะได้เข้าเรียนในโรงเรียนเบื้องต้นประถมศึกษาเป็นลำดับขึ้นไป เวลานี้โรงเรียนชนิดนี้สอนแต่อ่านกับเขียนโดยมาก ที่สอนการคำนวณนับ วิชาเลขนั้นน้อยนัก ต่อไปกรมศึกษาธิการจะแนะนำให้สอนเลขวิธี ๔ บทและ ภูมิศาสตร์ย่อด้วย

คติสำหรับโรงเรียนไทยเบื้องต้นชั้นต่ำ

๕. คติการเล่าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาชั้นต่ำ กำหนด ๓ ปี รวมคติการเล่าเรียน การเขียน อ่าน เขียนตามคำบอก วิชาเลข ซึ่งได้รวม กำหนดไว้ใน (โชค) ใหม่ของกรมศึกษาธิการแบ่งเป็น ๓ ชั้น นับเป็นประโยค ๑

และในปีต่อ ๆ ไปจะได้เพิ่มหลักสูตรวิชาเรียน คือ ภูมิศาสตร์ แบบแผนสิ่ง
ของ การวาดเขียนและการหัดร่างกาย นักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนชั้นต่ำ
นี้แล้ว จะได้เลื่อนไปเรียนในชั้นสูง หรือไปเรียนในโรงเรียนอังกฤษไทยเบื้องต้น
ต้น อายุเด็กที่จะเรียนภายใน ๑๐ ขวบ แต่ในปัจจุบันนี้ยังไม่กำหนดอายุ

คติสำหรับโรงเรียนไทยเบื้องต้นชั้นสูง

๖. คติการเล่าเรียนในโรงเรียนไทยเบื้องต้นชั้นสูง กำหนด ๓ ปี
รวมรายการที่จะเรียนตาม(โชค)ใหม่ของกรมศึกษาธิการ จัดเป็น ๓ ชั้น
รวมนับเป็นประโยค ๒ ในโชคใหม่ของกรมศึกษาธิการ ในโชคนี้จะได้เพิ่ม
หลักสูตรวิชาที่จะสอนในปีต่อไป ภูมิศาสตร์ แบบแผนสิ่งของมูลวิทยา การ
วาด การฝึกหัดร่างกาย และการสอนพิเศษอื่น ๆ อีกตามกาลที่จะทำ
แบบตำราขึ้นให้สอนได้ อายุนักเรียนภายใน ๑๓ ขวบ แต่เวลานี้ยังไม่กำ
หนดอายุก่อน เว้นแต่ผู้ที่สมัครเข้าเรียนในโรงเรียนอังกฤษไทยเบื้องต้น
ต่อไป จึงต้องกำหนดอายุที่จะเข้าในโรงเรียนนี้ ให้ได้กำหนดอายุเพื่อจะ
ส่งไปต่างประเทศ

รวมประถมศึกษาไทย

๗. โรงเรียนบูรพบท หรือ ก ช นโม โรงเรียนประถมศึกษา
เบื้องต้นชั้นต่ำและชั้นสูงเหล่านี้ รวมเป็นประถมศึกษาในภาษาไทย

โรงเรียนไทยเบื้องต้นกลาง

๘. คติการเล่าเรียนในโรงเรียนไทยเบื้องต้นกลาง มัธยมศึกษา
มีกำหนด ๔ ปี รวมการเรียน อ่าน เขียน เขียนตามคำบอก ไวยากรณ์
เรียงความ คณิตวิชา พงศาวดาร ภูมิศาสตร์ วิทยา การวาด การฝึกหัด
ร่างกาย และเรื่องพิเศษอื่น ๆ จะได้กำหนดไว้เป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง
ที่ควรเรียนเพิ่มเติมนั้นด้วย กับภาษาหนึ่งในภาษาต่อไปนี้ คือ มลายู บาลี
สันสกฤต แต่ในการที่นักเรียนผู้หนึ่งผู้ใดคิดจะเข้าเรียนในโรงเรียนอังกฤษ

ไทยเบื้องกลางต่อไปแล้ว ภาษาอังกฤษต้องบังคับให้เรียนด้วย

คดีโรงเรียนอังกฤษไทยเบื้องต้น

๔. คดีการเล่าเรียนในโรงเรียนอังกฤษไทยเบื้องต้น กำหนด ๔ ปี ในภาษาอังกฤษ เรื่องที่ต้องเรียน คือแปลอังกฤษเป็นไทย ไทยเป็นอังกฤษ อ่าน เขียนตามคำบอก ลายมือ ไวยากรณ์ และเรียงความใน ส่วนไทย เลขวิธี เรียงความ วิชาภูมิศาสตร์ พงศาวดาร และการวาด ฯลฯ จะไม่ยอมให้เด็กนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนอังกฤษไทยเบื้องต้นนี้ ถ้าผู้ที่มีมีความรู้ภาษาไทยจะทำการเล่าเรียนได้ก็แล้ว

โรงเรียนอังกฤษไทยเบื้องกลาง

๑๐. คดีการเล่าเรียนในโรงเรียนภาษาอังกฤษไทยเบื้องกลาง กำหนด ๔ ปี รวมการเรียนในคณิตวิทยาอ่าน และแปลจากหนังสืออังกฤษ ที่กวีได้แต่งไว้เป็นหลักไวยากรณ์และเรียงความ ภูมิศาสตร์ วิทยา พงศาวดาร การวาด และภาษาหนึ่งเป็นอย่างน้อยในภาษาต่อไปนี้ คือ มลายู บาลี สันสกฤต ฝรั่งเศส เยอรมัน หรือลาติน แบ่งเป็น ๔ หลักสูตร นักเรียน ได้เรียนตามคดีเหล่านี้ได้ก็แล้ว ต้องสามารถที่จะเข้าสอบไล่ในยูเนียนโคลเลจ เอกซามิเนชั่น ของยูนิเวอร์ซิตีออกสเฟ็คและเคมบริชได้

สากลวิทยาลัยสำหรับกรุงเทพ ฯ

๑๑. เมื่อโรงเรียนเบื้องต้นประถมศึกษา และเบื้องกลางมัธยม ศึกษา ได้จัดตั้งขึ้นเป็นแบบแผนสำเร็จดีแล้ว ก็เป็นทางที่จะเป็นไปได้ ในการตั้งสากลวิทยาลัยขึ้นในกรุงเทพ ฯ เพื่อการอุดหนุนการศึกษาอย่างสูงสุด และสำหรับให้ที่กวีในอริการต่าง ๆ แห่งศิลปวิทยาศาสตร์การแพทย์ ฯลฯ แต่สากลวิทยาลัยนั้น จะจัดยังไม่ไ้จนกว่าจะจัดตั้งโรงเรียนฝึกสอนความรู้วิชาชั้นต่ำ และชั้นกลางมั่นคงแล้วจึงจะตั้งได้

หมายเหตุ : ได้หวังใจไว้ว่าในปีสุวรมหาภิเษก ถ้าจะเป็นได้จะได้รวม
มหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นส่วนวิทยาลัยสำหรับวินัยและศาสตร์ มหาธาตุ-
วิทยาลัยเป็นวิทยาลัยสำหรับกฎหมาย โรงเรียนแพทยากรเป็นวิทยาลัยสำ-
หรับแพทย์ และตั้งโรงเรียนเป็นวิทยาลัยสำหรับวิชา และมีหอสาภลวิทยา
ขึ้นแห่งหนึ่ง รวมวิทยาลัยต่าง ๆ เหล่านี้เข้าเป็นรัตนโกสินทรสาภลวิทยา

ศึกษาศถานพิเศษ

๑๒. โรงเรียนหรือวิทยาลัยพิเศษ ควรจะได้ตั้งขึ้นจำเพาะ
วิชา จำเพาะความรู้ ตามที่ตองการดังนี้

- (๑) โรงเรียนสำหรับฝึกหัดครูอาจารย์
- (๒) โรงเรียนฝึกหัดราชการพลเรือน
- (๓) โรงเรียนกฎหมาย
- (๔) โรงเรียนแพทย์
- (๕) โรงเรียนคั่นกลอนเฮอร์เนียร์
- (๖) โรงเรียนตรวจริงวัดท่าแฉนที่
- (๗) โรงเรียนการเพาะปลูก
- (๘) โรงเรียนการค้า
- (๙) โรงเรียนสุศิลป์
- (๑๐) โรงเรียนการช่างและหัตถกรรม
- (๑๑) โรงเรียนอื่น ๆ สำหรับศิลปการพิเศษจำเพาะ
อย่างที่ต้องการ

หมวด ๒

ว่าด้วยการสอบไล่

ประโยชน์แห่งหลักสูตรการสอบไล่

๑๓. หลักสูตรการสอบไล่จะได้กำหนดไว้สำหรับคคการเล่า
เรียนตามลำดับวิชาและศึกษาศถานในหมวด ๑ นั้น คือ

(๑) เพื่อที่จะได้ตั้งแบบแผนคดีแห่งการสั่งสอนใน
โรงเรียนหลวงทั้งปวง

(๒) เพื่อที่จะได้ให้ผู้จัดการ และครูอาจารย์โรงเรียน
ทั้งหลายเป็นที่พอใจว่า นักเรียนของตนได้เรียนค่านิยมอันดีอย่างไร

(๓) เพื่อที่จะได้รู้ว่า ในหมู่ผู้เล่าเรียนจะได้รับการ
ศึกษาสมควรสำหรับที่จะได้เข้ารับราชการ หรือรับราชการของเอกชนได้ดี

ลำดับชนิดการสอบไล่

๑๘. วิธีการสอบไล่ที่จะตั้งขึ้นนั้น ส่วนสามัญศึกษาคือตามโรงเรียน
หรือมีกำหนดสถานที่ในจังหวัดเรียน เพื่อที่นักเรียนจะได้มาสอบ
ไล่ตามกำหนดชั้นลำดับชั้นตามหลักสูตรของการศึกษา

(๑) การเล่าเรียนเบื้องต้นและเบื้องกลาง จะได้
สอบไล่ตามโรงเรียน หรือมีกำหนดสถานที่ในจังหวัดเรียน เพื่อที่นักเรียน
จะได้มาสอบไล่ตามกำหนดชั้นลำดับชั้นตามหลักสูตรของการศึกษา

(๒) การสอบไล่ชั้นแข่ง สำหรับนักเรียนเข้าสอบไล่
เอารางวัดขุนเล่าเรียนที่เป็นของท่านผู้ทำการกุศลได้ให้ไว้และรับประกาศ
นียบัตรของกระทรวงธรรมการ

(๓) การสอบไล่ชั้นแข่งรับทุนเล่าเรียนของหลวง เพื่อ
ที่จะได้ไปศึกษาวิชาการต่างประเทศ

(๔) การสอบไล่ชั้นแข่ง เพื่อผู้ที่จะเข้ารับราชการพล -
เรือน ซึ่งจะมีข้าหลวงสำหรับการสอบไล่นี้ต่างหาก

(๕) การสอบไล่ให้ประกาศนียบัตรครูอาจารย์ที่จะได้ออก
สอนตามโรงเรียน

(๖) การสอบไล่พระปริยัติธรรมซึ่งพระสงฆ์จะได้เป็น
เปรียญหลวง

(๗) การสอบไล่พิเศษอื่น ๆ ในทางที่จะเข้าวิทยาลัยหรือ
โรงเรียนพิเศษ เป็นต้น

(หมายเหตุ การสอบไล่ชั้นแข่งขันนั้น จะต้องตั้งแบบเรียกค่าธรรมเนียม
เข้าสอบไล่ และจะคืนให้เมื่อผู้ไล่ไล่คะแนนถึง ๑๐๐ ละ ๕๐ ขึ้นไป เพื่อ
จะกันผู้ที่มีความรู้ยังไม่ถึงแก่หลักของการสอบไล่ จะได้ไม่ส่งเข้าสอบไล่
ไต่กาย ๆ)

หมวด ๓

ว่าด้วยประมาณจำนวนเด็กในอายุเข้าโรงเรียนมณฑลกรุงเทพฯ
และจำนวนโรงเรียนที่ต่องการจะให้เพียงพอกับการศึกษาของเด็กนั้น
ในมณฑลกรุงเทพฯ เด็กผู้ชายในอายุเล่าเรียนประมาณ ๕๐,๐๐๐ คน

๑๕. เมื่อได้ตรวจสอบและอาศัยด้วยสารบรรณบัญญัติที่ควรเชื่อ -
ฟังได้ในบางประเทศที่ทำสามะโนครว มีญี่ปุ่น อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส
และอเมริกา เป็นต้น เอาเป็นหลักคะเนแล้ว เด็กที่อยู่ในอายุเล่า
เรียนในประเทศเหล่านั้น มีจำนวน ๑ ใน ๖ ของพลเมือง เพราะ
ฉะนั้นคะเนว่า ไฟฟ้าชำแ่นดินที่ในกรุงเทพฯ และเมืองในมณฑลของ
กรุงเทพฯ นั้น รวมประมาณเกือบ ๕๐๐,๐๐๐ คน อย่างน้อยต้องมีเด็ก
อายุเล่าเรียน ๑ ใน ๖ ทั้งหญิงทั้งชาย ๘๐,๐๐๐ คน ยกเป็นผู้หญิงเสีย
ครึ่งหนึ่ง คงแต่เด็กผู้ชายในอายุเล่าเรียน ๑ ใน ๑๒ ของพลเมืองเป็น
๔๐,๐๐๐ คน ซึ่งควรจะเข้าโรงเรียน

เด็กผู้ชายที่เข้าโรงเรียน ๓๐,๐๐๐ คน

๑๖. คะเนว่า เด็กที่จำเพาะได้มาเรียนจริง ๆ คิดเป็น
มัธยม ประมาณเพียง ๓๕ ใน ๑๐๐ ภาคเสีย ๒๕ ใน ๑๐๐ ไม่ได้มาเรียน
มีกิจและป่วยไข้ และถูกหกลานทาสและชวานาอายุในกำหนดเรียน นายใช้เสีย
บ้าง บิดามารดาใช้ให้เลี้ยงน้อง เลี้ยงสัตว์บ้าง ไม่ได้ให้มาเรียน ควรจะ
ต่องจกที่เป็นโรงเรียนให้พอแก่เด็กที่จะเข้าเรียนได้ เมื่อการเล่าเรียนเจริญ
เต็มที่แล้ว ที่สำหรับโรงเรียนก็ต้องมีพอแก่เด็กผู้ชายประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน

นักเรียนโรงเรียนเบื้องต้น ๒๘,๐๐๐ คน

๑๗. ในเด็ก ๓๐,๐๐๐ คนนี้ ควรจะแบ่งเป็นส่วนที่ใกล้ชีวิตดังนี้

(๑) ในโรงเรียนเบื้องต้นแรกและเบื้องต้น คัดเฉพาะแต่
ที่มาโรงเรียนเป็นมัธยมประมาณ ๒๘,๐๐๐ คน

โรงเรียนเบื้องต้นกลางเบื้องต้นสูง ๒,๐๐๐ คน

(๒) โรงเรียนชั้นสูงชั้นกลาง คัดเฉพาะแต่ที่มาโรงเรียน
เป็นมัธยมประมาณ ๒,๐๐๐ คน

จำนวนนักเรียนที่ในโรงเรียนเดี๋ยวนี้

๑๘. ในเวลาปัจจุบันที่เล่าเรียนอยู่

(๑) ในโรงเรียนเบื้องต้นในกรุงเทพฯ ๖ โรงเรียนหลวง
๖ โรงเรียน นักเรียน ๙๔๔ คน โรงเรียนเขลยศักดิ์มาจทะเลเบียนสอน
ตามแบบกรมศึกษาธิการ ๓๔ โรงเรียน นักเรียน ๑,๔๖๐ คนโรงเรียน
ไทยสาขาของมหามกุฏราชวิทยาลัย ๔ โรงเรียน นักเรียนประมาณ ๔๕๐ คน
รวม ๓,๐๕๙ คน

(๒) ในโรงเรียนที่สอนภาษาอังกฤษควบนับเป็นโรงเรียน
เบื้องต้น ๖ โรงเรียน นักเรียน ๔๑๑ คน เพราะฉะนั้นจึงเห็นชัดได้
ว่าโรงเรียนในปัจจุบันนี้ไม่พอแก่เด็กในอายุเล่าเรียนที่เดียว ซึ่งควรจะจัดที่
เรียนเพิ่มเติมขึ้นอีก

โรงเรียน ๓ ชนิด

๑๙. ศึกษาดานควรจัดเป็น ๓ ชนิดของโรงเรียนคือ

(๑) โรงเรียนหลวง

(๒) โรงเรียนเขลยศักดิ์ในบ่ารุง

(๓) โรงเรียนเขลยศักดิ์นอกบ่ารุง

อธิบายชนิดโรงเรียน

๒๐. ชนิดโรงเรียนนั้นบรรยายดังนี้

โรงเรียนหลวง

(๑) โรงเรียนหลวงนั้น เป็นโรงเรียนซึ่งได้รับบรรณาการอุดหนุนในการตั้งปวงจากรัฐบาล และอยู่ในบังคับบัญชาของกรมศึกษาธิการทั้งสิ้น

โรงเรียนเขลยศักดิ์ในบ้ำรุง

(๒) โรงเรียนเขลยศักดิ์ในบ้ำรุงนั้น คือโรงเรียนเขลยศักดิ์ซึ่งได้รับความบ้ำรุงอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นส่วน นอกนั้นได้รับความอุดหนุนและทุนมาจากบุคคล แดกกรมศึกษา การตองตรวจการเลาเรียนนั้น และอนุญาตเงินที่จะช่วยอุดหนุนนั้นแล้วแต่อาการของโรงเรียนนั้นที่ได้จัดการสอนเพียงไร

โรงเรียนเขลยศักดิ์นอกบ้ำรุง

(๓) โรงเรียนเขลยศักดิ์นอกบ้ำรุงนั้น เป็นโรงเรียนไปรเวต ซึ่งไม่ได้รับความบ้ำรุงอุดหนุนจากรัฐบาล และกรมศึกษาธิการไม่ได้เกี่ยวในการบังคับปกครองแต่อย่างหนึ่งอย่างใด

โรงเรียนเขลยศักดิ์จุแก่เด็กที่จะเรียนและโรงเรียนหลวงจุแก่เด็กที่จะเรียน

๒๑. คະเนาว่า โรงเรียนเขลยศักดิ์ในบ้ำรุงทั้งโรงเรียนเขลยศักดิ์นอกบ้ำรุง เมื่อการศึกษาเจริญขึ้นแล้ว สามารถที่จะมีที่เป็นโรงเรียนให้เด็กเรียนจุได้ ๑๐,๐๐๐ คน เป็นมัธยมประมาณ ก็เป็นธรรมดาที่รัฐบาลควรจะต้องจัดโรงเรียนหลวงให้มีเพียงพอ อย่างน้อยจุพอเด็กที่มาเรียนเป็นมัธยมประมาณ ๒๐,๐๐๐ คน ดังได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๑๖ ว่าควรจะมีเด็ก ๓๐,๐๐๐ คนเข้าโรงเรียนนั้น

จำนวนโรงเรียนหลวงที่ต้องการ

๒๒. ควรจะให้มีโรงเรียนอยู่ อย่างน้อย คือ

(๑) โรงเรียนหลวงไทยเบื้องต้นประถมศึกษา ๑๒๐
โรงเรียน มีที่จุเพียงพอกับเด็กประมาณ ๑๔,๐๐๐ คน(จะได้แบ่งแผนที่กรุงเทพฯ
ออกเป็นจังหวัดโรงเรียนตามหมู่บ้านที่จะตั้งโรงเรียนขึ้นได้)

(๒) โรงเรียนหลวงไทยเบื้องต้นมัธยมศึกษา ๔ โรง-
เรียน มีที่จุเพียงพอกับเด็กประมาณ ๑,๐๐๐ คน

(๓) โรงเรียนอังกฤษไทยเบื้องต้น ประถมศึกษา ๕ โรง-
เรียน มีที่จุเพียงพอกับเด็กประมาณ ๖๐๐ คน

(๔) โรงเรียนอังกฤษเบื้องต้นมัธยมศึกษา ๒ โรงเรียน
มีที่จุเพียงพอกับเด็กประมาณ ๒๐๐ คน

หมวด ๔

ว่าด้วยการที่จะให้โรงเรียนมากขึ้น

โรงเรียนใหม่

๒๓. รัฐบาลควรจะสร้างหรือซ่อมแซมแก้ไขจัดตั้งเป็นโรงเรียน
ขึ้นใหม่ปีหนึ่งอย่างน้อย ๖ โรงเรียน โรงเรียนไทยเบื้องต้นโรงเรียน ๑
ให้เด็กประมาณ ๑๕๐ คนต่อ ๖ โรงเรียน เด็กเข้าเรียนใหม่ปีหนึ่งประมาณ
๕๐๐ คน

บำรุงอุดหนุนโรงเรียนเซนต์กิ้ง

๒๔. รัฐบาลควรบำรุงบรรดาโรงเรียนเซนต์กิ้งซึ่งเลือกที่จะมา
จดทะเบียนและอยู่ในการตรวจของกรมศึกษาธิการ การที่จะบำรุงนี้มีอยู่ ๒
ทาง คือ

(๑) โดยอุดหนุนให้เงินแล้วแต่จำนวนนักเรียนจำเพาะ
ที่มาเรียน คือตามมัธยมประมาณที่ได้จัดบัญชีรายวันไว้

(๒) โดยช่วยให้ครู หรือเครื่องเล่นเรียนใช้สอย ฯลฯ
สำหรับใช้ทำการในโรงเรียนนั้น

โรงเรียนไทยเบื้องต้นใหม่ นับเป็นที่หนึ่ง

๒๕. โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบส่วนภาษาไทยนั้น ควรจะ

แบ่งเป็นชั้นสูงและชั้นต่ำ ส่วนโรงเรียนชั้นสูงนั้น จะได้จัดทำให้เป็นโรงเรียน
ไทยเบื่องกลาง นับเป็นที่หนึ่งในกรุงเทพ ฯ ในปีต่อไปกรมศึกษาธิการจะได้ตั้ง
โรงเรียนไทยชั้นกลางใหม่ขึ้นอีกเป็นที่ ๒ ที่ ๓ แล้วแต่ความจำเป็นที่ต้องการให้
พอแก่จำนวนนักเรียนที่ได้เรียนจากโรงเรียนเบื่องต่ำได้เต็มหลักสูตรแล้ว ส่ง
มาเรียนวิชาสูงขึ้นในโรงเรียนเบื่องกลาง

โรงเรียนอังกฤษเบื่องต้นและเบื่องกลางใหม่

๒๖. โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบฝ่ายอังกฤษก็อย่างเดียวกัน
ควรที่จะแบ่งเป็นส่วนโรงเรียนชั้นต่ำและชั้นสูง ส่วนชั้นสูงนั้นจัดเป็นโรงเรียน
อังกฤษเบื่องกลางและส่วนชั้นต่ำนั้นเป็นโรงเรียนอังกฤษเบื่องต้น ในปีต่อไป
จะได้ตั้งโรงเรียนอังกฤษทั้งเบื่องต้นและเบื่องกลางขึ้นใหม่ แล้วแต่ความ -
ต้องการ นักเรียนในโรงเรียนเบื่องต้นเรียนได้เต็มหลักสูตรจะได้ขยับเรียน
ในเบื่องกลางต่อไป

โรงเรียนเบื่องต้นเรียนได้เปล่า

๒๗. ในบรรดาโรงเรียนหลวงที่เป็นชั้นประถมศึกษา นักเรียนมา
เป็นเวลา การศึกษาควรจะให้เรียนได้เปล่า ไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน และ
เมื่อโรงเรียนเบื่องต้นประถมศึกษาได้จัดมากขึ้นแล้ว ควรมีข้อพระราชบัญญัติ
บังคับให้เด็กในอายุเล่าเรียนต้องมาเรียนในโรงเรียนเบื่องต้น

โรงเรียนชั้นกลางชั้นสูงควรเรียกค่าเรียน แต่มีทุนเล่าเรียนหลวง

๒๘. ในโรงเรียน ชั้นกลาง ชั้นสูง ควรจะต้องเรียกค่าเรียน แต่
ควรที่จะเปิดช่องไว้ในส่วนเด็กนักเรียนที่จนแต่ฉลาดเฉลียว ไม่มีทุนรอน
สามารถจะเสียค่าเล่าเรียนในชั้นกลางชั้นสูงได้ ก็ให้สอบไล่โดยทางเป็นนัก-
เรียนหลวง เป็นทุนเล่าเรียนจะไม่ต้องเสียค่าเรียนในโรงเรียนชั้นกลาง
ชั้นสูง

ค่าเรียนเรียกได้จ่ายในการศึกษา

๒๙. ค่าเรียนที่นักเรียนได้เสียในโรงเรียนชั้นกลางและชั้นสูงเหล่า
นี้ จะมีมาเป็นทุนช่วยการใช้จ่ายเงินแผ่นดินในการศึกษาให้เบาลง

หมวด ๕

ว่าด้วยการที่จะให้มีครูอาจารย์พอกแก่โรงเรียน

จำเป็นต้องฝึกหัดครูอาจารย์

๓๐. ในเวลาที่กรมศึกษาธิการได้ตั้งจำนวนโรงเรียนเพิ่มเติมขึ้นเท่าไร ในเวลานั้นจัดโดยความจำเป็นเท่าที่จะฝึกหัดครูอาจารย์ให้ได้ส่วนจำนวนเพียงพอสำหรับทำการในโรงเรียนนั้น ๆ

โรงเรียนฝึกหัดครูอาจารย์ใหม่

๓๑. เพื่อการนี้ต้องสร้างโรงเรียนหรือวิทยาลัยสำหรับฝึกหัด - อาจารย์เป็นนักเรียนอยู่ประจำที่โรงเรียน จุเพียงพอแก่นักเรียนอย่างน้อย ๕๐ คนก่อน นักเรียนเหล่านี้จะได้ฝึกหัดสำหรับทำการในโรงเรียนต่าง ๆ (รายละเอียดที่ว่าด้วยโรงเรียนฝึกหัดครูอาจารย์นี้ ไว้ในหมวด ๕ โรงเรียนพิเศษแล้ว)

ครูอาจารย์ฝึกหัดออกรับการปีละ ๕๐ คน

๓๒. โรงเรียนฝึกหัดครูอาจารย์นี้ จะต้องให้นักเรียนได้รับความสั่งสอนสามารถที่จะได้นักเรียนเป็นครูอาจารย์สำหรับลอกทำการในโรงเรียนไทย หรืออังกฤษ หรือสำหรับการพิเศษทั้งในกรุงเทพฯ และหัวเมืองปีละ ๕๐ คน หรือมากกว่า

อัตราเงินเดือน

๓๓. ควรจะต้องกำหนดอัตราเงินเดือนสำหรับครูอาจารย์ในโรงเรียนหลวง ดังต่อไปนี้

อัตราเงินเดือนสำหรับผู้ช่วยอาจารย์

(๑) ครู อาจารย์ที่ได้ฝึกหัดแล้ว และได้รับประกาศนียบัตร
(ก) ในโรงเรียนไทยเบื้องต้นชั้นที่ ๑ ตั้งแต่เดือนละ ๕๐ บาทขึ้นไปปีละ ๕ บาท จนถึงเดือนละ ๕๐ บาทเป็นอย่างสูง ชั้นที่ ๒ ตั้งแต่เดือนละ ๕๐ บาทขึ้นไปปีละ ๕ บาท จนถึงเดือนละ ๖๐ บาทเป็นอย่างสูง

(ข) โรงเรียนไทยเบ็องกลาง ชั้นที่ ๑ ตั้งแต่เดือน
ละ ๖๐ บาทขึ้นไปละ ๕ บาท จนถึง ๑๐๐ บาทเป็นอย่างสูง ชั้นที่ ๒ ตั้งแต่
เดือนละ ๕๐ บาทขึ้นไปละ ๕ บาทจนถึง ๘๐ บาทเป็นอย่างสูง

(ค) โรงเรียนอังกฤษไทยเบ็องคนชั้นที่ ๑ ตั้งแต่
เดือนละ ๖๕ บาท จนถึง ๑๒๕ บาทเป็นอย่างสูง ชั้นที่ ๒ ตั้งแต่เดือนละ ๕๕
บาทขึ้นไปละ ๑๐ บาทจนถึง ๑๐๕ บาทเป็นอย่างสูง

(๒) อาจารย์ใหญ่และครูผู้ช่วยในโรงเรียนอังกฤษไทยเบ็อง
กลางจะได้เงินเดือนแล้วแต่ควรกับกาลและเทศะ ที่จะตั้งโรงเรียนนั้นขึ้น

(๓) ครูอาจารย์ผู้ใดที่แน่นิ่งว่าไม่ได้ฝึกหัด แต่ได้รับประกาศ
นียบัตรสำหรับครูอาจารย์แล้ว จะได้รับเงินเดือนน้อยกว่าครูอาจารย์ที่ได้ฝึกหัด
รับประกาศนียบัตรเดือนละ ๕ บาท

(๔) ครูอาจารย์ที่ไม่ได้ฝึกหัดและไม่ได้รับประกาศนียบัตร
แต่คงเป็นครูอยู่ ถ้าสารวัตรใหญ่การศึกษาได้ตรวจและแนะนำควรวินิจฉัย
อยู่แล้ว อัตราเงินเดือนที่จะได้รับน้อยกว่าครูอาจารย์ที่ได้ฝึกหัดชั้นที่ ๑ เดือน
ละ ๑๕ บาท

(๕) นักเรียนเป็นครูในโรงเรียนไทยเบ็องค่า จะได้รับเงิน
เดือน ๆ หนึ่งตั้งแต่ ๑๐ บาท ถึง ๒๐ บาทเป็นอย่างสูง นักเรียนเป็นอาจารย์
ในโรงเรียนไทยอังกฤษชั้นค่า จะได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๑๕ บาทถึง ๒๕ บาท
เป็นอย่างสูง

(๖) บรรดาเงินเดือนที่เพิ่มขึ้นนั้นแล้วแต่รายงานของสารวัตร
ใหญ่ที่ครูอาจารย์นั้นได้ทำการสอนดีหรือคงอยู่หรือเลวทราม **เขาถามชอบที่ได้**
สอนดีเป็นประมาณ

(๗) ครูอาจารย์ที่ได้ฝึกหัดรับประกาศนียบัตรชั้นที่ ๒ ได้ทำ
การเป็นครูโดยอย่างประเสริฐ ๓ ปีแล้ว ควรจะตำแหน่งขึ้นเสมอครูอาจารย์
ที่ได้รับประกาศนียบัตรชั้นที่ ๑

หมวด ๖

ว่าด้วยการตรวจ

การตรวจนี้เป็นสิ่งสำคัญทั้งการสอน กองตรวจควรมี ๑
 สारวทรใหญ่ ๒ สारวทร ๓ สारวทรรอง

สารวทรใหญ่

๓๔. สารวทรใหญ่จะได้บังคับบัญชาของสารวทรโดยเต็มทั้งสิ้น
 สารวทร

๓๕. ควรจะตั้งสารวทรคนหนึ่งสำหรับทุก ๕๐ โรงเรียน

สารวทรรอง

๓๖. สารวทรหนึ่งมีสารวทรรองอยู่ไต่บังคับ ๕ คน มีสารวทรรอง
 หนึ่งคนหน้าที่ตรวจ ๑๐ โรงเรียน

สารวทรเลือกจากผู้ที่มีความรู้เป็นอาจารย์ได้

๓๗. บรรดาสารวทรและสารวทรรอง ถ้าเป็นไปได้ จะต้อง
 เป็นคนที่ได้เคยสั่งสอนเป็นครูอาจารย์แล้ว และเลือกเอาจำเพาะสำหรับที่มี
 ความสามารถและคุณสมบัติทั้งความดีความชอบ

อัตราเงินเดือนสารวทร

๓๘. อัตราเงินเดือนสารวทร ดังต่อไปนี้

(๑) สารวทรเดือนหนึ่ง ๑๖๐ บาท และขึ้นทุกปีโดยเดือน
 ละ ๑๕ บาท จนถึง ๒๕๐ บาทเป็นอย่างสูง

(๒) สารวทรรองเดือนหนึ่งตั้งแต่ ๘๐ บาท และขึ้นทุกปี
 โดยเดือนละ ๑๐ บาท จนถึง ๑๖๐ บาทเป็นอย่างสูง

หมวด ๘
วาทกรรมค้ำคูณ

กรรมกรสำหรับค้ำคูณ

๓๘. ควรจะตั้งกรรมกรพิเศษสำหรับแบบเรียนในที่ เพื่อที่จะได้ตรวจสอบแบบเรียนที่แต่งไว้แล้ว และที่จะแต่งต่อไป หรือผู้แต่งมาขายกรรมสิทธิ์ให้ก็ได้ และเตรียมเรียบเรียงแบบค้ำคูณสำหรับใช้ในโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งช่วง

จำนวนผู้เป็นกรรมกร

๔๐. กรรมกรค้ำคูณนี้ ควรจะมีจำนวน ดังนี้

(๑) เสนาบดีกระทรวงกรรมกร โดยตำแหน่ง

(๒) อธิบดีกรมศึกษาธิการ โดยตำแหน่ง

(๓) สรรพวิชาใหญ่การศึกษา โดยตำแหน่ง

(๔) ครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ โดยตำแหน่ง

(๕) และผู้อื่นอีก ๕ นายเป็นอย่างน้อย ในจำนวน ๕ นายนี้

เป็นครูอาจารย์ที่เคยสั่งสอนอย่างน้อยเพียง ๒ คน สมาชิกมา ๕ คนเป็นองค์ประชุม

ผู้เป็นประธาน

๔๑. อธิบดีกรมศึกษาธิการ เป็นประธานในกรรมกรโดยตำแหน่ง

ผู้เป็นประธานเลือกผู้เป็นกรรมกรถวายให้ทรงตั้ง

๔๒. การเลือกสมาชิกในกรรมกรนั้น ผู้เป็นประธานเป็นผู้เลือก และเมื่อเหตุลุลเกล้า ๆ ถวายจำนวนชื่อ ทรงเห็นชอบหรือแก้ไขพระราชทานผู้ใดควรจะเป็นใหม่เสร็จแล้ว นามของผู้เป็นกรรมกรนั้นจะได้ลงในราชกิจจานุเบกษา เป็นสำคัญ

หน้าที่กรรมกร

๔๓. หน้าที่ทั่วไปของกรรมการนั้นจะได้เลือก หรือถ้าเป็นการ
จำเป็นจะได้เตรียมและเรียบเรียงเลือกคัดแบบตำราเรียน กับทั้งภาษาไทย
และภาษาอังกฤษสำหรับใช้ในโรงเรียนทั้งปวง

ผู้รวบรวม

๔๔. จะตอ้งตั้งผู้รวบรวม (เอคิเตอร์) ผู้หนึ่ง สำหรับรวบรวม
ตรวจพิมพ์ตำราเรียน มีกำหนดเงินเดือนและอยู่ในบังคับของนายก

หน้าที่ผู้รวบรวมต้องพิจารณาตรวจสอบก่อน

๔๕. สมุดแบบตำราทุกเล่มได้ส่งมาเพื่อจะให้พิจารณาตรวจนั้น
ผู้รวบรวมต้องรับตรวจก่อน แล้วทำรายงานเสนอต่ออธิบดีกรมศึกษาธิการ
และตำรานั้นผู้รวบรวมได้ตรวจเห็นว่าสมควรจะใช้ในกรมศึกษาธิการหรือไม่

รายงานของผู้รวบรวมส่งกรรมการปรึกษา

๔๖. รายงานของผู้รวบรวมนั้น จะได้ส่งให้กรรมการตรวจปรึกษา
ถ้ากรรมการเห็นว่าจะต้องพิจารณาตรวจอีกแล้ว ก็ตอ้งตั้งผู้พิจารณา จะเป็น
สมาชิกในกรรมการหรือผู้อื่นก็ได้ ส่งรายงานของผู้รวบรวมนั้นให้ผู้พิจารณา
ตรวจโดยละเอียด

ผู้เป็นประธานเลือกผู้พิจารณา

๔๗. ผู้เป็นประธานเลือกตั้งผู้พิจารณาทุกเรื่อง และปรึกษาพร้อม
ด้วยกรรมการกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะให้แก่ผู้พิจารณา และกำหนดเวลาให้
ยื่นรายงานที่พิจารณานั้น

รายงานกรรมการชี้ขาดในรายงานของผู้พิจารณา

๔๘. รายงานของผู้พิจารณานั้นจะได้เสนอยังกรรมการ ให้ประชุม
ชี้ขาดว่าสมุดนั้นควรจะใช้หรือไม่ควรจะใช้ ในก่อนเวลาที่กรรมการจะตัดสินใจ
กรรมการจะตั้งอนุกรรมการ หรือมอบให้พวกในกรรมการ จะเป็นหนึ่งหรือหลาย
คนตรวจสอบสมุดนั้นที่จะได้ประกออบกับการชี้ขาดเหมือนกัน

กรรมการยอมรับคำรายนั้นแล้วต้องพิมพ์ ถ้าพิมพ์แล้วต้องซื้อ

๔๙. ถ้าสมุคณั้กรรมการยอมรับให้ใช้แล้ว แต่สมุคณั้ได้ประกาศตีพิมพ์เสียก่อนแล้ว อธิบดีกรมศึกษาธิการจะรับซื้อมากน้อยก็ฉบับตามควรก็ได้ ถ้าสมุคณั้ยังไม่ได้พิมพ์ นายกตองจ้จัดการให้พิมพ์และประกาศให้ใช้ ส่วนค่าต่าง ๆ ที่ต้องเสียไป ต้องตั้งในราคาสมุคที่พิมพ์สำหรับจะใช้ในโรงเรียนนั้นด้วย รัฐบาลจะถือฉบับกรรมสิทธิ์ไว้จนกว่าจะได้คืนค่าที่ออกทุนไป และไม่เกินกว่าที่ได้กำหนดทุนไว้ในงบประมาณ

ซื้อฉบับกรรมสิทธิ์

๕๐. ในการขางเรื่องที่เป็นพิเศษ กรรมการจะซื้อฉบับกรรมสิทธิ์ไว้เป็นของรัฐบาลก็ได้ ถ้าทุนในงบประมาณนั้นมีอยู่เพียงพอแล้ว

รางวัลแก่ผู้รวบรวม ผู้แต่ง ผู้แปล

๕๑. ถ้าตกลงว่าจะต้องการต้นฉบับเดิม นั้น จะเป็นเรื่องแปลก็ดี เรื่องที่เลือกคัดมาก็ดี หรือเรื่องใหม่ที่แต่งใหม่ก็ดี กรรมการมีอำนาจที่จะให้รางวัลแก่ผู้แต่งสมุคคำรารเรียนที่เห็นชอบแล้วนั้นทุกเรื่อง รางวัลจะสมควรเท่าไรนั้น กรรมการจะเป็นผู้กำหนดให้

ผู้รวบรวมรับผิดชอบในเรื่องการพิมพ์

๕๒. ผู้รวบรวม (เอคิเตอร์) ต้องรับผิดชอบในการเรียบเรียง และตรวจพิมพ์ในแทนทุก ๆ เรื่อง ซึ่งกรรมการได้มีคำสั่งให้พิมพ์ขึ้นนั้น

เรื่องแบบเรียนที่ต้องการเป็นการด่วน

๕๓. อธิบดีกรมศึกษาธิการ ซึ่งเป็นประธานในกรรมการ จะได้ปรึกษากรรมการเป็นคราว ๆ ตามเวลาที่ควรจะได้ตัดสินใจว่าสมุคคำรารแบบเรียนเรื่องอะไรที่ต้องการและเรื่องใดที่ต้องการเป็นการด่วน แล้วอธิบดีจะได้บังคับการที่ท่าของผู้รวบรวมเร่งรัดตามที่ตกลงกันนั้น

ส่งฉบับเป็นตัวอย่างไปตามมณฑล

๕๔. สมุดแบบตำราเรียนที่ได้พิมพ์ตามคำสั่งของกรรมการแล้ว
เสนาบดีกระทรวงธรรมการจะจัดส่งไปตามข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลละ ๔ ฉบับ
เพื่อที่จะได้ตรวจดูและรับใช้ในโรงเรียนตามหัวเมืองในมณฑลนั้น เรื่องโคเท่า
โคจะได้มารับไปจำหน่ายตามโรงเรียนในมณฑลนั้น ๆ

แตงนักเรียนออกไปเรียนวิชาที่ต้องการ เข้ามาแต่งตำรา

๕๕. ถ้าเป็นการจำเป็นจะต้องแตงนักเรียนผู้มีความสามารถให้ออกไป
ต่างประเทศ ศึกษาเรื่องวิชาการพิเศษสำหรับเมื่อกลับมาจะได้แต่งเรียบเรียง
สมุดตำราเรียนในเรื่องและวิชาที่ได้ให้ไปเรียนนั้นเป็นการพิเศษ

สมุดตำราเรียนว่านายเทาขุน

๕๖. สมุดที่กรรมการได้ตรวจและให้พิมพ์ขึ้น หักค่าราคาต่าง ๆ
เสร็จแล้วจะได้จ่ายเทาขุนเพื่อจะให้ราคาถูกต้องที่สุด

ทุนสำหรับแบบเรียนตำราเรียน

๕๗. ถ้ากระทรวงพระคลังจะยอมให้เงินล่วงหน้าสำหรับพิมพ์หนังสือ
เล่าเรียน เงินอนุญาตเช่นนี้จะจัดส่งคืนเมื่อจำหน่ายแบบเรียนได้

(หมายเหตุ เงินใช้สอยค่าพิมพ์แบบตำราเรียนในศก ๑๑๗

(พ.ศ. ๒๔๔๑) ไม่มีในงบประมาณ เพราะได้ตกลงว่าจะยอมให้เอกชนรับไปพิมพ์
จำหน่าย ราคากรมศึกษาจะกำหนดให้ ก็มีผู้รับพิมพ์ในแบบเรียนที่ขาดมือลงอยู่แล้ว)

หมวด ๔

ว่าด้วยโรงเรียนพิเศษ

โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์

๕๘. โรงเรียนพิเศษในวิบรคที่ควรจะต้องตั้ง ซึ่งเป็นความต้องการ
อันใหญ่หลวงทางการศึกษา คือโรงเรียนหรือวิทยาลัยสำหรับฝึกหัดอาจารย์ นี่เป็น
สิ่งสำคัญในเวลาปัจจุบัน ที่มีอยู่แล้วก็เป็นแก่อาศัยที่โรงเรียนเล็ก เพราะว่าเป็นที่

มีโรงเรียนนี้เบื้องต้นอยู่ด้วย ที่นักเรียนได้แบ่งเวลาออกจากศึกษาก็ได้ฝึกซ้อม
ในการสอนเด็กในโรงเรียนนั้นที่จะให้ชานาญด้วย แต่ว่าโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์
ที่ได้ตั้งขึ้นและเรียนอยู่เดี๋ยวนี้เป็นโรงเรียนที่นักเรียนได้มาเรียนเป็นเวลา หากให้
โรงเรียนที่นักเรียนอยู่ประจำไม่ มีนักเรียนอยู่ ๓ คน การเรียนก็ต้องช้ากว่าที่
นักเรียนอยู่ประจำ นักเรียนออกเป็นครูอาจารย์ตามโรงเรียนอื่นไม่ทันแก่ความ
ต้องการ เพราะฉะนั้นต้องขอตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ดังต่อไปนี้

๑. โรงเรียนที่จะตั้งนี้ต้องเป็นโรงเรียนอยู่ประจำ ให้นักเรียนได้ฝึก
หัดดังนี้

(ก) ฝึกหัดนักเรียนเป็นครูอาจารย์สำหรับโรงเรียนไทยเบื้องต้น

(ข) ฝึกหัดนักเรียนเป็นครูอาจารย์สำหรับโรงเรียนไทยเบื้องต้น
กลาง

(ค) ฝึกหัดนักเรียนเป็นครูอาจารย์สำหรับโรงเรียนอังกฤษ
ไทยเบื้องต้น

(ง) ฝึกหัดนักเรียนเป็นครูอาจารย์สำหรับโรงเรียนอังกฤษ
ไทยเบื้องต้นกลาง

(จ) ฝึกหัดเป็นสารวัตรสำหรับตรวจโรงเรียน

(ฉ) ฝึกหัดคนสำหรับการพิเศษที่จำเพาะเกี่ยวแก่การศึกษาที่
จะได้นำไปใช้ในการศึกษาทั่วไป

๒. นักเรียนฝึกหัดสำหรับทำการในโรงเรียนไทยเบื้องต้น ต้องเร่ง
รีบให้เรียนในคดีการ เรียนในปี ๑ หรือ ๒ ปี ตามความสามารถของนักเรียนนั้น
ที่ออกทำการเป็นครูได้ นักเรียนฝึกหัดสำหรับทำการในโรงเรียนอังกฤษไทยและ
โรงเรียนไทยเบื้องต้น ต้องเรียนในคดีการ เรียนให้ได้ใน ๒ ปีหรือ ๓ ปี ตาม
ความสามารถของนักเรียนนั้น นักเรียนที่ฝึกหัดทำการในโรงเรียนอังกฤษเบื้องต้น
กลางหรือการพิเศษนั้น จะต้องเรียนในคดีการ เรียนใน ๓ ปีหรือ ๔ ปี แล้วแต่
ความสามารถที่จะออกทำการได้

๓. นักเรียนที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์นี้ ต้องสอบความรู้ที่จะเข้าเรียนได้แล้ว จึงจะรับให้เข้าเรียนและรับสัญญา ถ้าสอบไล่ไม่ได้ ไม่ยอมให้เป็นนักเรียน

๔. ในการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนฝึกหัดอาจารย์นี้ ต้องมีโรงเรียนสามัญติกที่อยู่ด้วย ซึ่งนักเรียนจะได้แบ่งเวลาสอนเด็กให้จำนวน นอกจากศึกษาคติของการเรียนสำหรับครูอาจารย์ด้วย

๕. ปลายปีทุกคน กรมศึกษาธิการจะได้สอบไล่ที่จะให้ประกาศนียบัตรสำหรับครูอาจารย์ นักเรียนเข้าสอบไล่ได้คะแนนชั้นที่ ๑ จะได้รับประกาศนียบัตรครูชั้นที่ ๑ ถ้าสอบไล่ได้คะแนนชั้นที่ ๒ จะได้รับประกาศนียบัตรครูชั้นที่ ๒ นักเรียนถ้าเป็นครูอาจารย์โรงเรียนหลวงจะได้รับเงินเดือนเมื่อสอบไล่ได้แล้ว ก็แล้วแต่ประกาศนียบัตรที่ได้รับนั้น การสอบไล่ที่สุคนธ์แบ่งเป็น ๒ ส่วน

ก. สอบไล่ในคดีการที่ได้ศึกษาอันตั้งกำหนดไว้ในห้องเรียน

ข. สอบไล่ในวิธีซ่อมสอนเด็กอยู่เสมอทุกปี ประมาณนักเรียนที่ได้ฝึกหัดเข้าสอบวิชาให้ได้ออกทำการในโรงเรียนต่าง ๆ ประมาณ ๕๐ คน

๖. สถานที่ที่จะสร้างโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ใหม่นี้จะได้สร้างในที่วัด ซึ่งมีที่ลานกว้างเป็นสนามและปลูกโรงเรียนสามัญติกด้วย ได้ตรวจดูที่วัดไว้ที่ ๑ วัดคตินายก (ถ้าสภาอุณาโลมแดงไม่ต้องการแล้ว) เป็นที่ดีพอเพียงแก่การที่จะขยายโรงเรียนใหญ่ใหญ่อีกก็ได้ แต่มีการก่อสร้างที่จะทำมากเพราะมีที่เปล่าและก่อสร้างไว้ ที่ ๒ วัดประยูรวงศาวาส เกาะใหญ่ทุ่งเกาะ และหลังพระอุโบสถ มีที่กว้างทำสนามได้ และใกล้กับราชวิทยาลัย อาศัยต่อกันได้ และไม่ต้องการโรงเรียนสามัญติก เพราะธรรมสถานมีที่อยู่แล้วและที่เรียนซึ่งนักเรียนจะได้ศึกษาก็มี อภิชัยพรหมาคารได้ จะต้องสร้างแต่ที่อยู่ครูอาจารย์และนักเรียน กับการรื้อกุฏิที่ชำรุดหักพังมาก ปรามทำพื้นที่ส่วนพระสงฆ์ไปรวมอยู่เสียที่เกาะเล็ก มีกุฏิอยู่ทั้งเกาะ

๗. ประมาณค่าก่อสร้างและทำสถานที่โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ จุนักเรียน ๔๐ คน ถึง ๑๐๐ คนได้ ซึ่งกะไว้แล้วประมาณ ๑,๑๕๐ ชั่ง โรงเรียนที่จะสร้างก็คือเพื่อที่ขยายให้กว้าง รับนักเรียนมากขึ้นต่อไปตามเวลาที่ต้องการในช่วง

หน้าก็จะต้องออกเงินอีกเล็กน้อยเท่านั้น แต่เพื่อที่จะไม่ให้ต้องเสียเงินแผ่นดินในการก่อสร้างโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์นี้มาก และต้องใช้เวลาในการที่ก่อสร้างด้วย ถ้าได้ที่บ้านใหญ่ ๆ ซึ่งตกเป็นของกลาง มีเรือนชานอยู่แล้ว เป็นแคชอมแซมเท่านั้น ก็จะไม่เปลืองเงินในการก่อสร้าง

๘. เครื่องเฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้สำหรับโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ ที่เป็นโรงเรียนประจำทุกอย่าง คิดประมาณ ๑๕๐ ชั่ง

๙. ค่าใช้สอยประจำเดือน นักเรียนอยู่ประจำเสร็จทุกอย่าง ประมาณ อยู่ใน ๔๐ ชั่ง เงินเดือนครูอาจารย์และเงินให้นักเรียนก็มีอยู่ในนี้แล้ว ยกเป็นค่ารับประทานคงจะขึ้นอีกเพียงจำนวนนักเรียนที่เพิ่ม ค่าใช้สอยเบ็ดเตล็ด คนใช้ และการรักษาสถานที่เท่านั้น รวมอยู่ในประมาณการจ่ายสำหรับศึกษาศก ๑๑๔ (พ.ศ. ๒๔๔๒) ในหมวด ๘ แล้ว

๑๐. การศึกษาในกรุงเทพฯ ในปัจจุบันนี้และในอนาคต ก็ต้องธรมเป็น ที่ตั้ง ครูก็แล้วก็ได้ให้การเล่าเรียนศึกษาดี การใหญ่สำคัญของกรมศึกษาธิการ ก็คือฝึกหัดครูให้ดีแล้วเป็นทางจริง ๆ ที่จะให้การศึกษเล่าเรียนในบ้านเมืองจำเป็น สู่ทางเจริญ เพราะฉะนั้นในการที่จะสร้างและตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์นี้เป็นที่ แรก และเป็นการศึกษาสำคัญของกรมศึกษาธิการที่จะทำการนี้

โรงเรียนฝึกหัดราชการพลเรือน

๘๕. โรงเรียนฝึกหัดราชการฝ่ายพลเรือน ซึ่งต้องการคนเข้ารับ ราชการให้เร็วกว่าที่เรียนตามหลักสูตรซึ่งกะวิชาเบื้องต้นกลางนั้น สกิมการตั้ง โรงเรียนฝึกหัดราชการ กรมศึกษาธิการได้ทูลเกล้า ฯ ถวายไว้แต่ศก ๑๑๕ (พ.ศ. ๒๔๓๘) โปรดเกล้า ฯ แล้ว แต่ส่งมาที่ประชุมเสนาบดี ฯ มีความ เห็นไม่ตกลงกันในหลักสูตรของการที่จะเรียนนั้น ในที่สุดให้เจ้าพระยาอภิชา ราชารับไปตรวจแก้ไข และปรึกษากับเสนาบดีกระทรวงธรรมการ และอธิบดี กรมศึกษาธิการ แต่ศก ๑๑๖ (พ.ศ. ๒๔๔๐) ได้เดือน ก็ยังไม่ได้ปรึกษาเพราะ มีราชการอื่นมาก การเป็นอันเข้าตุนั่งอยู่ แต่โรงเรียนฝึกหัดราชการนี้ควร

ควรจะต้อง เมื่อสภิมที่ไต่ทูลเกล้า ฯ ถวายนั้น สิ่งใดจะยังไม่เป็นที่เพียงพอหรือ
มากเกินไป ก็ควรจะแก้ไขให้เป็นอันตกลงที่จะได้ตั้งขึ้นตามต้องการโรงเรียนนี้ก็
จัดอยู่ในส่วนพิเศษ ถึงจะไม่อยู่ในกรมศึกษา จะอยู่ในกรมอื่นตั้งโรงเรียนตรวจ
ท่าแผนที่และโรงเรียนกฎหมายก็ดี

โรงเรียนแพทย์

๖๐. โรงเรียนแพทย์มีอยู่แล้วในกรมพยาบาล ควรจะจัดรีฟอร์มิให้
ขึ้นทันแก่ความต้องการ จะไต่ทูลเกล้า ฯ ถวายเป็นส่วนพิเศษต่อภายหลัง

โรงเรียนกฎหมาย

๖๑. โรงเรียนกฎหมายมีอยู่แล้วในกระทรวงยุติธรรม

โรงเรียนรังวัดท่าแผนที่

๖๒. โรงเรียนตรวจรังวัดท่าแผนที่ มีอยู่ในกรมแผนที่ กระทรวงพระ
คลังแล้ว

โรงเรียนสุศิลป์

๖๓. โรงเรียนสุศิลป์ได้ตั้งขึ้นคราว ๑ แล้ว ขึ้นในพระเจ้านั่งงยา
ขอ กรมหมื่นสรานุศาสตรศุภกิจ

โรงเรียนหัตถกรรม

๖๔. โรงเรียนหัตถกรรมการช่าง สภิมที่จะจัดยังคงคิดขัดด้วย
ความสับสนยังไม่ตลอด

หมวด ๕

ว่าด้วยการใช้ จ่ายในการศึกษา

ค่าโรงเรียนขึ้นใหม่

๖๕. ในการที่จะจัดให้การศึกษาให้ไต่ระเบียบแผนอันกล่าวชี้แจงมา
แล้วนี้ จำเป็นจะต้องขึ้นเงินค่าใช้จ่ายอีกมาก เป็นต้นว่า ปีหน้า รศ. ๑๑๔

(พ.ศ. ๒๔๔๒) จะต้องสร้างท่า

๑. โรงเรียนไทยเบื้องต้นขึ้นใหม่ ๖ โรง คิดทั้งค่าปลูกหรือ
ซ่อมแซมและเครื่องใช้พร้อม ๙๒๐ ซึ่ง

๒. โรงเรียนหรือวิทยาลัยสำหรับฝึกหัดอาจารย์ใหม่เป็นโรงเรียน
นักเรียนอยู่ประจำ คิดทั้งค่าก่อสร้างเครื่องใช้พร้อม ๑,๓๐๐ ซึ่ง

๓. สร้างโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบใหม่ ทั้งส่วนโรงเรียน
ไทยและโรงเรียนอังกฤษ ๒ แห่งประมาณ ๑,๐๐๐ ซึ่ง

คำบำรุงอุดหนุนโรงเรียนเซนต์สจจิว

๖๖. บำรุงโรงเรียนเซนต์สจจิว ที่ได้มาจดทะเบียนไว้ในกรมศึกษา
ธิการ เพื่อรัฐบาลจะได้ตรวจนั้น คิดจำเพาะแต่จำนวนนักเรียนที่ได้มาเรียน
คิดมัธยมประมาณนักเรียนคน ๑ เดือนละ ๒ สลึง ปีหนึ่งคนละ ๖ บาท ในศก
๑๑๘ (พ.ศ. ๒๔๔๒) คำนวณไว้ว่าจะมีนักเรียนประมาณ ๓,๐๐๐ คน ที่มา
เรียนเป็นมัธยมประมาณในโรงเรียนที่ได้บำรุง เพราะฉะนั้นเงินคำบำรุงที่จะ
อุดหนุนให้ ให้เป็นสิ่งของเครื่องเรียนหรือเงินกะไว้ ๒๒๕ ซึ่ง

เงินขึ้นในปีต่อไป

๖๗. ในปีต่อไปต้องขึ้นเงินอีก เพื่อ

๑. สำหรับสร้างโรงเรียนใหม่

๒. สำหรับบำรุงอุดหนุนโรงเรียนเซนต์สจจิวที่ตั้งขึ้นใหม่

๓. สำหรับบำรุงให้เงินเดือนครูอาจารย์ สารวัตร ฯลฯ

เงินให้สำหรับตั้งโรงเรียนใหม่กำหนดประจำปี

๖๘. ทุก ๆ ปี (ใน ๒๐ ปีข้างหน้า) ต้องสร้างโรงเรียนใหม่ ๖
โรงเรียนตามที่กำหนดไว้เป็นเงิน ๙๒๐ ซึ่ง และถ้าจะยอมให้ประมาณค่าใช้จ่าย
สำหรับสร้างโรงเรียนเบื้องต้น สูง ในเวลาที่ควรจะสร้างขึ้นใหม่
เงินยอมให้ไว้เพียงปีละ ๒๔๐ ซึ่ง คงเป็นเงินขึ้นสำหรับจัดและก่อสร้างโรงเรียน

ขึ้นใหม่ปีละ ๑,๐๐๐ ชั่ง

เงินขึ้นสำหรับครู อาจารย์ สรรวัตร ฯลฯ

๖๙. จะต้องขึ้นทุกปี สำหรับครู อาจารย์ใหญ่ สรรวัตร ฯลฯ
ตรวจโรงเรียน เป็นเงินเดือนขึ้นปีละ ๔๗๕ ชั่ง

เงินขึ้นการบำรุงอุดหนุนโรงเรียนเซนต์คิกเค่

๗๐. จะต้องขึ้นเงินสำหรับบำรุงโรงเรียนเซนต์คิกเค่ใน ๘ ปีข้างหน้า
ปีละ ๗๕ ชั่ง คະเนาว่าเด็กจะเข้าเรียนจำเพาะมาเรียนเป็นมัธยมประมาณขึ้น
ทุกปีประมาณ ๑,๐๐๐ คน

เงินค่าใช้สอยรวมขึ้นปีละ

๗๑. ค่าใช้สอยเบ็ดเตล็ดประมาณขึ้นปีละ ๑๐๐ ชั่ง

๗๒. เพราะฉะนั้นการใช้จ่ายในงบประมาณ ต้องขึ้นประมาณปีละ

๖๕๐ ชั่ง

การใช้จ่ายที่ใกล้ชิดใน ๕ ปี

๗๓. การใช้จ่ายที่ใกล้ชิด ในการศึกษาณฑลกรุงเทพฯ ฯ ใน ๕ ปี
ข้างหน้าประมาณดังต่อไปนี้

ร.ศ. ๑๑๘ (พ.ศ. ๒๔๔๒)	๕,๖๕๐	ชั่ง
ร.ศ. ๑๑๙ (พ.ศ. ๒๔๔๓)	๔,๑๕๐	ชั่ง
ร.ศ. ๑๒๐ (พ.ศ. ๒๔๔๔)	๔,๘๐๐	ชั่ง
ร.ศ. ๑๒๑ (พ.ศ. ๒๔๔๕)	๕,๔๕๐	ชั่ง
ร.ศ. ๑๒๒ (พ.ศ. ๒๔๔๖)	๖,๑๐๐	ชั่ง

หมายเหตุ (๑) ประมาณการจ่ายนี้ไม่ได้รวมเงินที่ได้อนุญาตสำหรับนักเรียนใน
ทางประเทศคเวย

(๒) ประมาณสำหรับศก ๑๑๘ (พ.ศ. ๒๔๔๒) รวมเงินการจร
สำหรับสร้างโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ ๑,๓๐๐ ชั่ง โรงเรียนสวนกุหลาบ ๑,๐๐๐ ชั่ง
อยู่ในนี้ด้วย

การที่จะได้เงินมาจ่าย

๗๔. การใช้จ่ายนี้ ในทางที่จะได้เงินนั้นมาใช้ โดย

(๑) อนุญาตจากพระคลัง หรือ

(๒) อนุญาตจากพระคลัง กับทั้งอาคารการศึกษาที่ควรจะต้องขึ้น

เก็บ เพื่อการเล่าเรียนในกรุงเทพฯ มาจ่ายในการศึกษาค่วย

หมวด ๑๐๐

ว่าด้วยการศึกษาสำหรับเด็กหญิง

การศึกษาส่วนเด็กหญิง เมื่อถึงเวลาจัดอนุวัติตามเด็กชาย

๗๕. การเล่าเรียนศึกษาส่วนเพศหญิง เมื่อถึงเวลาที่จะต้องจัด
อนุวัติตามเด็กชาย คือมีโรงเรียนบูรพทและโรงเรียนเบ็ญที่เมืองกลาง ทั้ง
ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และเพิ่มหลักเรียนในการเย็บปักถักร้อย และการ
รักษาเย็บเรือนตามสมัยที่ต่องการซึ่งจะจัดขึ้นได้

ฝึกหัดครูผู้หญิงเตรียมไว้

๗๖. ในสิ่งสำคัญของการเล่าเรียนส่วนสตรี ก็ต่องการครูอาจารย์
ผู้ที่จะสอนเป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นโรงเรียนสตรีที่ได้ตั้งขึ้นคือสุนันทาลัยนั้นควน
จะให้เป็นส่วนฝึกหัดหญิงที่จะเป็นอาจารย์เตรียมไว้ด้วย เมื่อถึงเวลาที่จะตั้งโรง
เรียนสตรีให้แพร่หลายจะได้หาครูได้โดยทันที เมื่อศก ๑๑๖ (พ.ศ. ๒๔๔๐)
กรมศึกษาธิการได้นำความเห็นกราบบังคมทูลสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ
เมื่อทรงสำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์ ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แล้ว
จะจัดหญิงปีละ ๖ คนฝึกหัดเป็นครูอาจารย์ และได้ตกลงกันกับครูใหญ่โรงเรียนนั้น
แล้ว คิดให้ค่าเบี้ยเลี้ยงและใช้สอยในเวลาที่เรียนอยู่เดือนละ ๒๐ บาทกำหนด
๓ ปี ออกเป็นครูได้ ครั้นว่างประมาณได้ตัดเสีย ไม่ให้ จึงไม่ได้จัดขึ้น ถ้าได้
จัดแล้วใน ๓ ปีข้างหน้าคงได้เด็กหญิงที่ได้ฝึกหัดเป็นอาจารย์ปีละ ๖ คน ก็จะเพียง
พอกับโรงเรียนสตรีที่จะเกิดขึ้นปีละ ๑ โรง ๒ โรง เมื่อถึงเวลาที่จะต้องจัดเพราะ
ฉะนั้น ในการที่จะรiformการศึกษาไม่ควรจะลืมเรื่องฝึกหัดหญิงเป็นอาจารย์ขึ้นไว้

เงินก็เพียงปีละ ๒๔ ซึ่ง เพราะการฝึกหัดต้องอาศัยเวลา ขอรบพระราช-
ทานจัดการที่จะฝึกหัดผู้หญิงเป็นครูไว้ด้วย

๗๗. รวบรวมใจความตามหมวด ๑ ถึง ๑๐ นี้ แสดงให้เห็นโดยชัดว่า
กรมศึกษาธิการต้องทำการใน ๒ ปี ๓ ปีข้างหน้า

(๑) จัดทำแบบแผนให้สมควร และลำดับชั้นการศึกษาให้เป็น
ธรรมดาเป็นขั้น

(๒) ก่อสร้างและจัดตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่ ทั้งบำรุงอุดหนุน -
โรงเรียนที่มีอยู่แล้ว และจะให้ขึ้นอีกพอควรแก่เด็กชายในอายุเล่าเรียนจะได้
เรียนมากขึ้นโดยลำดับ

(๓) ฝึกหัดครูอาจารย์และสารวัตร เพื่อจะได้สั่งสอนและ
ตรวจตราการเล่าเรียนตามโรงเรียนที่ขึ้นใหม่ และการเล่าเรียนให้ได้ผลดี

(๔) เตรียมจัดทำสมุดแบบตำราเรียนให้เป็นแบบเรียนโดย
ลำดับชั้น

(๕) ตั้งแบบแผนวิธีการสอบไล่ เลือกคณิกเรียนที่จะได้ให้
เข้าเรียนตามชั้นมีความรู้ได้หลักสูตรโดยลำดับที่จะออกทำราชการ หรือทำการของ
เอกชนแสดงตามความต้องการ

ภาค ๒

ว่าด้วยการศึกษาในหัวเมือง

คะเนพลเมืองและที่เรียนซึ่งมีอยู่

๑. การศึกษาในหัวเมืองนั้น คะเนว่าพลเมืองที่เป็นไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน
มีอยู่ ๕,๕๐๐,๐๐๐ คน เด็กทั้งหญิงทั้งชายในอายุเล่าเรียน ๑ ใน ๖ ของ
พลเมืองเป็นเด็กประมาณ ๘๐๐,๐๐๐ คน แบ่งเป็นเด็กผู้หญิงเสียกึ่งหนึ่ง คงเด็ก
ผู้ชาย ๑ ใน ๑๒ ของพลเมือง เป็นเด็กผู้ชาย ๔๕๐,๐๐๐ คน คะเนว่าไม่ไค้มา

๒๔๔

โรงเรียนเสียค่ายเหตุต่าง ๆ อีกครั้งหนึ่ง คงเด็กผู้ชาย ๒๒๕,๐๐๐ คนที่ควร
มาเรียนเป็นมัธยมประมาณ ในเวลานี้มีอยู่แล้ว โรงเรียนเซนต์จอร์จ ๓๔ โรง
นักเรียน ๑,๒๑๔ คน ที่ได้มาขอจดทะเบียนสอนตามแบบกรมศึกษาธิการ โรง
เรียนไทยสาขามหามกุฏราชวิทยาลัย ๓ โรงเรียน เด็กประมาณ ๑๕๐ คน
โรงเรียน ก ข นโม ตามวัดต่าง ๆ ที่ได้ยื่นจำนวนเมื่อศก ๑๑๖ (พ.ศ. ๒๔๔๐)
เป็นจำนวนวัด ๔,๑๒๐ วัด จัดเป็นโรงเรียน ก ข นโม พระสงฆ์เป็นครูสอน
หนังสือไทย ๒,๘๒๔ รูป ศิษย์วัดเรียนหนังสือไทย ๑๓,๖๒๗ คน สามเณรเรียน
๖,๗๖๔ รูป รวมนักเรียนตามโรงเรียนเบื้องต้นที่ได้มาจดทะเบียนด้วย ๒๒,๘๖๔ คน
ก็แลเห็นได้ว่าเด็กที่เข้าเล่าเรียนไม่เพียงพอแก่จำนวนที่จะเป็นอนุमानของพลเมือง
หลายเท่านี้ทั้งวัดที่ไม่ได้สอน ก ข นโม แก่ศิษย์วัดก็ยังอีกส่วนหนึ่งใน ๔ ส่วนควร
ที่จะจัดการมูลศึกษา โดยอุทิศทุนวัดให้มีครูสอนหนังสือไทยขึ้น และจัดตั้งโรงเรียน
เบื้องต้นเบื้องต้นกลางในชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาดังต่อไปนี้

แบ่งเป็นมณฑลใหญ่ในการตรวจ

๒. เพื่อการที่จะจัดการเล่าเรียนในหัวเมืองตลอดพระราชอาณาเขต
ควรที่จะแบ่งออกเป็นมณฑลใหญ่ ในการตรวจการเล่าเรียน ดังนี้

- (๑) มณฑลกลาง รวมมณฑลกรุงเทพฯ ๗ มณฑลกรุงเทพฯ และ
มณฑลนครชัยศรี
- (๒) มณฑลเหนือ รวมมณฑลนครสวรรค์ มณฑลพิษณุโลก
มณฑลลาวเฉียง
- (๓) มณฑลตะวันออก รวมมณฑลนครราชสีมา มณฑลเพชรบูรณ์
มณฑลลาวพวน มณฑลลาวท้าว
- (๔) มณฑลตะวันออกเฉียงใต้ รวมมณฑลปราจีนบุรี มณฑลเขมร
มณฑลจันทบุรี
- (๕) มณฑลตะวันออกเฉียงใต้ รวมมณฑลราชบุรี มณฑลชุมพร
มณฑลนครศรีธรรมราช
- (๖) มณฑลตะวันตก รวมมณฑลภูเก็ต มลายู และมณฑลไทรบุรี

๓. ในทุกมณฑลใหญ่นี้ :

(๑) กรมศึกษาธิการจะได้ตั้งสภารัตริใหญ่ในการศึกษา สำหรับมณฑลที่จะได้ตรวจสอบวางแผนการเล่าเรียน ทำรายงานประจำปียื่นต่อกรมศึกษาธิการ

(๒) ทุกมณฑลใหญ่นั้นจะได้แบ่งออกเป็นจังหวัดทุกเมือง ถ้าจะเป็นไปได้เจ้าพนักงานเทศาภิบาลในเมืองนั้น ต้องตั้งสภารัตริการศึกษาคนหนึ่ง ตรวจการเล่าเรียน

(๓) ทุกจังหวัดต้องแบ่งออกเป็นอำเภอ ๆ หนึ่งมีจำนวนโรงเรียนตามควรแก่หมู่ประชุมนในอำเภอนั้น เจ้าพนักงานเทศาภิบาลในเมืองนั้น ต้องตั้งสภารัตริรองคนหนึ่งหรือหลายคนแล้วแต่แขวงจังหวัดอำเภอใหญ่น้อย ตรวจการเล่าเรียนในอำเภอนั้น สภารัตริสำหรับเมืองและสภารัตริรองสำหรับอำเภอนอกจากอยู่ในบังคับเจ้าพนักงานสำหรับมณฑลนั้น จะต้องอยู่ในคำสั่งสภารัตริใหญ่เหมือนกัน ที่จะยื่นรายงานและตรวจสอบวิชาเล่าเรียนตามลำดับชั้น และการศึกษาเล่าเรียนทุกอย่าง

ครูอาจารย์

๔. นครที่เป็นเมืองใหญ่ของมณฑลข้าหลวงเทศาภิบาลตั้งอยู่ หรือในที่กลางอันใดที่สมควรในมณฑลนั้นได้ ต้องมีโรงเรียนเบื้องต้น และโรงเรียนอีกหัดอาจารย์ด้วย เพื่อที่จะได้ฝึกหัดครูสำหรับทำการสั่งสอนตามโรงเรียนหัวเมืองในมณฑลนั้น ๆ

โรงเรียน ก ข นโม และโรงเรียนเบื้องต้น

๕. โรงเรียนบูรพท ก ข นโม ควรจะตั้งตามวัดแทบทั้งนั้น เว้นแต่ว่าหมู่บ้านพลเมืองมาก ไม่มีวัดเพียงพอแก่จะเป็นโรงเรียนในหมู่บ้านนั้น เจ้าพนักงานเทศาภิบาลในมณฑลนั้นจะได้ตั้งโรงเรียนเบื้องต้นขึ้น นอกจากที่วัด ให้พอแก่เด็กเรียนในจังหวัดนั้น

(หมายเหตุ ส่วนวัดนั้นก็ได้อธิบายจะให้ให้มีเจ้าคณะมณฑล เพื่อที่จะได้จัดการเล่าเรียนตามวัดในหัวเมืองมณฑลนั้น ให้มีพระสงฆ์ที่จะเป็นครูอาจารย์บอกอักษรสมัย ก ข นโม เป็นมูลศึกษาแก่ศิษย์วัดให้แพร่หลายอยู่แล้ว)

คำบดที่มีนา แก้ววิธีเรียนให้หน่อยเวลา

๖. ในแขวงจังหวัดที่ท่านา หรือในจังหวัดอื่น ๆ ที่เด็กจะไม่สามารถมาเรียนได้ตลอดปี ก็ควรจะต้องวิธีเรียนให้ใช้ ควรแก่แขวงจังหวัดนั้น คือเป็นต้นว่า ชาวนาหน้ามาแล้ว เด็กถูกหลานใช้เลี้ยงกระบือและเลี้ยงน้องเฝ้าบ้าน ก็ควรให้มีกำหนดมาเรียนแต่เวลาว่างนาปีหนึ่งเพียง ๔ เดือน

การรับผิดชอบในเทศบาล

๗. บรรดาเจ้าพนักงานที่รับราชการพลเรือนอยู่ในมณฑลนั้น ตั้งแต่ผู้ใหญ่บ้านตลอดผู้รักษาเมือง หรือข้าหลวงเทศบาล กับทั้งสารวัตรใหญ่ที่ตั้งไปจากกรมศึกษาธิการ ต้องเป็นผู้รับผิดชอบสำหรับการศึกษาในแขวงกำนัน อำเภอ เมือง มณฑลนั้น คือจะต้องจัดให้มีโรงเรียนเป็นที่เล่าเรียนเพียงพอแก่เด็กอายุกำหนดเล่าเรียนที่มีอยู่ และครูอาจารย์ที่จะสั่งสอน ทั้งเครื่องเล่าเรียนด้วย

นักเรียนที่เฉียบแหลมจะเรียนวิชาสูง ส่งมาเรียนกรุงเทพ ฯ

๘. นักเรียนตามมณฑลต่าง ๆ ที่ฉลาดเฉียบแหลม ควรจะเรียนความรู้วิชาเบื้องต้นชั้นอุดมศึกษานั้น เจ้าพนักงานในเทศบาลรับผิดชอบในการศึกษา ควรจะเลือกคัดนักเรียนที่มีความรู้ดี ฉลาดเฉียบแหลม อยากรจะเล่าเรียนในอุดมศึกษา ก็ให้ส่งเข้ามาศึกษาในโรงเรียนชั้นสูง หรือวิทยาลัยในกรุงเทพ ฯ

ใช้จ่ายในการศึกษา

๙. การใช้จ่ายสำหรับการศึกษา ควรจะตั้งอกรการเล่าเรียนเก็บเป็นเรตในมณฑลนั้น วิธีที่จะเก็บนั้นแล้วแต่กระทรวงคลังกับข้าหลวงเทศบาลในมณฑลนั้นจะตั้งวิธีเก็บสมควรกับเทศ ใช้จ่ายในการศึกษาสำหรับเมืองและมณฑลนั้นเองและถ้าเป็นการสมควรที่จะต้องบำรุงแล้ว เงินแผ่นดินในกรุงเทพ ฯ จะอนุญาตให้เป็นส่วนในการใช้จ่ายบำรุงการเล่าเรียนในหัวเมืองนั้นพอควรแก่ที่จะเป็นไปได้

วันที่ ๑๙ มิถุนายน ร.ศ. ๑๑๙ (พ.ศ. ๒๔๔๑)

ประกาศแผนการศึกษาชาติ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศแผนการศึกษาชาติไว้เป็นบรรทัดทางปฏิบัติ โดยคำปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมาย

๑. ความมุ่งหมายแห่งการศึกษาของชาติ คือ ให้พลเมืองทุกคนไม่เลือกชาติ ศาสนา เพศ ได้รับการศึกษาพอเหมาะแก่อัศภพของตน ๆ คือ พอสมควรแก่ภูมิปัญญาและทุนทรัพย์ เพื่อให้ทุกคนได้เป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง ในทางอาชีพซึ่งตนเกิดมาสำหรับกระทำ

๒. เพื่อการอาชีพของตน กลุ่มบุตรกุลชิตาควรได้รับการศึกษาทั้ง สามัญและวิสามัญศึกษาทั้งสองฝ่าย ซึ่งกำหนดไว้เป็นชั้น ๆ ตามภูมิปัญญาและ ทุนทรัพย์

๓. เพื่อความสมบูรณ์แห่งพลนิกรสยาม ท่านให้จัดการศึกษาทั้ง สามส่วนล้วนพอเหมาะกัน คือ (๑) จริยศึกษา อบรมให้มีศีลธรรมอันดีงาม (๒) พุทธิศึกษา ให้ปัญญาความรู้ (๓) พลศึกษา ฝึกหัดให้เป็นผู้มีร่างกาย สมบูรณ์

๔. รัฐยอมทรงไว้ซึ่งสิทธิในการศึกษาแก่พลเมือง รัฐจึงทรงไว้ ซึ่งอำนาจควบคุมการอบรมสั่งสอนบุตรกุลชิตาในโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียน ประชาบาล และโรงเรียนราษฎร

๕. ภายในบังคับแห่งข้อความในข้อ ๔ และพระราชบัญญัติอื่น ๆ บุคคลใด ๆ หรือประชาบาล อาจได้รับอนุญาตจากรัฐบาลเพื่อจัดตั้งโรงเรียน ให้การศึกษาแก่บุตรกุลชิตา

สามัญกับวิสามัญศึกษา

๖. สามัญศึกษา ได้แก่การศึกษาวิสามัญซึ่งเป็นพื้นความรู้ทั่วไป
ไปจัดการสอนตั้งแต่ชั้นประถม ๑ - ๔ และตั้งแต่มัธยมต้นชั้น ๑ - ๔ และ
มัธยมปลายชั้น ๕ - ๘

วิสามัญศึกษา ได้แก่การศึกษาวิชาชีพ ซึ่งจัดให้เหมาะแก่
ภูมิประเทศ เช่น วิชาเกษตรกรรม ทัศนกรรม และพาณิชย์การ ซึ่งเป็นพื้นความ
รู้สำหรับประกอบการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมต่าง ๆ

๗. ท่านว่ากุลบุตรกุลธิดา ควรได้รับสามัญศึกษาให้พอเพียงกับวิชา
แผนกวิสามัญศึกษาซึ่งตนสมัครเรียนต่อไป

๘. ท่านให้จัดตั้งโรงเรียนวิสามัญศึกษา ให้พอรับสามัญศึกษาทุกระ
ยะที่สุดประโยชน์จงครบครัน จัดสอนวิชาสามัญอันจะบูรณะโลกกิจและกลกรรม
ของประเทศให้รุ่งเรือง

๙. ถ้าผู้ใดสามารถเรียนมัธยมต้นต่อไป ท่านอนุญาตให้ข้ามไปขึ้น
ชั้นมัธยมจากชั้นประถม ๔ ผ่านประถมวิสามัญชั้น ๕ และ ๖ ถ้าหากว่ากุลบุตร
กุลธิดาผู้นั้นจะเรียนวิสามัญแห่งมัธยมต้นไม่สำเร็จ จนมีสามารถเข้าศึกษามัธยม
ต้นวิสามัญได้ไซ้ ท่านว่าควรกดับเข้าเรียนประถมวิสามัญศึกษาชั้น ๕ และ ๖
อีก เพื่อให้สำเร็จวิสามัญศึกษาจงได้

การศึกษาบังคับ

๑๐. การศึกษาบังคับได้แก่การศึกษาที่รัฐบังคับให้เด็กทุกคนไม่เลือก
เพศ ชาติ หรือศาสนา เรียนจนสำเร็จ ดังที่ท่านบังคับไว้ด้วยพระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔

การศึกษาบังคับได้แก่ การเรียนเพียงจบประโยคประถม
ซึ่งมีส่วนสามัญศึกษา ๔ ปี กับส่วนวิสามัญศึกษา คือประถมศึกษาวิสามัญ ๒ ปี

๑๑. การศึกษาบังคับยอมให้เปล่า คือไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน

อรรถภาพทางการศึกษา

๑๒. ผู้ใดจบชั้นศึกษาบังคับแล้ว ท่านว่ามีความรู้ ควรแก้ศภาพของพลเมืองแห่งสยาม คือเป็นพลเมืองผู้สามารถประกอบอาชีพได้ เป็นผู้รู้จักสิทธิและหน้าที่แห่งพลเมือง และทั้งจะได้ทำประโยชน์ให้แก่บ้านเมืองในทางอาชีพ ซึ่งคนเกิดมาสำหรับกระทำ

กุ่มบุตรกุ่มธิดาผู้ใดศึกษาจบชั้นวิสามัญแห่งมัธยมต้นแล้ว ท่านว่ามีคุณวุฒิเหมาะแก่อรรถภาพของพลเมืองชั้นกลาง ซึ่งจะได้เป็นคมนาคนแห่งความคิด และทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นหรือประเทศทั่วไปตามส่วน

กุ่มบุตรกุ่มธิดาผู้ใดศึกษาจบอุดมศึกษาหรือชั้นมหาวิทยาลัย ท่านว่ามีอรรถภาพสมควรเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาการ เหมาะแก่หน้าที่รับผิดชอบชั้นสูงต่อไป

๑๓. การเรียนครึ่ง ๆ กลาง ๆ ค้างอยู่เพียงมัธยมต้นหรือมัธยมปลาย หรือแม้เรียนจบชั้นนั้น ๆ แล้วเลิกเสีย ท่านว่าผิดเพราะเป็นเพียงการเรียนส่วนสามัญศึกษาเท่านั้น ยังไม่ครบองค์แห่งการศึกษาดังกล่าวไว้ในข้อ ๒ และ ๓ ท่านว่าควรถอนกลับมาเรียนวิสามัญศึกษาชั้นที่ผ่านข้ามไปนั้น หรือเข้าเรียนวิสามัญศึกษาต่อยอดสามัญศึกษาที่ตนเรียนจบแล้วให้จงได้

การศึกษาภาษาต่างประเทศ

๑๔. ท่านว่าผู้สำเร็จการศึกษาชั้นอุดม ต้องรู้ภาษาต่างประเทศ จะเป็นภาษาปัจจุบันหรือภาษาโบราณก็ได้ อย่างน้อย ๒ ภาษา ท่านให้กำหนดภาษาต่างประเทศไว้ให้เลือกเรียน ดังนี้

- ภาษาปัจจุบัน อังกฤษ จีน ฝรั่งเศส เยอรมัน ฯลฯ
- ภาษาโบราณ บาลี สันสกฤต ฯลฯ

๑๕. ท่านให้เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศที่ ๑ ตั้งแต่มัธยมต้น และให้เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศที่ ๒ ตั้งแต่มัธยมปลาย

ผู้มีอรรถภาพเพียงเรียนจบชั้นวิสามัญศึกษาแห่งมัธยมต้น ท่านว่าควรเลือกเรียนภาษาจีน

การศึกษาของหญิง

๑๖. ท่านว่าหญิงต้องได้รับความเสมอภาคกับชายในการศึกษา แต่หญิงมีภาระพิเศษโดยธรรมชาติ ท่านให้วางหลักสูตรการศึกษาของหญิง ให้มีวิชาฝึกเขียนกับของชายบ้างเป็นบางส่วน แต่จะไม่ฝึกกันโดยปริมาณ หรือโดยส่วนสูงเท่ากันเลย

ประเภทโรงเรียนจำแนกตามเจ้าของผู้ลงทุน

๑๗. โรงเรียนแบ่งโดยประเภทเจ้าของผู้ลงทุนทรัพย์สิน หรือค้ำรังไว้ มี ๓ ประเภท คือ

โรงเรียนรัฐบาล ได้แก่โรงเรียนที่รัฐบาลออกทุนตั้ง หรือค้ำรังอยู่

โรงเรียนประชาบาล ได้แก่โรงเรียนซึ่งประชาชาติ ออกทุนตั้งหรือค้ำรังอยู่ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔

โรงเรียนราษฎร์ ได้แก่โรงเรียนของบุคคลหรือคณะซึ่งตั้ง ขึ้น และหรือค้ำรังอยู่ด้วยทุนของเขา ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๖๑

๑๘. ในการจัดให้มีโรงเรียนทุกประเภท ทั้งสามัญและวิสามัญ ศึกษา จนพอกับจำนวนและความต้องการของพลเมืองนั้น รัฐใช้วิธีแบ่งแรง คือจัดตั้งขึ้นเองบ้าง และยอมให้บุคคลหรือคณะจัดตั้งตามความปรารถนาของเขาบ้าง

เงินอุดหนุนการศึกษา

๑๙. ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ รัฐรับอุปถัมภ์ โรงเรียนประชาบาลด้วยให้เงินบำรุง ท่านว่ารัฐอาจอุปถัมภ์แก่โรงเรียนราษฎร์ เช่นเดียวกันก็ได้ตามระเบียบซึ่งกระทรวงธรรมการจะได้กำหนดไว้

๒๐. รัฐให้ทุนเล่าเรียนแก่นักเรียนหลักแหลม เพื่อส่งเสริมให้
ได้เรียนตามสมควรแก่อัธยาศัย และวางระเบียบไว้สำหรับทุนนั้น ๆ เช่นทุน
เล่าเรียนหลวง และทุนเล่าเรียนของกระทรวงธรรมการ

๒๑. รัฐยอมรับภาระควบคุมเงินทุนเล่าเรียนซึ่งมีผู้บริจาคเพื่อ
อุดหนุนการศึกษาทั่วไป หรือสำนักศึกษาสำนักใดสำนักหนึ่ง และรับภาระ
จัดการให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้บริจาค

การฝึกหัดครู

๒๒. สำหรับสามัญศึกษา ท่านให้ใช้ครูประกาศนียบัตรมูล
ประถม และมีขมตามที่เหมาะสมแก่ชั้นและวิชา

๒๓. สำหรับวิสามัญศึกษา ท่านให้ใช้ครูประกาศนียบัตรวิสามัญ
ตามประเภทและชั้นที่เหมาะสม
วิสามัญศึกษาไม่ว่าประเภทใดที่จัดขึ้นใหม่ ให้เลือกใช้ครู
ผู้ชำนาญ

๒๔. ถ้าจะยังมีบังคับให้โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนประชาบาล
และโรงเรียนราษฎร์ มีครูประกาศนียบัตรทั้งหมดไม่ได้ ท่านว่าควรจัดให้
ไกลร่อยในส่วนร่อยเท่าที่จะพึงจัดได้

๒๕. สำหรับอุดมศึกษา ท่านให้ใช้ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์
และปราชญ์ผู้เชี่ยวชาญในวิชาของตน ๆ

การตรวจโรงเรียน

๒๖. ให้มีการตรวจโรงเรียนทุกชั้นทุกประเภท บันเป็นแขวง
จังหวัด และมณฑลทั่วราชอาณาจักร เพื่อควบคุม แนะนำ ตรวจสอบ และรักษา
การให้เป็นไปตามประกาศนี้ และกฎข้อบังคับของกระทรวงธรรมการ

๒๗. ให้ผู้ตรวจการมีอำนาจอบรมครูในตำบลที่ไปตรวจ จะอบรมด้วย
ตนเองก็ได้หรือจะนัดให้ไปอบรมกันที่อื่นนอกเวลาโรงเรียนก็ได้

การสำรวจอนามัย

๒๘. ท่านให้มีการตรวจทางสุขภาพของโรงเรียน เพื่อตรวจวัดความเคียดแค้นแห่งร่างกายเด็ก และคอยสกัดกั้นความวิปริตแห่งอวัยวะทั้งหลาย อันอาจนำมาซึ่งโรค บั่นทอนกำลังและปัญญาเด็ก

การสอบไล่

๒๙. รัฐกำหนดการสอบไล่ให้ทุนเล่าเรียน การสอบไล่ให้ประกาศนียบัตรครูต่าง ๆ กับสอบวิชาสามัญชั้นที่เป็นหัวข้อสำหรับข้ามไปศึกษาแผนกอื่น เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เฉพาะผู้จะข้ามไปศึกษาชั้นมัธยมต้น กับสอบมัธยมต้นมัธยมปลาย สำหรับผู้จะออกไปสู่วิสามัญศึกษาแห่งชั้นนั้น ๆ หรือเรียนชั้นสามัญศึกษาสูงขึ้นไป หรือเข้ามหาวิทยาลัย

๓๐. โรงเรียนใด ๆ อาจสอบคัดเลือกนักเรียนผู้สมัครอีกชั้นหนึ่งก็ได้ แม้นั้นเป็นผู้ถือประกาศนียบัตรแสดงความรู้พอที่จะเรียนต่อในโรงเรียนนั้นได้

๓๑. เมื่อการสอบไล่ของโรงเรียนใดหรือคณะใด เป็นที่เชื่อถือเทียบเคียงได้ รัฐจะงดเว้นการสอบเสีย และถือเอาการสอบของโรงเรียนหรือคณะนั้นว่าเสมอกับการสอบไล่ของรัฐก็ได้

รายงาน

๓๒. ท่านให้กระทรวงธรรมการทำรายงานการศึกษาประจำปี เสนอต่อรัฐบาล

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕
เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติครู พ.ศ.....

หลักการ
ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยครู

เหตุผล
โดยที่กฎหมายว่าด้วยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว
และมีบทบัญญัติที่ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงเสียใหม่ให้เหมาะสม
ยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติครู

พ.ศ.....

.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยครู

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติครู พ.ศ....."
มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับได้เมื่อพ้นกำหนด หนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๔๔
- (๒) พระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๔๕
- (๓) พระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๕๐๘
- (๔) พระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๕๑๘
- (๕) พระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๒๑
- (๖) พระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๒๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"ครู" หมายความว่า ผู้ทำหน้าที่ให้การศึกษาอบรม สั่งสอน ในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ เทศบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

"วิชาชีพครู" หมายความว่า วิชาชีพในการให้การศึกษาอบรม
สั่งสอนของครู

"สมาชิก" หมายความว่า สมาชิกคุรุสภาแห่งชาติ

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราช

บัญญัติ

หมวด ๑

คุรุสภาแห่งชาติ

มาตรา ๖ ให้มีสภาของครูอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ เรียกว่า "คุรุสภา
แห่งชาติ" และให้สภานี้เป็นนิติบุคคล

จำนวนและวิธีการเลือกตั้งผู้แทนสมาชิกของสภา ให้เห็นไปตามระเบียบที่
คุรุสภาแห่งชาติกำหนด ให้ผู้แทนสมาชิกอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี

มาตรา ๗ คุรุสภาแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้ความเห็นและเสนอแนะแก่กระทรวงศึกษาธิการ
และหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่จัดการศึกษาในเรื่องนโยบาย
เรื่องจัดการศึกษาโดยทั่วไป และดำเนินงานเกี่ยวกับครู
- (๒) ควบคุมการประกอบวิชาชีพครู ออกและถอนใบอนุญาต
ประกอบวิชาชีพครู
- (๓) ควบคุม สอดส่อง จรรยาบรรณของครู
- (๔) กำหนดมาตรฐาน ส่งเสริม และพัฒนาวิชาชีพครู
- (๕) พิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพครู พิจารณา วินิจฉัย
คำร้องทุกข์ของครู ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ใน
พระราชกฤษฎีกา
- (๖) ส่งเสริมให้ครูได้รับสวัสดิภาพและสวัสดิการต่าง ๆ

มาตรา ๘ คุรุสภาแห่งชาติอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน
- (๒) ค่าจดทะเบียน ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ
- (๓) เงินผลประโยชน์ต่าง ๆ จากการลงทุนและการจัดตั้งองค์การจัดหาผลประโยชน์ของคุรุสภาแห่งชาติ
- (๔) เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นซึ่งบุคคลอุทิศให้คุรุสภาแห่งชาติ และภายในบังคับแห่งเงื่อนไขข้อบังคับหรือวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้อุทิศให้ไว้ต่อคุรุสภาแห่งชาติ

มาตรา ๙ ให้มีคณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติ ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย เป็นรองประธาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธาน อธิบดีและหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมในกระทรวงศึกษาธิการ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ผู้แทนสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากสมาชิกคุรุสภาประเภทสามัญ มีจำนวนเท่ากับกรรมการโดยตำแหน่ง เป็นกรรมการ และเลขาธิการคณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับเลือกตั้งใหม่ซ้ำได้

นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งพ้นตำแหน่งเมื่อลาออก พ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกคุรุสภาแห่งชาติ หรือพ้นจากการเป็นครู

ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งว่างลงก่อนถึงคราวออกตามวาระ หรือในกรณีที่มีกรรมการโดยตำแหน่งเพิ่มขึ้น ให้ผู้ที่ได้คะแนนในลำดับถัดไปในการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง เข้าดำรงตำแหน่งแทน แต่กรรมการซึ่งเข้ามาแทนนั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงกำหนดเวลาของผู้ซึ่งแทน

ในกรณีที่กรรมการโดยตำแหน่งลดลง ให้กรรมการโดยการเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนครบวาระ

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ใช้อำนาจ และปฏิบัติหน้าที่ของคุรุสภาแห่งชาติตามมาตรา ๘
- (๒) ออกข้อบังคับ และระเบียบเพื่อปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่ของคุรุสภาแห่งชาติ
- (๓) แต่งตั้งกรรมการ อนุกรรมการ หรือมอบหมายให้กรรมการ คุรุสภาแห่งชาติคนหนึ่งคนใดไปทำการใด ๆ แทนก็ได้

มาตรา ๑๑ ให้นำความในมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ โดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ ให้ประธานกรรมการเป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

มาตรา ๑๓ การประชุมของคณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุมได้

ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๔ ให้มีการประชุมสามัญคุรุสภาแห่งชาติอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง แต่ถ้าจำเป็น จะให้มีการประชุมวิสามัญในเวลาหนึ่งเวลาใดก็ได้

ให้คณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติเป็นผู้กำหนดวันและเรียกประชุมสามัญ สำหรับการประชุมวิสามัญนั้น ถ้ามีเรื่องสำคัญเร่งด่วน และคณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติเห็นสมควร จะเรียกประชุมเมื่อใดก็ได้ หรือถ้าผู้แทนสมาชิกมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของผู้แทนสมาชิกร้องขอ ก็ให้คณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติเรียกประชุม

มาตรา ๑๕ ในการประชุมสามัญ ให้คณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติแถลง
ผลงานที่ได้ดำเนินงานในรอบปีที่แล้ว ตลอดจนฐานะการเงินของคุรุสภาแห่งชาติ และให้
ผู้แทนสมาชิกมีสิทธิสอบถามข้อความและเสนอความคิดเห็นอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของ
คณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติได้

มาตรา ๑๖ ในการประชุมสามัญหรือวิสามัญให้เป็นไปตามข้อบังคับที่
คุรุสภาแห่งชาติกำหนด

มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการ
คุรุสภาแห่งชาติ จากกรรมการคุรุสภาแห่งชาติ หรือผู้ที่เคยเป็นกรรมการคุรุสภาแห่งชาติ
หรือผู้ที่เคยเป็นกรรมการอำนวยการคุรุสภา และแต่งตั้งรองเลขาธิการอีกตามสมควร
ส่วนการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่อื่นให้เป็นไปตามระเบียบที่คุรุสภาแห่งชาติกำหนด

มาตรา ๑๘ ให้มีสำนักงานคุรุสภาแห่งชาติ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการ
คุรุสภาแห่งชาติเป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน และบริหารกิจการของสำนักงาน
ขึ้นตรงต่อประธานคณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติ

มาตรา ๑๙ สำนักงานคุรุสภาแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินงานของคุรุสภาแห่งชาติ
- (๒) ประสานงานและดำเนินการในเรื่องของครู กับหน่วยราชการ
และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับครู
- (๓) ประมวลสถิติ ข้อมูล วิเคราะห์ วิจัย และเสนอความเห็น
เกี่ยวกับวิชาชีพครู ต่อคุรุสภาแห่งชาติ
- (๔) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับวิชาชีพครู เสนอต่อคุรุสภา
แห่งชาติ
- (๕) ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของครูสภาในส่วนภูมิภาค

หมวด ๒

สมาชิก

มาตรา ๒๐ สมาชิกมี ๔ ประเภทคือ

- (๑) สมาชิกสามัญ ได้แก่ ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจากคุรุสภาแห่งชาติและเป็นครูตามมาตรา ๔
- (๒) สมาชิกวิสามัญ ได้แก่ ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจากคุรุสภาแห่งชาติ
- (๓) สมาชิกสมทบ ได้แก่ ผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกเพื่อการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗
- (๔) สมาชิกพิเศษ ได้แก่ ผู้ที่เคยเป็นสมาชิกสามัญมาแล้ว แต่ไม่เข้าคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา ๒๑

คณะกรรมการ คุรุสภาแห่งชาติอาจแต่งตั้งผู้หนึ่งผู้ใดให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของคุรุสภาแห่งชาติก็ได้

มาตรา ๒๑ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติทั่วไปดังนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี
- (๓) เป็นผู้อยู่ในสายการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- (๔) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (๕) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในคดีซึ่งคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพครู เห็นว่าอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

สำหรับคุณสมบัติตาม (๑) ให้คณะกรรมการ คุรุสภาแห่งชาติพิจารณาผ่อนผันได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๒๒ ให้กรรมการคุรุสภาแห่งชาติเป็นสมาชิกสามัญ แม้จะพ้นจากตำแหน่งกรรมการคุรุสภาแห่งชาติไปแล้วก็ตาม

มาตรา ๒๓ สมาชิกต้องเสียค่าจดทะเบียน ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามข้อบังคับของคุรุสภาแห่งชาติ

มาตรา ๒๔ สมาชิกพ้นจากสมาชิกภาพเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๑

(๔) ถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

(๕) ประพฤติผิดจรรยาบรรณของสมาชิก ซึ่งคณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพ

หมวด ๓

จรรยาบรรณของสมาชิก

มาตรา ๒๕ สมาชิกต้องรักษาจรรยาบรรณ ตามข้อบังคับที่คุรุสภาแห่งชาติกำหนด

มาตรา ๒๖ คณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติ อาจแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อสอดส่อง จรรยาบรรณของสมาชิกก็ได้

มาตรา ๒๗ คณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติ มีอำนาจสั่งลงโทษโดยการตำหนิโทษเป็นลายลักษณ์อักษร ภาคทัณฑ์ หรือให้ออกจากสมาชิกภาพได้

มาตรา ๒๘ การสอบสวนสมาชิกที่ถูกกล่าวหา ให้คณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติแต่งตั้งกรรมการสอบสวนขึ้นคณะหนึ่งไม่น้อยกว่า ๓ คน เพื่อการทำการสอบสวน

มาตรา ๒๙ ให้กรรมการสอบสวนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีอำนาจมีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริงรวมทั้งให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานได้

มาตรา ๓๐ ในส่วนที่เกี่ยวกับการแจ้งข้อกล่าวหา การคัดค้านกรรมการสอบสวน การดำเนินการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน ระยะเวลา ให้นำกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนวินัยของข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๑ เมื่อคณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งเอกสารพยานหลักฐานต่าง ๆ ไปยังเลขาธิการคณะกรรมการการคุรุสภาแห่งชาติ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการคุรุสภาแห่งชาติ ตรวจสอบพร้อมทั้งความเห็นแล้วนำเสนอคณะกรรมการการคุรุสภาแห่งชาติ

มาตรา ๓๒ คณะกรรมการการคุรุสภาแห่งชาติ จะสั่งให้มีการสอบสวนเพิ่มเติม หรือจะสั่งให้มีการสอบสวนใหม่ หรือจะสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนใหม่ก็ได้

มาตรา ๓๓ เมื่อคณะกรรมการการคุรุสภาแห่งชาติมีมติให้เป็นประการใด ให้เลขาธิการคณะกรรมการการคุรุสภาแห่งชาติ จัดดำเนินการให้เป็นไปตามนั้น

มาตรา ๓๔ สมาชิกซึ่งถูกลงโทษให้ออกจากสมาชิกภาพ เพราะเหตุประพฤติ **ผิดจรรยาบรรณ** ถ้าได้กลับประพฤติตนดีมีสมาชิกรับรองเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน และเวลาไต่สวนพ้นจากวันที่ถูกสั่งให้ออกจากสมาชิกภาพไปแล้วไม่น้อยกว่าสามปี จะยื่นคำร้องขอให้สอบสวนความประพฤติเพื่อเข้าเป็นสมาชิกใหม่อีกก็ได้ ถ้าคณะกรรมการการคุรุสภาแห่งชาติสอบสวนเห็นว่าผู้นั้นมีความประพฤติและกลับตนเป็นคนมีจรรยาบรรณดีแล้วจะอนุญาตให้เข้าเป็นสมาชิกก็ได้

หมวด ๔

การควบคุมการประกอบวิชาชีพครู

มาตรา ๓๕ ผู้ประกอบวิชาชีพครูซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ตามข้อบังคับที่คุรุสภาแห่งชาติกำหนด

มาตรา ๓๖ ห้ามมิให้ผู้ใดเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครู เว้นแต่ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูจากคุรุสภาแห่งชาติ

มาตรา ๓๗ การขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่คุรุสภาแห่งชาติกำหนด

มาตรา ๓๘ โบนัสผู้ประกอบวิชาชีพครู ออกใบอนุญาตชั่วคราวให้ครั้งแรกมีอายุ ๑ ปี เมื่อผ่านการประเมินแล้วจะออกใบอนุญาตระดับต้นที่มีอายุ ๕ ปี เมื่อครบ ๕ ปี และผ่านการประเมินจะออกใบอนุญาตระดับมาตรฐานให้ แต่ถ้าไม่ผ่านการประเมินจะออกใบอนุญาตให้อีกครั้งหนึ่งได้ไม่เกิน ๕ ปี

วิธีการและระยะเวลาการประเมินให้เป็นไปตามระเบียบที่คุรุสภาแห่งชาติกำหนด

มาตรา ๓๙ คณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติ มีอำนาจถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เมื่อปรากฏว่าบุคคลผู้นั้นมีความผิดมาตรา ๒๑ หรือ ประพฤติผิดข้อบังคับว่าด้วยจรรยา มารยาท ของสมาชิก

มาตรา ๔๐ การดำเนินการเพื่อยกเลิกใบอนุญาต ให้นำมาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๑ ผู้ที่ถูกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และเวลาไต่สวนพ้นจากรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูไปแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปี จะยื่นคำร้องขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูใหม่ก็ได้ คณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติอาจพิจารณาปรับขึ้นทะเบียนและออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูให้แก่อนั้นได้

หมวด ๕

การพิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพครู

มาตรา ๔๒ ครูมีเสรีภาพในการปฏิบัติหน้าที่แห่งวิชาชีพ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

มาตรา ๔๓ ครูต้องได้รับการสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพแห่งตน

มาตรา ๔๔ ครูต้องได้รับหลักประกันในการดำรงชีพเกี่ยวกับเงินเดือน หรือสภาพการจ้าง

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่ครูถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดในการปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาชีพ ให้คณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติดำเนินการสอบสวนเพื่อให้ความเป็นธรรม

มาตรา ๔๖ ครูย่อมมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการเลือก หรือเสนอแนะในเรื่องหลักสูตร แบบเรียน และอุปกรณ์การสอน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงประโยชน์ของการศึกษาของชาติ

มาตรา ๔๗ ผู้ใดจะบับบังคับครูให้ประพฤติปฏิบัติในอันที่จะเป็นผลเสียต่อจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครูมิได้

มาตรา ๔๘ เมื่อเกิดข้อขัดแย้งในฐานแห่งวิชาชีพ หรือการปฏิบัติหน้าที่ในทางวิชาชีพไม่ว่าในกรณีใด ครูมีสิทธิร้องขอความเป็นธรรมต่อคุรุสภาแห่งชาติได้ และเมื่อคุรุสภาแห่งชาติเห็นเป็นการสมควรจะดำเนินการ โดยนำมาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงก็ได้

มาตรา ๔๙ เมื่อคุรุสภาแห่งชาติได้วินิจฉัยชี้ขาดข้อขัดแย้ง มีมติเป็นประการใด ให้เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการ

มาตรา ๕๐ คุรุสภาแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งของครู โดยจะแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการไกล่เกลี่ยก็ได้ หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือ และให้ความสะดวกแก่กรรมการ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของการศึกษาแห่งชาติ

หมวด ๖

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๑ ผู้ใดฝ่าฝืนตามมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๕๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

หมวด ๗

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๓ ให้คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาชุดปัจจุบัน ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ ไขบังคับ ให้เป็นคณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๔ บรรดาผู้ที่^๑เป็นสมาชิกคุรุสภาอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เป็นสมาชิกคุรุสภาแห่งชาติตามมาตรา ๒๐
 บรรดาผู้ที่^๒เป็นสมาชิกสมทบอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เป็นสมาชิกสมทบต่อไป

มาตรา ๕๕ เลขาธิการคุรุสภาที่เป็นอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงเป็นเลขาธิการคณะกรรมการคุรุสภาแห่งชาติต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุสัญญาจ้าง

มาตรา ๕๖ บรรดาสมาชิกคุรุสภาที่เป็นครูอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับไม่ถึง ๑ ปี จะออกใบอนุญาตชั่วคราว ๑ ปีให้ ถ้าเป็นครูเกิน ๑ ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๖ ปี จะออกใบอนุญาตระยะสั้น ๕ ปีให้ และถ้าเกิน ๖ ปีขึ้นไป โดยคณะกรรมการซึ่งคุรุสภาแห่งชาติแต่งตั้งรับรอง ให้ออกใบอนุญาตระยะสั้นมาตรฐานให้

วิธีการและระยะเวลาการประเมินให้เป็นไปตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี

รายนามคณะอนุกรรมการร่าง แก้ไข พระราชบัญญัติ
พหุศักราช ๒๔๘๘

๑. นายจรูญ	มิลินทร์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายบรรจง	ฐสกุลชาติ	อนุกรรมการ
๓. นายมงคล	ศรีไพรวรรณ	อนุกรรมการ
๔. นายจำลอง	เวศอุไร	อนุกรรมการ
๕. นายประยูร	ธีระพงษ์	อนุกรรมการ
๖. นายธงชัย	ทุนคำ	อนุกรรมการ
๗. นายวิวัฒน์	อินทรอุดม	อนุกรรมการ
๘. นายวิรัช	กมุทมาศ	อนุกรรมการ
๙. นายนพพงษ์	บุญจิตราคุศลย์	อนุกรรมการ
๑๐. นายสุรัฐ	ศิลปอนันต์	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๑. นายนคร	จันทร์วัฒนพงษ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๒. นายจันทร์	ชุมเมืองปัก	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๓. นายกิตติ	หะชะนี	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หมายเหตุ

หมายเลข ๔ ลาออกจากอนุกรรมการ ฯ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๔๘๕
เหตุเพราะหมกหวาระการเป็นเลขานุการครุสภา และต้องย้ายภูมิลำเนา
ไปอยู่ต่างจังหวัด ไม่สะดวกต่อการมาประชุม

พระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการครู
พ.ศ. ๒๔๒๓

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๒๓
เป็นปีที่ ๓๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราช
โองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดย
คำแนะนำยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
ครู พ.ศ. ๒๔๒๓"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๒๓
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้
"ข้าราชการครู" หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับบรรจุและแต่งตั้ง
ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รับราชการโดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวด
เงินเดือนในกระทรวงศึกษาธิการ

"หน่วยงานทางการศึกษา" หมายความว่า
(๑) โรงเรียน วิทยาลัย และสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของ
กระทรวงศึกษาธิการ

(๒) สำนักงานศึกษาธิการกิ่งอำเภอ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการเขต และหน่วยศึกษานิเทศก์

(๑) สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษากรุง-
เทพมหานคร

"กรม" หมายความว่า รวมถึง ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมในกระทรวง-
ศึกษาธิการ ซึ่งมีข้าราชการในสังกัดด้วย

"อ.ก.ค.จังหวัด" หมายความว่า รวมถึง อ.ก.ค.กรุงเทพมหานครด้วย

"อธิบดี" หมายความว่า หัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมในกระ-
หวงศึกษาธิการด้วย

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
มาตรา ๔ ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในส่วนที่
เกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนสามัญ มาใช้บังคับแก่ข้าราชการครูโดยอนุโลม เว้นแต่
ในพระราชบัญญัตินี้จะได้อนุวัติไว้เป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่น่ากฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับตาม
วรรคหนึ่งให้บรรดาอำนาจและหน้าที่ของ ก.พ. เป็นอำนาจและหน้าที่ของ ก.ค.
และในกรณีใดที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนกำหนดให้ ก.พ. ออกกฎ
ก.พ. หรือระเบียบ ในกรณีนั้นให้ ก.ค. ออกกฎ ก.ค. หรือระเบียบแทน

บรรดาคำว่า "ข้าราชการพลเรือน" ที่มีอยู่ในกฎหมาย ประกาศ
ระเบียบ และข้อบังคับอื่นใด ให้หมายความรวมถึงข้าราชการครูด้วย เว้นแต่
จะได้อนุวัติไว้เป็นอย่างอื่น ประกาศ ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดมีผลใช้บังคับสำหรับข้าราชการ
ครูโดยเฉพาะ

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระ
ราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

คณะกรรมการข้าราชการครู

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการข้าราชการครูคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า "ก.ค." ประกอบด้วยรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการ ก.พ. เลขาธิการคุรุสภา ผู้ทรงคุณวุฒิในหลักราชการ หรือการบริหารงานบุคคลซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่ามาแล้ว และมีได้เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา กรรมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง จำนวนห้าคน โดยต้องเป็นผู้ซึ่งรับราชการอยู่ไม่น้อยกว่าสามคน และข้าราชการครูผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครู จำนวนเจ็ดคน เป็นกรรมการ และเลขาธิการ ก.ค. เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้ ก.ค. เลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นรองประธานกรรมการ

คุณสมบัติและสัดส่วนของผู้แทนข้าราชการครู และวิธีการเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครูตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.

มาตรา ๘ ก.ค. มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายการบริหารงานบุคคล และการจัดระบบราชการในหน่วยงานทางการศึกษา

(๒) ออกกฎ ก.ค. และระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎ ก.ค. เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้มีผลบังคับ

(๑) ศึกษาคณะวินิจัยปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการไต่ถามพระราชบัญญัตินี้ มติของ ก.ค. เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้ไต่ถามบังคับได้

(๒) ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ แนะนำชี้แจง เพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษาและกรมปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่มีอำนาจเรียกเอกสารและหลักฐานจากหน่วยงานทางการศึกษาและกรม ให้ผู้แทนหน่วยงานทางการศึกษาหรือกรม ข้าราชการหรือบุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริง และให้ มีอำนาจออกระเบียบให้หน่วยงานทางการศึกษาและกรม รายงานเกี่ยวกับการ สอบการบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนชั้นเงินเดือน การดำเนินการทางวินัย และการออกจากราชการ ตลอดจนรายงานเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในลักษณะหน้าที่ และความรับผิดชอบของตำแหน่ง และเกี่ยวกับทะเบียนประวัติของข้าราชการครู ไปยัง ก.ค.

(๓) รายงานนายรัฐมนตรีในกรณีที่ปรากฏว่าหน่วยงานทางการศึกษา กรม อ.ก.ค. กรม หรือ อ.ก.ค. จังหวัดใด หรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือปฏิบัติการโดยไม่เหมาะสม เพื่อ นายกรัฐมนตรีจะได้พิจารณาและสั่งการต่อไป

(๔) รักษาทะเบียนประวัติข้าราชการครู

(๕) รับรองคุณวุฒิของผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพเพื่อ ประโยชน์ในการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครู และกำหนดอัตราเงินเดือนที่ควร ได้รับ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงอัตราเงินเดือนตามที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กำหนดสำหรับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพเดียวกันด้วย

(๖) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) ปฏิบัติการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

มาตรา ๔ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีได้รับรายงานรอง ก.ค. ตาม มาตรา ๓ (๕) ให้ นายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งให้หน่วยงานทางการศึกษา กรม อ.ก.ค. กรม หรือ อ.ก.ค. จังหวัด แล้วแต่กรณี ปฏิบัติการให้ถูกต้องหรือเหมาะสมต่อไป แต่ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีไม่เห็นด้วยกับมติของ ก.ค. ให้ ก.ค. รายงาน

ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

เมื่อนายกรัฐมนตรีมีคำสั่งหรือคณะรัฐมนตรีมีมติประการใด ให้ ก.ค. และหน่วยงานทางการศึกษา กรม อ.ก.ค. กรม หรือ อ.ก.ค.จังหวัด แล้วแต่กรณี ปฏิบัติตาม หรือสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งหรือมติเดิมให้เป็นไปตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีหรือตามมติของคณะรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี แม้ข้าราชการครูผู้นั้นจะได้ออกจากราชการไปตามคำสั่งของผู้นับตั้งบัญชาแล้วก็ตาม

มาตรา ๕ กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งและกรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครู มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี

มาตรา ๑๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตาม มาตรา ๕ กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งและกรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ทาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ได้รับความผิดอาญาถึงที่สุดหรือคำสั่งที่ระงับการปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราวโดยคำสั่งของศาล
- (๖) คณะรัฐมนตรีให้ออก สำหรับกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง
- (๗) พ้นจากการเป็นข้าราชการ สำหรับกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากข้าราชการ
- (๘) พ้นจากการเป็นข้าราชการครู สำหรับกรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครู

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการแทน หรือให้มีการเลือกตั้งข้าราชการครูเป็นกรรมการแทน

แล้วแต่กรณี เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการจะเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน และให้กรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทน อยู่นั้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา ๑๑ ในการประชุม ก.ค. ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการซึ่งมาประชุม เลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มาตรา ๑๒ การประชุม ก.ค. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓ การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๓ ในการประชุม ก.ค. ถ้ามีการพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับตัวกรรมการผู้ใดโดยเฉพาะ ผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุม

มาตรา ๑๔ บุคคลใดจะเป็นผู้แทนข้าราชการครูใน ก.ค. อ.ก.ค. กรม อ.ก.ค. จังหวัด คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คณะกรรมการประถมศึกษาฯ จังหวัด คณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร คณะกรรมการประถมศึกษาฯ อำเภอ หรือคณะกรรมการการประถมศึกษากิ่งอำเภอ ในขณะที่เดียวกันได้เพียงตำแหน่งเดียว

มาตรา ๑๕ ให้มี

(๑) อนุกรรมการข้าราชการครูสามัญประจำกรม เรียกโดยย่อว่า "อ.ค.ค.กรม" โดยออกนามกรมนั้น ๆ

(๒) อนุกรรมการข้าราชการสามัญประจำจังหวัด เรียกโดยย่อว่า "อ.ก.ค.จังหวัด" โดยออกนามจังหวัดนั้น ๆ

(๓) อนุกรรมการข้าราชการสามัญประจำกรุงเทพมหานคร เรียกโดยย่อว่า "อ.ก.ค.กรุงเทพมหานคร"

มาตรา ๑๖ อ.ก.ค.กรม ประกอบด้วยอธิบดีเป็นประธานอนุกรรมการ รองอธิบดีคนหนึ่งซึ่งอธิบดีมอบหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิในหลักราชการ หรือการบริหารงานบุคคลซึ่ง ก.ค. แต่งตั้งจากผู้ซึ่งรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ ๘ หรือ ตำแหน่งที่เทียบเท่า และมีได้เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา กรรมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมืองจำนวนสามคน และข้าราชการครูผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูสังกัดกรมจำนวนสามคน เป็นอนุกรรมการ และผู้อำนวยการกองหรือหัวหน้ากองการเจ้าหน้าที่เป็นอนุกรรมการและเลขาธิการ

ให้ อ.ก.ค. กรม เลือกอนุกรรมการคนหนึ่งเป็นรองประธานอนุกรรมการ

ในกรณีที่ยังมิได้กำหนดตำแหน่งผู้อำนวยการกองหรือหัวหน้ากองการเจ้าหน้าที่หรือกำหนดแล้ว แต่ยังไม่มียุติการตำแหน่ง ให้เลขาธิการกรมเป็นอนุกรรมการและเลขาธิการ

มาตรา ๑๗ อ.ก.ค.จังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นประธานอนุกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิในหลักราชการ หรือการบริหารงานบุคคลซึ่ง ก.ค. แต่งตั้งจากผู้ซึ่งรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ ๖ หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า และมีได้เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา กรรมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมืองจำนวนสามคน และข้าราชการครูผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจำนวนสามคน เป็นอนุกรรมการ และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเป็นอนุกรรมการและเลขาธิการ

ให้ อ.ก.ค.จังหวัด เลือกอนุกรรมการคนหนึ่งเป็นรองประธานอนุกรรมการ

มาตรา ๑๘ อ.ก.ค.กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย เป็นประธานอนุกรรมการ รองอธิบดีกรมวิชาการหนึ่งซึ่งอธิบดีกรมวิชาการมอบหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิในหลักราชการ หรือการบริหารงาน

บุคคลซึ่ง ก.ค. แต่งตั้งจากผู้อยู่ซึ่งรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่ง
ไม่ต่ำกว่าระดับ ๖ หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า และมีได้เป็นข้าราชการการ
เมือง/สมาชิกรัฐสภา กรรมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
เมืองจำนวนสามคน และข้าราชการครูผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครู
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครจำนวนสามคน เป็นอนุกรรมการ
และผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และเป็นอนุกรรมการและ
เลขานุการ

ให้ อ.ก.ค. กรุงเทพมหานครเลือกอนุกรรมการคนหนึ่งเป็นรอง
ประธานอนุกรรมการ

มาตรา ๑๘ คุณสมบัติและวิธีการเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครู
ตามมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๘
วรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.

มาตรา ๒๐ ให้ อ.ก.ค.กรม มีอำนาจและหน้าที่ปฏิบัติการ
ตามพระราชบัญญัตินี้ และตามที่ ก.ค.มอบหมาย รวมทั้งให้ความเห็นในเรื่อง
การบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูเกษียณ

ให้ อ.ก.ค.จังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราช-
บัญญัติเฉพาะข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และตามที่
ก.ค.มอบหมาย

ให้ อ.ก.ค.กรุงเทพมหานคร มีอำนาจและหน้าที่ปฏิบัติการตาม
พระราชบัญญัตินี้เฉพาะข้าราชการสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
และตามที่ ก.ค. มอบหมาย

ทั้งนี้ ให้นำมาตรา ๘ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒
และมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๑ ก.ค. มีอำนาจตั้งอนุกรรมการวิสามัญ เรียกโดยย่อว่า
"อ.ก.ค.วิสามัญ" เพื่อทำการใด ๆ แทนได้

ในกรณีที่ตั้ง อ.ก.ค.วิสามัญ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเรื่องการค้าเป็น การทางวินัยการออกจากราชการ การร้องทุกข์หรือการอุทธรณ์ ให้ตั้งจากกรรมการ ก.ค. ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอย่างน้อยสองคน และกรรมการ ก.ค. ซึ่งเป็นผู้แทน ข้าราชการครูจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนอนุกรรมการทั้งหมด และให้ นำมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และ มาตรา ๑๓ มาใช้บังคับโดย อนุโลม

มาตรา ๒๒ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู โดยมีเลขา ธิการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และบริหารราชการของสำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการครู

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในหน้าที่ของ ก.ค.
- (๒) วิเคราะห์และวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการ ครู และการจัดระบบราชการในหน่วยงานทางการศึกษาเพื่อเสนอ ก.ค. และ ผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง
- (๓) ศึกษาค้นคว้าและตรวจสอบการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติของหน่วย งานทางการศึกษา กรม อ.ก.ค.กรม และ อ.ก.ค.จังหวัด และเสนอ ก.ค.
- (๔) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับ ข้าราชการครูเสนอ ก.ค.
- (๕) ปฏิบัติการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น และตามที่ ก.ค. มอบหมาย

หมวด ๒

บททั่วไป

มาตรา ๒๓ ผู้ซึ่งจะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูได้ต้องมี คุณสมบัติทั่วไปดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
 - (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี
 - (๓) เป็นผู้เลือกมิใช่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ
 - (๔) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง
 - (๕) ไม่เป็นผู้มีกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือ เป็นโรคตามที่กำหนดในกฎ ก.อ.ส.
 - (๖) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งให้พักราชการ หรือถูกสั่งออกจากราชการไว้ก่อนตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น
 - (๗) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี
 - (๘) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
 - (๙) ไม่เป็นผู้บุคคลล้มละลาย
 - (๑๐) ไม่เป็นผู้เคยถูกรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือคำสั่งให้ชดเชยตามกฎหมายให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
 - (๑๑) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากรัฐวิสาหกิจ
 - (๑๒) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก หรือปลดออกเพราะกระทำผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น
 - (๑๓) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออกเพราะกระทำผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น
 - (๑๔) ไม่เป็นผู้เคยกระทำการทุจริตในการสอบเข้ารับราชการ
- ผู้ซึ่งขาดคุณสมบัติตาม (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๔) ก.ค. อาจพิจารณาขานให้เข้ารับราชการได้ ส่วนผู้ซึ่งขาดคุณสมบัติตาม (๑๑) หรือ (๑๒) ถ้าผู้นั้นได้ออกจากงานหรือออกจากราชการไปเกินสองปีแล้ว หรือผู้ซึ่งขาดคุณสมบัติตาม (๑๓) ถ้าผู้นั้นได้ออกจากงานหรือออกจากราชการไปเกินสามปีแล้ว และมีใจเป็นกรณีออกจากงานหรือออกจากราชการเพราะกระทำผิดในกรณีทุจริตต่อหน้าที่ ก.ค. อาจพิจารณาขานให้เข้ารับราชการได้ การลงมติให้กระทำโดยลับ และมติของ ก.ค. ในการยกเว้นนี้ต้องเป็นเอกฉันท์

มาตรา ๒๔ อัตรารับเงินเดือนข้าราชการครู ให้เป็นไปตามบัญชี
อัตรารับเงินเดือนข้าราชการพลเรือน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ
พลเรือนโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕ ข้าราชการครูอาจได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว
ตามภาวะเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๖ ข้าราชการครูอาจได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มี
เหตุพิเศษ ตามระเบียบที่ ก.ค. กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๒๗ วัน เวลาทำงาน วันหยุดราชการตามประเพณี
วันหยุดประจำปีและการลาหยุดราชการของข้าราชการครู ให้เป็นไปตามที่คณะ
รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๘ เครื่องแบบข้าราชการครู และระเบียบการแต่ง
เครื่องแบบให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๒๙ บำเหน็จบำนาญข้าราชการครู ให้เป็นไปตามกฎหมาย
ว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และให้ ก.ค. เป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมเกษียณอายุ
ของข้าราชการครู

หมวด ๓

การกำหนดตำแหน่งและการให้ได้รับเงินเดือน

มาตรา ๓๐ ตำแหน่งข้าราชการครูมีดังนี้

(ก) ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอนในหน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่
ตำแหน่งดังต่อไปนี้

- (๑) ครู •
- (๒) ครู ๒ •
- (๓) อาจารย์ •

- (๔) อาจารย์ ๒
- (๕) อาจารย์ ๓
- (๖) ผู้ช่วยศาสตราจารย์
- (๗) รองศาสตราจารย์
- (๘) ศาสตราจารย์

ตำแหน่งใน (๑) ถึง (๕) จะมีในหน่วยงานทางการศึกษาใดก็ได้ ส่วนตำแหน่งใน (๖) ถึง (๘) ให้มีในหน่วยงานทางการศึกษาที่สอนระดับปริญญา

(ข) ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้บริหารและให้การศึกษาในหน่วยงานทางการศึกษาใดแก่ตำแหน่งดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ช่วยครูใหญ่
- (๒) ครูใหญ่
- (๓) ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่
- (๔) อาจารย์ใหญ่
- (๕) ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัย
- (๖) ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้อำนวยการวิทยาลัย
- (๗) ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในหน่วยงานทางการศึกษาตามที่

ก.ค. กำหนดให้เป็นตำแหน่งข้าราชการครู

(ค) ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการให้การศึกษาที่ไม่สังกัดโรงเรียน วิทยาลัยหรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ตำแหน่งที่มีชื่อในการบริหารงานดังต่อไปนี้

- (๑) สรรวัตกรนักเรียนและนักศึกษา
- (๒) ศึกษาพิเศษ
- (๓) ผู้ช่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ
- (๔) ศึกษาธิการอำเภอ
- (๕) ผู้ช่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด
- (๖) ศึกษาธิการจังหวัด
- (๗) ผู้ช่วยศึกษานิเทศก์เขต
- (๘) ศึกษาธิการเขต

- (๘) ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
- (๑๐) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
- (๑๑) ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
- (๑๒) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
- (๑๓) ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
- (๑๔) ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
- (๑๕) ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
- (๑๖) ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
- (๑๗) ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมิใช่ตำแหน่งข้าราชการ

พลเรือนสามัญตามที่ ก.ค. กำหนดให้เป็นตำแหน่งข้าราชการครู

ตำแหน่งข้าราชการครูตำแหน่งใดจะได้รับเงินเดือนในระดัปีใดให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.

มาตรา ๓๑ ตำแหน่งข้าราชการครู ตามมาตรา ๓๐ ตำแหน่งใด จะมีในหน่วยงานทางการศึกษาใด จำนวนเท่าใด และต้องใช้คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งอย่างไรให้เป็นไปตามที่ ก.ค. กำหนด โดยให้คำนึงถึงลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบปริมาณและคุณภาพของงาน สำหรับการกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูตามมาตรา ๓๐ (ก) ให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์การหนดตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนด้วย

มาตรา ๓๒ ให้ ก.ค. จัดทำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งไว้เป็นบรรทัดฐานในการกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูทุกตำแหน่ง

ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ให้แสดงชื่อตำแหน่ง หน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งลักษณะงานที่ปฏิบัติ คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งที่ผู้ดำรงตำแหน่งจะต้องมีด้วย

มาตรา ๓๓ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ตำแหน่งใดบังคับบัญชาข้าราชการครูในหน่วยงานทางการศึกษาใดในฐานะใด ให้เป็นไปตามที่ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ ตามมาตรา ๒๔ มอบหมายโดยทำเป็นหนังสือ

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่ลักษณะ หน้าที่และความรับผิดชอบ ปริมาณ และคุณภาพของงานของตำแหน่งข้าราชการครูตำแหน่งใดที่ ก.ค. กำหนดตาม มาตรา ๓๑ เปลี่ยนแปลงไปให้ ก.ค. พิจารณาปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง นั้นใหม่ให้เหมาะสม

มาตรา ๓๕ ข้าราชการครูจะได้รับเงินเดือนตามตำแหน่ง ข้าราชการครูผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด จะได้รับเงินเดือนในขั้นค่าของ ระดับเงินเดือนสำหรับตำแหน่งนั้น ในกรณีที่จะให้ได้รับเงินเดือนสูงกว่าหรือต่ำกว่า ขั้นค่า หรือสูงกว่าขั้นสูงของเงินเดือนสำหรับตำแหน่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.

ในกรณีที่ ก.ค. กำหนดให้ตำแหน่งใดได้รับเงินเดือนหลายระดับ เมื่อ ข้าราชการครูซึ่งดำรงตำแหน่งนั้นได้รับเงินเดือนถึงขั้นค่าของระดับถัดไป ตามที่ ก.ค. กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้นให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ มีคำสั่ง ให้ข้าราชการครูซึ่งดำรงตำแหน่งนั้นได้รับเงินเดือนในระดับถัดไปนั้น

หมวด ๔

การบรรจุและการแต่งตั้ง

มาตรา ๓๖ การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด ให้บรรจุและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่ง นั้น โดยบรรจุและแต่งตั้งตามลำดับที่ในบัญชีผู้สอบแข่งขันได้

ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับสำหรับการบรรจุบุคคลเข้ารับราชการตามมาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔

มาตรา ๓๗ ผู้สมัครสอบแข่งขันในตำแหน่งใดต้องมีคุณสมบัติทั่วไป หรือได้รับการยกเว้นในกรณีที่ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๓ และต้องมีคุณสมบัติ เฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้นตามที่ ก.ค. กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง หรือได้รับอนุมัติจาก ก.ค. ตามมาตรา ๔๕ วรรคสองด้วย

สำหรับผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๓ (๔) ให้มีสิทธิสมัครสอบแข่งขัน ได้ แต่จะมีสิทธิได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูในตำแหน่งที่สอบแข่งขันได้เมื่อพ้นจากตำแหน่งข้าราชการการเมืองแล้ว

มาตรา ๓๘ ให้ ก.ค. เป็นผู้ดำเนินการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคล เข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู

ในกรณีที่ ก.ค. พิจารณาเห็นสมควร จะมอบหมายให้ อ.ก.ค. กรม อ.ก.ค. จังหวัดหรือหน่วยงานทางการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งก็ได้

หลักสูตรและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขัน เกณฑ์การตัดสิน การขึ้นบัญชีและการยกเลิกบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ให้เป็นไปตามที่ ก.ค. กำหนด

มาตรา ๓๙ ผู้สอบแข่งขันได้ซึ่งอยู่ในลำดับที่ที่จะได้รับการบรรจุและ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด ถ้าปรากฏว่าขาดคุณสมบัติทั่วไปโดยไม่ได้รับการยกเว้น ในกรณีที่ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๓ หรือขาดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง โดยไม่ได้รับอนุมัติจาก ก.ค. ตามมาตรา ๔๕ วรรคสอง ก่อนหรือหลังการ สอบแข่งขัน จะบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนั้นไม่ได้

มาตรา ๔๐ หน่วยงานทางการศึกษาใดมีเหตุพิเศษที่ไม่จำเป็นต้อง ดำเนินการสอบแข่งขัน ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ อาจคัดเลือกบุคคล เพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการครูได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่ ก.ค. กำหนด

มาตรา ๔๑ หน่วยงานทางการศึกษาใดมีเหตุผลความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อประโยชน์แก่ราชการที่จะต้องบรรจุบุคคลซึ่งมีความรู้ ความสามารถและความ ชำนาญสูงมากเป็นพิเศษเข้ารับราชการในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ให้หน่วยงานทาง การศึกษานั้นดำเนินการขออนุมัติ ก.ค. เมื่อ ก.ค. ได้พิจารณาอนุมัติให้บรรจุ

กำหนดตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง และกำหนดระดับเงินเดือนที่จะให้ได้รับแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๒ บรรจุและแต่งตั้งไว้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค. กำหนด

มาตรา ๔๒ การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการและการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการครู ให้ผู้มีอำนาจต่อไปนี้เป็นผู้สั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(๑) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนในระดับ ๑๐ และศาสตราจารย์ ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการโดยอนุมัติ ก.ค. เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและเสนอชื่อต่อรัฐมนตรีให้รัฐมนตรีรายงานนายกรัฐมนตรี เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

(๒) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งได้รับเงินเดือนในระดับ ๙ และระดับ ๘ ให้อธิบดีโดยอนุมัติ ก.ค. เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(๓) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนในระดับ ๗ และระดับ ๖ ให้อธิบดีโดยอนุมัติ อ.ก.ค. กรม เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(๔) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนตั้งแต่ระดับ ๕ ลงมาให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดี เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(๕) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนตั้งแต่ระดับ ๖ ลงมาของข้าราชการครูที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หรือผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณี โดยอนุมัติ อ.ค.ค.จังหวัด เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

สำหรับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ และ ครูใหญ่ ในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต้องได้รับความเห็นชอบตามกฎหมาย

ว่าด้วยคณะกรรมการการประถมศึกษาและเมื่อได้รับความเห็นชอบดังกล่าวแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามวรรคหนึ่งสั่งแต่งตั้งต่อไป

มาตรา ๔๓ ผู้ใดได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด ตามมาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๔๐ ให้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้นเป็นเวลาตามที่กำหนดในกฎ ก.ค. ถ้าในระหว่างเวลาที่ทดลองปฏิบัติหน้าที่นั้นผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผู้นั้นมีความประพฤติไม่ดี หรือไม่มีความรู้ หรือไม่มีความสามารถเหมาะสมที่จะปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง หรือเมื่อครบกำหนดเวลาดทดลองปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้บังคับบัญชาทำรายงานผลการทดลองการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นั้น เสนอตามลำดับจนถึงผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ ตามวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.

เมื่อได้รับรายงานจากผู้บังคับบัญชาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ พิจารณาว่า ผู้นั้นมีความประพฤติ ความรู้ และความสามารถเหมาะสมที่จะปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่ควรให้รับราชการต่อไป ให้สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ ถ้าเห็นว่าควรให้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอีกระยะหนึ่ง ภายในกำหนดเวลา ทดลองปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งจะสั่งให้ผู้นั้นทดลองปฏิบัติหน้าที่ต่อไปก็ได้ โดยผู้บังคับบัญชาตามวรรคหนึ่ง และมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ คำเินการตามมาตรานี้อีกครั้งหนึ่ง ถ้าเห็นว่าควรให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปได้เมื่อครบกำหนดเวลาดทดลองปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ รายงานให้ ก.ค. ทราบตามวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.

ข้าราชการครูซึ่งอยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ ไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร เมื่อได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๔๒ แล้วให้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง

ผู้อยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งใด ถ้าได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นให้เริ่มทดลองปฏิบัติหน้าที่ใหม่

ผู้อยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ซึ่งถูกสั่งให้ออกจากราชการ เพราะมีความประพฤติไม่ดี หรือไม่มีความรู้ หรือไม่มีความสามารถเหมาะสมที่จะปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งให้ถือเสมือนหนึ่งว่าไม่เคยเป็นข้าราชการ ครุ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่ หรือการรับเงินเดือน หรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับจากทางราชการในระหว่างที่ผู้นั้นทดลองปฏิบัติหน้าที่

มาตรา ๔๔ การแต่งตั้งข้าราชการครุให้ดำรงตำแหน่งที่ ก.ค. ยังมีใ้กำหนดตามมาตรา ๓๑ จะกระทำมิได้

มาตรา ๔๕ ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการครุตำแหน่งใด ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้นตามที่ ก.ค. กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง

ในกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็น ก.ค. อาจอนุมัติให้แต่งตั้งข้าราชการครุจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะต่างไปจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งก็ได้

ในกรณีที่ ก.ค. กำหนดให้ปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพใดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง ให้หมายถึงปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ ก.ค. รับรอง

มาตรา ๔๖ การย้ายข้าราชการครุผู้ดำรงตำแหน่งใดไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นในกรมเดียวกัน ต้องย้ายไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนในระดับเดียวกัน

การย้ายข้าราชการครุไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนในระดับต่ำกว่าเดิม และการย้ายข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมิได้ดำรงตำแหน่งที่ ก.ค. กำหนด ตามมาตรา ๓๑ ไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ ก.ค. กำหนด ตามมาตรา ๓๑ จะกระทำมิได้เมื่อได้รับอนุมัติจาก ก.ค. แล้ว

มาตรา ๔๗ การเลื่อนข้าราชการครุขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น ให้เลื่อนและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันหรือผู้สอบคัดเลือกเพื่อดำรงตำแหน่งนั้นใดหรือจากผู้ได้รับคัดเลือกเพื่อดำรงตำแหน่งนั้น

กรณีใดจะเลื่อนและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันได้ ผู้สอบคัดเลือกได้ หรือผู้ได้รับคัดเลือกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนด

การสอบแข่งขันให้เป็นไปตามมาตรา ๓๘ ส่วนการสอบคัดเลือก และคัดเลือกให้ อ.ก.ค.กรม หรือ อ.ก.ค.จังหวัด แล้วแต่กรณี เป็นผู้ดำเนินการ หลักสูตรและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบคัดเลือก คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครสอบคัดเลือก เกณฑ์การตัดสิน และการยกเลิกบัญชีผู้สอบคัดเลือก ตลอดจนวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการคัดเลือก ให้เป็นตามที่ ก.ค. กำหนด

มาตรา ๔๔ การแต่งตั้งข้าราชการครูให้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๔๓ สำหรับผู้สอบแข่งขันได้ ให้แต่งตั้งตามลำดับที่ในบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ สำหรับผู้สอบคัดเลือกได้หรือผู้ได้รับคัดเลือกให้แต่งตั้งได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ และประวัติการรับราชการ

มาตรา ๔๕ การโอนข้าราชการครูไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ข้าราชการครูในต่างกรม อาจกระทำได้เมื่อผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงยินยอมในการโอนนั้นแล้วโดยให้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนในระดับที่ไม่สูงกว่าเดิม และรับเงินเดือนในขั้นที่ไม่สูงกว่าเดิม

การโอนข้าราชการครูซึ่งเป็นผู้สอบแข่งขันได้ ผู้สอบคัดเลือกได้ หรือผู้ได้รับคัดเลือกให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค. กำหนด

มาตรา ๕๐ การโอนพนักงานเทศบาล หรือข้าราชการซึ่งมิใช่ข้าราชการครู ตามพระราชบัญญัตินี้ และมีโซพนักงานเทศบาลหรือข้าราชการซึ่งอยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการการเมือง หรือข้าราชการวิสามัญ มาบรรจุเป็นข้าราชการครูอาจกระทำได้ตามที่ผู้นั้นสมัครใจและหน่วยงานทางการศึกษาที่จะรับโอนยินยอม โดยทำความตกลงกับเจ้าสังกัด แล้วเสนอเรื่องให้ ก.ค. พิจารณาอนุมัติ ในการนี้ให้ ก.ค. พิจารณาโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ทางราชการจะได้รับ ทั้งนี้ จะบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนในระดับใด และให้ได้รับเงินเดือนเท่าใด ให้ ก.ค. เป็นผู้พิจารณากำหนด แต่เงินเดือนที่จะให้ได้รับ จะต้องไม่สูงกว่าข้าราชการครูซึ่งมีคุณสมบัติ ความสามารถ และความชำนาญงาน หักเทียบกัน

เพื่อประโยชน์ในการนับเวลาราชการ ให้ถือเวลาทำงานหรือเวลาราชการของผู้ซึ่งโอนตามวรรคหนึ่งในขณะที่เป็นพนักงานเทศบาล หรือข้าราชการ เป็นเวลาราชการของข้าราชการครู ตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

มาตรา ๔๑ ข้าราชการครูผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตาม มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๔๘ แล้ว หากภายหลังปรากฏว่า เป็นผู้ขาดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๒ แต่งตั้ง ข้าราชการครูผู้นั้นให้กลับไปดำรงตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนใน ระดับเดียวกันที่ต้องใช้คุณสมบัติเฉพาะที่ข้าราชการครูผู้นั้นมีอยู่

มาตรา ๔๒ ข้าราชการครูผู้ใดไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่า ด้วยการรับราชการทหาร เมื่อข้าราชการครูผู้นั้นพ้นจากราชการทหารโดยไม่มี ความเสียหายแล้ว ประสงค์จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูในหน่วยงานทางการศึกษา เดิมภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันพ้นจากราชการทหาร ให้ผู้มีอำนาจตาม มาตรา ๔๒ สั่งบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือนตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่ ก.ค. กำหนด

มาตรา ๔๓ ข้าราชการครูผู้ใดได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการให้ออกจาก ข้าราชการไปปฏิบัติงานใด ๆ ซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นสำหรับการคำนวณบำเหน็จ บำนาญเหมือนเต็มเวลาราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ถ้า ข้าราชการครูผู้นั้นกลับเข้ารับราชการภายในสี่ปีนับแต่วันออกจากราชการไปปฏิบัติ งานนั้น ๆ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๒ สั่งบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและ รับเงินเดือนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค. กำหนด

มาตรา ๔๔ ข้าราชการครูผู้ใดออกจากราชการไปแล้ว และมีชื่อ เป็นกรณีออกจากราชการในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ ถ้าสมัครเข้ารับราชการและ ทางราชการต้องการจะรับผู้นั้นเข้ารับราชการ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๒ สั่ง บรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค. กำหนด

มาตรา ๔๕ พนักงานเทศบาลหรือข้าราชการซึ่งมิใช่ข้าราชการครู ตามพระราชบัญญัติและมีชื่อพนักงานเทศบาล หรือข้าราชการซึ่งออกจากราชการหรือออก จากราชการในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ ข้าราชการการเมือง หรือข้าราชการ

วิสามัญ ผู้ใดออกจากงานหรือออกจากราชการไปแล้ว ถ้าสมัครเข้ารับราชการ
ในตำแหน่งข้าราชการ และกรมใดต้องการจะรับผู้นั้นเข้ารับราชการ ให้กรม
นั้นเสนอเรื่องให้ ก.ค. พิจารณาอนุมัติในการนี้ให้ ก.ค. พิจารณาโดยคำนึงถึง
ประโยชน์ที่ทางราชการจะได้รับ และให้นำมาตรา ๕๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๖ ผู้ใดรับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู
และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใดตามมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๐
มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ หรือ
มาตรา ๕๕ หากปรากฏภายหลังว่าขาดคุณสมบัติทั่วไปโดยไม่ได้รับยกเว้นใน
กรณีขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๓ หรือขาดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น
โดยไม่ได้รับอนุมัติจาก ก.ค. ตามมาตรา ๕๔ อยู่ก่อน หรือมีกรณีต้องหาอยู่
ก่อนและภายหลังเป็นผู้ขาดคุณสมบัติเนื่องจากกรณีต่อนั้น ให้ผู้มีอำนาจสั่ง
บรรจุตามมาตรา ๕๒ สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการโดยพลัน แต่ทั้งนี้ไม่กระทบ
กระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่และการรับเงินเดือน
หรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับจากทางราชการก่อนมีคำสั่งให้ออกนั้น และถ้าการ
เข้ารับราชการเป็นไปโดยสุจริต ให้ถือว่าเป็นการสั่งให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำ
นาญเหตุดกแทน ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

มาตรา ๕๗ ถ้าตำแหน่งข้าราชการครูว่างลงหรือผู้ดำรงตำแหน่ง
ข้าราชการครูไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้เป็นครั้งคราว และเป็นกรณีที่มีใ
้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ
ตามมาตรา ๕๒ มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการครูที่เห็นสมควรรักษาการในตำแหน่ง
นั้นชั่วคราวได้

ในกรณีที่ตำแหน่งใดว่างลงหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดไม่สามารถปฏิบัติ
หน้าที่ราชการได้และมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยไว้ให้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วย
เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งถ้ามีผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยหลายคน ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ
ตามมาตรา ๕๒ มีอำนาจแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยคนหนึ่งหรือหลายคน
รักษาการในตำแหน่งตามลำดับไว้เป็นการล่วงหน้าได้

ความในวรรคสองไม่กระทบกระเทือนอำนาจของผู้มีอำนาจสั่งบรรจตามมาตรา ๔๒ ที่จะแต่งตั้งข้าราชการครูผู้ใดเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งตามอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมาย ในกรณีผู้มีอำนาจสั่งบรรจตามมาตรา ๔๒ แต่งตั้งผู้รักษาการในตำแหน่งตามความในวรรคหนึ่ง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยดังกล่าวในวรรคสองพ้นจากความเป็นผู้รักษาการในตำแหน่ง นับแต่เวลาที่ผู้รักษาการในตำแหน่งตามความในวรรคหนึ่งเข้ารับหน้าที่

ให้ผู้รักษาการในตำแหน่งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง มีอำนาจและหน้าที่ตามตำแหน่งที่รักษาการนั้น ในกรณีที่มีกฎหมายอื่นแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ เป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจและหน้าที่อย่างใด ให้ผู้รักษาการในตำแหน่งทำหน้าที่กรรมการหรือมีอำนาจและหน้าที่อย่างนั้นแล้วแต่กรณีในระหว่างที่รักษาการในตำแหน่ง

มาตรา ๔๔ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจตามมาตรา ๔๒ มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการครูประจำหน่วยงานทางการศึกษา ประจำกรม หรือประจำกองแล้วแต่กรณี เป็นการชั่วคราวโดยให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่เดิมได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.

การให้ได้รับเงินเดือน การแต่งตั้ง การเลื่อนชั้นเงินเดือน การรักษาวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.

หมวด ๕

การเลื่อนชั้นเงินเดือน วินัยและการรักษาวินัย
การออกจากราชการ การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์

มาตรา ๔๕ การเลื่อนชั้นเงินเดือนข้าราชการครู ให้ผู้บังคับบัญชาต่อไปนี้เป็นผู้สั่งเลื่อน

(๑) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับข้าราชการครูซึ่งดำรงตำแหน่งที่ได้รับเงินเดือนในระดัับ ๑๐ และระดับ ๘

(๒) อธิบดี สำหรับข้าราชการครูซึ่งดำรงตำแหน่งที่ได้รับเงินเดือนในระดัับ ๘ ระดับ ๗ และระดับ ๖

(๓) อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย สำหรับข้าราชการครูซึ่งดำรงตำแหน่งที่ได้รับเงินเดือน ทั้งแต่ระดับ ๘ ลงมา

(๔) ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำหรับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหรือสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ซึ่งดำรงตำแหน่งที่ได้รับเงินเดือนตั้งแต่ระดับ ๖ ลงมา

มาตรา ๖๐ การเลื่อนชั้นเงินเดือนข้าราชการครู ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโดยคำนึงถึงคุณภาพและปริมาณงานของตำแหน่ง และผลของงานที่เคยปฏิบัติมา การรักษาวินัยตลอดจนความสามารถและความอุทิศสาคะในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.

ในกรณีที่ไม่เลื่อนชั้นเงินเดือนประจำปีให้ข้าราชการครูผู้ใด ให้ผู้บังคับบัญชาชี้แจงเหตุผลให้ผู้ขึ้นทราบบ

มาตรา ๖๑ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์ ให้บรรดาอำนาจและหน้าที่ของ ก.พ. เป็นอำนาจและหน้าที่ ก.ค. อำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.พ.กระทรวงและ อ.ก.พ.จังหวัด เป็นอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.กรม หรือ อ.ก.ค.จังหวัด แล้วแต่กรณี และให้อำนาจและหน้าที่ของผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นอำนาจและหน้าที่ของผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ ตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๒ ในระหว่างที่ยังมิได้ตราพระราชกฤษฎีกา กฎ ก.ค. หรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นำพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง กฎ ก.พ. กฎ กจ. มติคณะรัฐมนตรี มติของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน มติของคณะกรรมการข้าราชการส่วนจังหวัดข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ใช้อยู่เดิม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๖๓ ให้ดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครู ตามมาตรา ๖ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ ให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๖๔ ในวาระเริ่มแรกที่ยังไม่มีผู้แทนข้าราชการครู

(๑) ให้ ก.ค. ประกอบด้วยรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการ ก.พ. เลขาธิการคุรุสภา ผู้ทรงคุณวุฒิในหลักราชการหรือการบริหารงานบุคคล ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีมาแล้วจำนวนห้าคน ข้าราชการครูซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนเจ็ดคน เป็นกรรมการ และให้เลขาธิการ ก.ค. เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๒) ให้ อ.ก.ค. กรม ประกอบด้วยอธิบดีเป็นประธานอนุกรรมการ รองอธิบดีคนหนึ่งซึ่งอธิบดีมอบหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิในหลักราชการหรือการบริหารงานบุคคลซึ่ง ก.ค. แต่งตั้งจากผู้ซึ่งรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ ๘ มาแล้ว จำนวนสามคน เป็นอนุกรรมการ และให้ผู้อำนวยการกองหรือหัวหน้ากองการเจ้าหน้าที่ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

(๓) ให้ อ.ก.ค. จังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นประธานอนุกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิในหลักราชการ หรือการบริหารงานบุคคลซึ่ง ก.ค.

แต่งตั้งจากผู้ซึ่งรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ ๖ จำนวนสามคนเป็นอนุกรรมการ และให้ผู้ช่วยการการประถมศึกษาจังหวัด เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

(๔) ให้ อ.ก.ค. กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมายเป็นประธานอนุกรรมการรองอธิบดีกรมวิชาการหนึ่งคนซึ่งอธิบดีกรมวิชาการมอบหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิในหลักราชการหรือการบริหารงานบุคคล ซึ่ง ก.ค. แต่งตั้งจากผู้ซึ่งรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ ๖ หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า จำนวนสามคน และผู้ช่วยการสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

ผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา กรรมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากข้าราชการครูตาม (๑) ให้พ้นจากตำแหน่งในวันที่ประกาศผลการเลือกตั้งข้าราชการครูตามมาตรา ๖๓ และให้นำมาตรา ๖๖ วรรคสามมาใช้บังคับแก่ อ.ก.ค. กรมตาม (๒) โดยอนุโลม

มาตรา ๖๔ ผู้ใดเป็นข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าผู้นั้นได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครู ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖๖ ผู้ใดเป็นข้าราชการส่วนจังหวัดสามัญหรือข้าราชการครูส่วนจังหวัดอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และได้โอนมาเป็นข้าราชการครูตามกฎหมายว่าด้วยการโอนกิจการบริหาร โรงเรียนประชาบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียนประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ให้ถือว่าผู้นั้นได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖๓ ข้าราชการครูผู้ใดมีกรณีกระทำผิดวินัยหรือกรณี
ที่สมควรให้ออกจากราชการก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้บังคับบัญชา
ตามพระราชบัญญัตินี้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ไม่ต้องสอบสวน ให้พิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้
แล้วสั่งลงโทษหรือสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะที่มีกรณี
นั้น

(๒) ในกรณีที่จะต้องสอบสวน และยังมีคำสั่งสอบสวน ให้สั่ง
สอบสวนและพิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าพบว่ามีกรณีกระทำผิดวินัยหรือกรณี
ที่สมควรให้ออกจากราชการ ให้สั่งลงโทษหรือสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการตามกฎ
หมายที่ใช้อยู่ในขณะที่มีกรณีนั้น

(๓) ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาเดิมได้สั่งให้สอบสวนโดยถูกต้องตาม
กฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะนั้น แต่ยังไม่เสร็จ ให้ผู้มีอำนาจสอบสวนตามกฎหมาย
ที่ใช้อยู่ในขณะนั้นดำเนินการสอบสวนตามกฎหมายนั้นต่อไปจนเสร็จ และให้
พิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้ถ้าพบว่ามีกรณีกระทำผิดวินัยหรือกรณีที่สมควรให้ออก
จากราชการ ให้สั่งลงโทษหรือสั่งผู้นั้นออกจากราชการตามกฎหมายที่ใช้อยู่ใน
ขณะที่มีกรณีนั้น

(๔) ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาเดิมได้สั่งให้สอบสวน และได้สอบสวน
และพิจารณาโดยถูกต้องตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะนั้นเสร็จแล้ว ให้การสอบสวนและ
พิจารณานั้นเป็นอันใช้ได้ และได้นำผลการสอบสวนและพิจารณานั้นมาใส่ลงโทษหรือ
สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะที่มีกรณีนั้น

มาตรา ๖๔ ผู้ใดเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญตามกฎหมาย
ว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือเป็นข้าราชการส่วนจังหวัดวิสามัญ ตาม
กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัดซึ่งโอนตามพระราชบัญญัติโอน
กิจการบริหารโรงเรียนประชาบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและโรงเรียน
ประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของสำนักงานคณะ-
กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๒๓

ให้ผู้นั้นเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญต่อไป และให้นำมาตรา ๑๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๑๔ มาใช้บังคับแก่ผู้นั้นโดยอนุโลม

มาตรา ๖๔ ข้าราชการพลเรือนวิสามัญตามมาตรา ๖๔ ผู้ใดดำรงตำแหน่งที่ ก.ค.พิจารณาเห็นว่าทำหน้าที่อย่างเดียวกับข้าราชการครู ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ สั่งให้ผู้นั้นเป็นข้าราชการครูตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ได้รับเงินเดือนเท่ากับเงินเดือนที่ได้รับอยู่ ทั้งนี้เฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) มีคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา ๒๓

(๒) เป็นผู้ได้รับประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๔๐๓ หรือที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบเท่าและเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญหรือข้าราชการส่วนจังหวัดวิสามัญ ในตำแหน่งที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกับข้าราชการครูติดต่อกันมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

ผู้ใดเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญตามวรรคหนึ่ง แต่ไม่อยู่ในเกณฑ์ตาม (๒) ให้ผู้นั้นเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญไปพลางก่อน เมื่อเขาเกณฑ์ตาม (๒) จึงให้เป็นข้าราชการครูตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ได้รับเงินเดือนในอัตราเท่ากับเงินเดือนที่ได้รับอยู่

มาตรา ๗๐ บรรดากิจการที่กำหนดเป็นอำนาจและหน้าที่ของ ก.ค. ตามพระราชบัญญัติ ถ้าได้มีการดำเนินการไปแล้ว หรือกำลังดำเนินการอยู่ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ถ้าการนั้นได้กระทำโดยชอบด้วยกฎหมายที่ใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ถือว่าการนั้นได้ดำเนินการไปแล้วหรือกำลังดำเนินการอยู่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๑ การใดอยู่ในระหว่างการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ การดำเนินการต่อไปสำหรับการนั้นให้เป็นไปตามที่ ก.ค. กำหนด

มาตรา ๘๖ การใดที่เคยดำเนินการได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนหรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแต่มิได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ จะดำเนินการใดประการใดให้เป็นไปตามที่ ก.ค. กำหนดโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : - เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยครุฑกำหนดให้ครุฑสภาเป็นองค์การบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูแทน ก.พ. เฉพาะข้าราชการครูมีเป็นจำนวนมากและกระจัดกระจายไปทั่วประเทศ อีกทั้งลักษณะงาน ตำแหน่ง หน้าที่ของข้าราชการครูก็แตกต่างไปจากข้าราชการพลเรือนประเภทอื่น แต่ครุฑสภาก็ได้จัดตั้งขึ้นเป็นส่วนราชการเพื่อการบริหารงานบุคคล ทำให้ไม่เหมาะสมที่จะดำเนินงานบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูต่อไปตามโครงสร้าง และระบบบริหารการศึกษาที่จะปรับปรุงขึ้นใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงสร้างและระบบบริหารการประถมศึกษาที่กำหนดให้มอบอำนาจการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูไปดำเนินงานในระดับจังหวัด เพื่อให้การบริหารงานบุคคลมีความคล่องตัวและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่ม ๘๗ ตอนที่ ๑๕๔ วันที่ ๑๓

ตุลาคม ๒๕๒๓

ประวัติผู้เขียน

นายสมยศ เมินแย้ม

- เกิดวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๕๐ ที่ตำบลสวนหลวง อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
- ได้รับปริญญาการศึกษาบัณฑิต จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เมื่อ ปี ๒๕๐๖
- เข้าศึกษาต่อที่ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ ปี ๒๕๒๕
- เคยเป็นครูใหญ่โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เชียงใหม่ราษฎร์) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายแผนพัฒนา หนวยศึกษานิเทศ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

